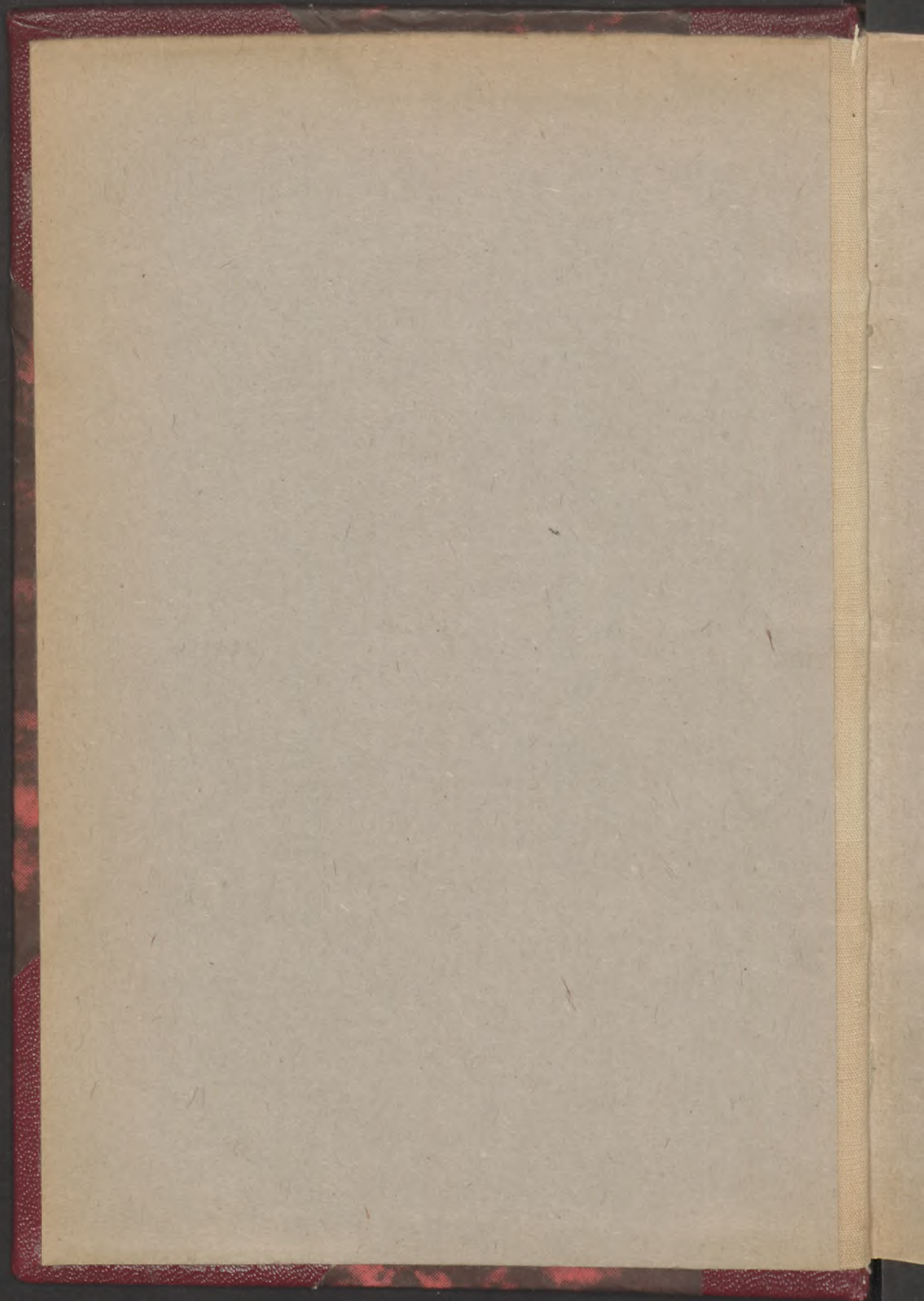
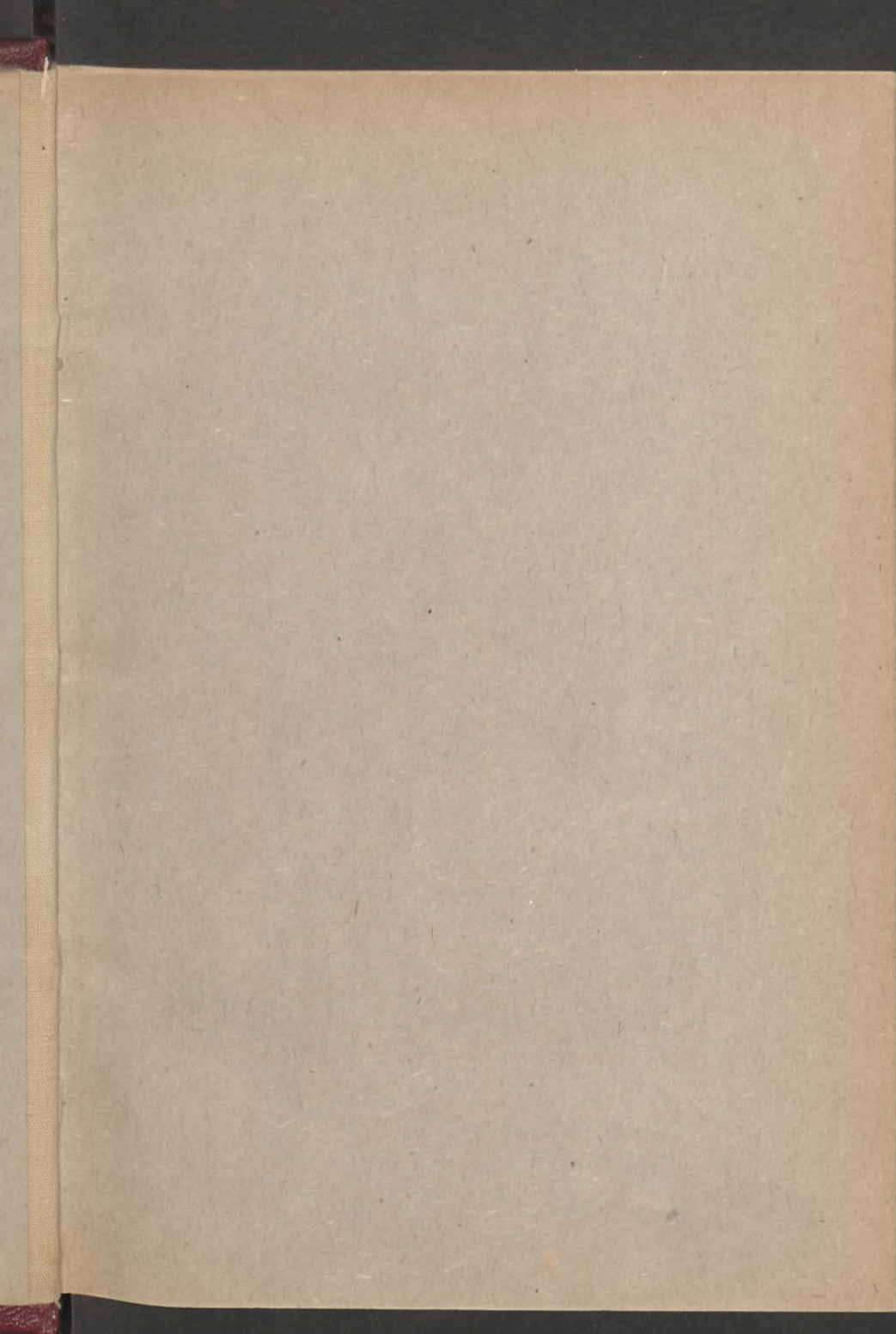
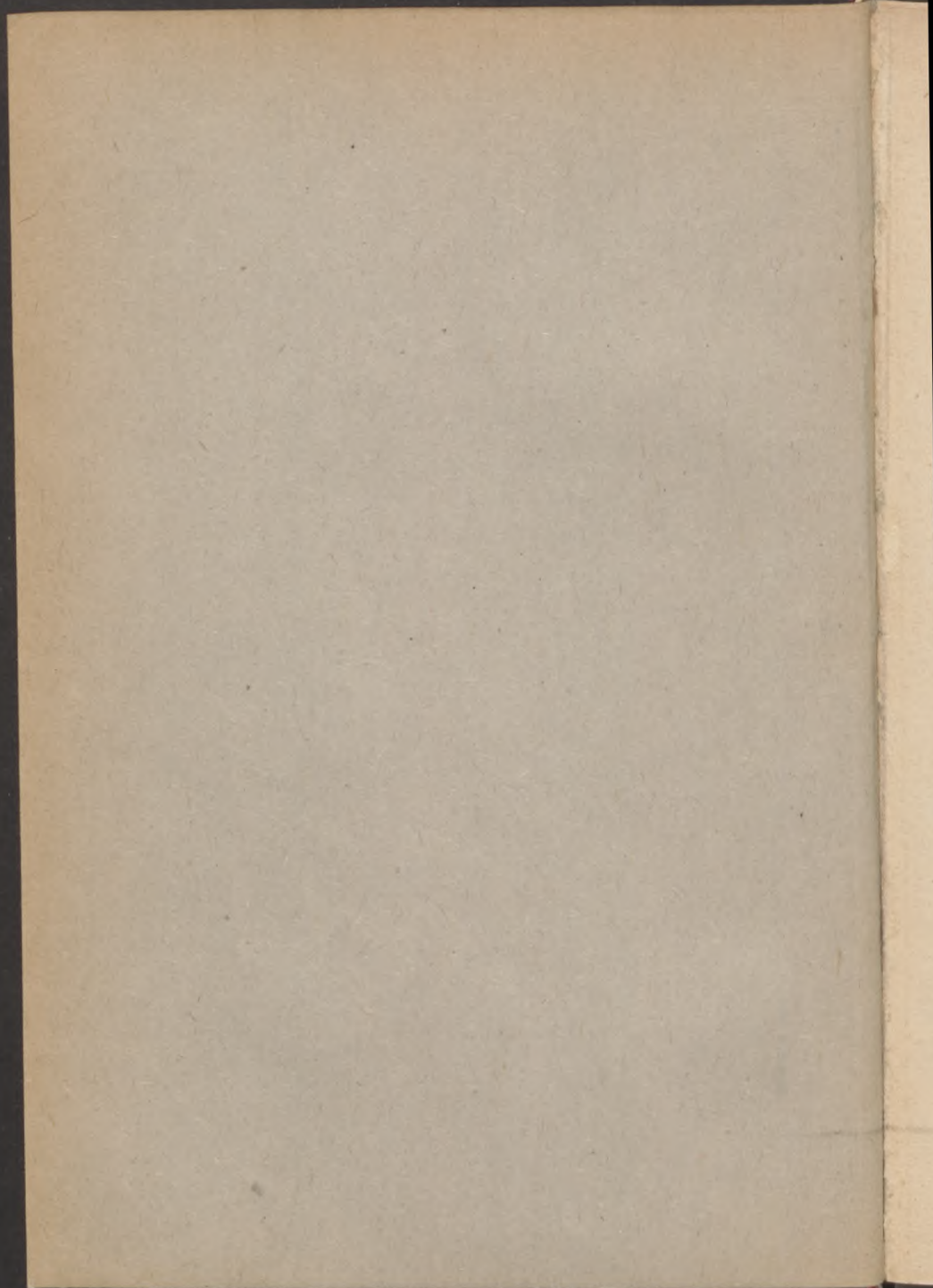

66

the
of
the

B.
60.47

17124

COLETTE
CINCI MEGHAL
FIN DE CHÉRI

FORDITOTTA:
KÁLLAY MIKLÓS

VILÁGIRODALOM-KIADÁS

7

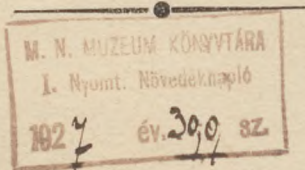
A szerzőtől kiadásunkban megjelent:

GYEREKEK
A BŰNÖS ÁRTATLANSÁG
AZ ÖRVÉNY SZÉLÉN
AZ ÖRVÉNYBEN
CINCI
CINCI MEGHAL
MITSOU KISASSZONY

59166

P. o. gell.
3.377

Egyedül jogosított magyar kiadás!

Cinci bezárta maga mögött a kis kert rácsos kapuját és szippantott egyet az éjjeli levegőből: »De jól esik...« De mindjárt kijavította magát: »Nem, nem esik jól.« A sűrűn egymás mellett álló gesztenyefák alatt megszorult a fojtott meleg. A legközelebbi gázláng fölött rozsdavörösbe játszó zöld kupola remegett. Az avenue Henri Martin növényzettel tulzsufolva hajnalig várhatott a hűs légáramlat gyöngé fuvalmára, mely a Boiséból száll föl.

Cinci hajadon fővel szemlélte üres és kivilágított házát. Durva kézzel megfogott metszett üvegek csörömpölése hallatszott ki hozzá, azután Edmée hangját hallotta, amely élesen, keményen csendült dorgálásra. Látta, hogy a felesége az elsőemeleti hall nagy ablaknyílásához lép és kihajlik rajta. Fehérrel gyöngyözött ruhája elvesztette hősínét, felfogta a gázláng zöldes sugarát és sárgásra gyulladt a lamé függöny selymének érintésétől, amely hozzá surolódott.

— Te vagy ott az aszfalton, Fred ?

— Ki volna más ?

— Hát nem vitted haza Filipescot?

— Nem, akkora már meglógott.

— Mégis szerettem volna... Különben nem fontos. Hazajössz?

— Nem mindjárt. Nagy a hőség. Sétálok egy kicsit.

— De... Elvégre, ahogy akarod.

Edmée elhallgatott egy pillanatra és nevetett, mert Cinci látta, hogy ruhája egész hava megrázkódik.

— Éppen csak fehér ingmelledet és fehér arcodat látom belőled, mint ha szabadon lebegne a sötétben... Olyan vagy, mint valami dancing-plakát. Fatális...

— Mennyire szereted az anyám kifejezéseit, — mondta Cinci elgondolkozva. Feküdni küldhetsz mindenkit, nálam van a kulcsom.

Edmée bucsut intett neki és az ablakok egy-másután elsötétültek. Egészen különleges, tompa kék fény figyelmeztette Cincit, hogy Edmée bu-doárján keresztül a kertre nyíló hálószobába ment az épület tulsó szárnyán.

»Tévedés ne legyen, — gondolta, — a bu-doárt most dolgozó szobának hívják.«

A Janson de Sailly órája vert és Cinci fejét fölütve röptükben kapta el a harangkondulásokat, mintha esőcseppek lettek volna.

»Éjfél. Nagyon siet a lefekvéssel... Ah, igen, reggel kilenckor a kórházában kell lennie.

Néhány ideges lépést tett, vállat vont azután megnyugodott.

»Olyan, mintha valami klasszikus táncosnőt vettem volna el alapján. Kilenckor próba: ez szent. Ez mindent megelőz.

Elsétált egész a Bois bejáratáig. Az ég, amely fakó volt a levegőben uszó portól, mérsékelte a csillagok ragyogását. Egyenletes léptek kettőztették meg Cinci egyenletes lépteit, aki megállt erre és várt; nem szerette ha mögötte ment valaki.

— Jó estét, jóestét Peloux ur, — szólott az éjjeli őrszolgálatos rendőr sapkájához érintve kezét.

Cinci halántéka tájáig emelt kézzel viszonzotta a köszönést, a tiszteknek azzal a hanyag mozdulatával, melyet a háboru alatt tanult el és szokott meg kollégáitól, a szálláscsináló tisztektől, elhaladt a rendőr mellett, aki bezárt kertenek vaskapuit vizsgálta meg a keze nyomásával.

A Bois bejáratánál egy padon valami szerelmes pár ruhái dörzsölődtek egymáshoz és sutogó szavai olvadtak egybe; Cinci hallgatta egy percig a csöndes vizet hasító evező neszéhez hasonló kedves zajt, mely az összefonódott testekből és a láthatatlan szájakból szállt föl.

»A férfi katona« — jegyezte meg, — éppen most hallottam az övcsattját.

Minden érzéke éberen figyelt a gondolat ter-

hétől szabadon. A hallgatódzásnak ez a vad élvezte a háboru némely nyugodt éjtszakáján egészen szövevényes gyönyörűségeket szerzett Cincinek és sokszor éles rémülettel dobogtatta meg a szívét. Földtől és emberi szennytől fekete katonaujjai egész biztos tapintással különböztették meg, az ezüst és rézpénz dombornyomását és ismerték fel olyan növények ágait és leveleit, melyeknek még a nevét sem tudta...

»Hé Peloux, tanáld ki no mi mocorog a kezembe?« Cinci újra látta a vörös legényt, aki a sötétben egy döglöt vakondot, egy kis kigyót, egy varangyos békát, egy rothadt gyümölcsöt, vagy más förtelmet csusztatott a kezébe, s azután így kiáltott fel: »Aujnye, de jól kitanálta!« Kegyetlenül nevetett ezen az emléken és a vörös legényen, aki már halott volt azóta. Gyakran feltűnt emlékezetében barátja, Pierquin, amint a hátán feküdt és mindig édesdeden aludt; gyakran beszélt róla. Edmée még ez este is ügyesen ráterelte a szót egy betanult félszegséggel feltálat rövid történetre, amelyet Cinci már kívülről tudott, s amely így végződött: »Ekkor Pierquin, az mondta nekem: »Öregem, az ejtszaka macskával álmodtam, osztég a patakot is láttam álmomba, odahaza, szörnyen zavaros vót a vize... E csak rosszat jeient«... És éppen abban a pillanatban szedte le egy közönséges shrapnell. Be akartam vinni... Ugy találtak meg később

vagy száz méternyire onnan Pierquint rajtam...
Azért beszélek róla, mert derék legény volt...
Egy kistrésze neki is van benne, hogy megkaptam
ezt itt.«

Ez után a szerény elhallgatás után Cinci tüstént lesütötte szemét zöld és vörös szalagjára és bizonyos tartózkodással verte le cigarettájáról a hamut. Az volt a véleménye, hogy nem tartozik senkire, hogy egy gránátrobbanás egymás hegyére hátára hányta őket, az élő Cincit és a holt Pierquint. Mert előfordul néha, hogy az igazság bizonytalanabb, mint a hazugság, félig agyonnyomva egy hirtelen mozdulatlaná vált Pierquin óriási sulya alatt, egy élő, lázadozó és gyűlölködő Cincit... Cinci haragudott Pierquinre. És különben is megvetette az igazságot egy hajdani nap óta, mikor úgy böffent ki a száján, mint valami csuklás, hogy beszennyezzen és pusztítson...

De ez este, vendégei, Atkins és Marsh-Meyer, két amerikai őrnagy és Wood amerikai hadnagy, mintha nem is hallgattak volna rá. Arcuk, mely olyan volt, mint kispórtolt első áldozóké, merev és üres tekintetű derűs szemük csaknem fájdalmas szorongással várta azt a percet, mikor a dancigba mehetnek. Ami Filipescot illeti... »Vigyázni kell rá« — jellemezte lakonikusan Cinci.

Illatos pára szegélyezte a tavat, mely azonban

inkább a nyírott pázsitból szállt fel, mint a sekélyre apadt vízből. Amint Cinci az egyik fának neki támaszkodott, egy női árny horzsolta merészen. »Jó estét fiukám...« Megremegtette az utolsó szó, amelyeket egy mély és perzselő hang sugott oda neki, a szomjuság, a tikkadt éj és a poros ut hangja... Nem felelt semmit és az imbolygó asszony egy lépést tett felé nesztelen lábbal. De Cinci megérezte a szennyes, napok óta hordott fehérnemű és zsiros hajszagát és nagy léptekkel hazafelé vette útját.

A tompa kék fény még mindig virrasztott a házban: Edmée még nem hagyta el a dolgozószobának kinevezett budoárt. Kétségkívül irt, a gyógyszerértár számláit ellenjegyezte, kötőszertalványokat csinált, az ujságok hirdadásait s egy titkárnő rövid jelentéseit olvasta át... Iratok fölé hajolt vörnyeges csillámu göndörkés hajával és helyes nevelőnős homlokával. Cinci előhuzta zsebéből a lapos kis kulcsot, mely egy aranylánc végén lógott:

»Gyerünk be. Szabályszerint le kell róni még a szerelmi adót...«

*

Szokása szerint kopogtatás nélkül lépett be. De Edmée nem rezzent össze és nem hagyta abba telefonbeszélgetését, melyet Cinci is hallgatott:

— Nem, nem holnap... De ehez nincs szükség

sége rám. A tábornok jól ismeri magát. És a Kereskedelmiben, ott van nekünk... Mit, hogy Lémery nekem... De szó sincs róla! Nagyon bájos ember, de... Hallo?... Hallo?

— Oh, kérem tuloz... Lémery nagyon szeretetre méltó minden nőhöz, aki nem félszemű, vagy nem sántít... Mit? Igen, már hazajött, éppen itt van. Nem, nem, nagyon diszkrét lesz. — A viszontlátásra... holnap...

Egészen fehér, tapadó, gyöngygyakékével teljesen egyforma színű hálóruhája lecsuszott Edmée félválláról. Gesztenyeszínű, bolyhos néger haja, melynek lágyágát kissé elvette a levegő szárazsága szabadon követte fejének minden mozdulatát.

— Ki volt az? — kérdezte Cinci.

Egyidejűleg Edmée is kérdést intézett hozzá, miközben helyére akasztotta a hallgatót:

— Fred, átengeded nekem a Rollst holnap reggel? Jobb lesz, ha azon hozom ide a tábornokot ebédre.

— Miféle tábornokot?

— Haar tábornokot.

— Az valami boche?

Edmée összeráncolta szemöldökét.

— Fred, biztosítalak, ezek kissé gyerekes tréfák a te korodban. Haar tábornok holnap meglátogatja a kórházamat. Ha hazatér, elmondhatja Amerikában, hogy az én kórházam bátran kiállja

az összehasonlítást a hasonló berendezésekkel a tengeren túl... Beybert ezredes kalauzolja. Utána mindaketten nálam ebédelnek.

Cinci az egyik butordarabra röpitette a szmokingját.

— Füttyülök rájuk, én a városban ebédelek.

— Ugyan? ... Mit mondasz?

Futó harag szántott végig Edmée arcán, de mosolygott, gondosan felszedte a szmokingot és megváltozott hangon mondta:

— Azt kérdezted tőlem, kinek telefonáltam? Az anyádnak.

Cinci hanyat vetve magát egy mély zsölyében, egy szót sem felelt. Legszebb és legmozdulatlannabb álarcát öltötte vonásaira. Rosszaló szelidség honolt a homlokán, lesütött szempilláin, amelyeket közeli harmincéves kora megbarnított, száján, amelyet a legnagyobb óvatossággal minden erőlködés nélkül lágyan zárt be, akárcsak ál-mában.

— Tudod — folytatta Edmée, Lémeryvel akar beszélni a Kereskedelmiben a három hajórakomány bőr miatt... A három hajó bőr, tudod, amelyik ott vesztegel a valparaisoi kikötőben... Tudod nem rossz gondolat!... Csak hogy Lémery nem adja meg a behozatali engedélyt, — legalább is azt mondja. Tudod mit ígérnek Soumaliék, mint legalacsonyabb kijárási díjat az anyádnak?

Cinci egy kézmozdulatával lesöpörte a hajókat, a bőröket és a kijárási díjat.

— Bah — mondta egyszerűen.

Edmée nem unszolta tovább, hanem gyöngéden közeledett férjéhez.

— Itthon ebédelsz, holnap ugy-e. Itt lesz talán Gibbs is, az Excelsior riportere, aki felvételeket készít a kórházról és az anyád.

Cinci a fejét rázta, de nem türelmetlenül.

— Nem, — mondta, — Hagenbeck tábornok...

— Haar...

— egy ezredes, — meg az anyám az uniformisában. A tunikája, — hogy mondd? kabátja? — azokkal a kis bőrgombokkal... A gummi hasköttője... Az epolettjei... A tisztigallérja és fölötte az álla... Na meg a botja. Hát, tudod... Nem tetetem magam bátrabbnak, mint amilyen vagyok; én szívesebben megyek onnan.

Halkan nevetett, de nem látszott vidámnak azért, hogy nevetett. Edmée vállára tette a kezét, amely remegett már a felindulástól de azért könnyűnek tetette magát.

— Te nem beszélsz komolyan?

— De igen. Elmegyek ebédelni a Brekekekexbe... vagy másvalahová...

— Kivel?

— Akivel akarok.

Leült, lerázta az escarpenjeit anélkül, hogy lehajolt volna. Edmée nekidőlt egy feketére lakozott butornak s a szavakat kereste, melyekkel Cincit jobb belátásra birhatná. A fehér selyem gyors lélekzétvételének ütemére emelkedett rajta s a két kezét hátul fonta össze, mint valami mártír. Cinci színlelt engedékenységgel szemlélte.

»Csakugyan helyes asszonynak látszik, — gondolta magában. — A haja egy kissé összevissza, ingben, fürdőköpenyben, csakugyan helyes kis nő.«

Edmée lesütötte pillantását, amely találkozott Cinci tekintetével és elmosolyodott:

— Mit ingerkedel velem? — mondta panaszos hangon.

— Nem ingerkedem, — felelte Cinci. Nem ebédelek itthon, ennyi az egész.

— De mért nem?

Cinci fölállt, elment egész a küszöbéig nyitott hálósobájuknak, amelynek homályába illatokat küldött az éjjeli kert és visszament Edméehez.

— Mert. Ha nagyon erőltetsz rá, hogy megmagyarázzam, erős és kellemetlen szavakat találok használni. Te sirni fogsz »le találod csusztatni hálóköpenyedet« »zavarodban« és ez szerencsétlenségre semmi hatással nem lesz rám.

Ugyanaz az indulatos kifejezés villant át a fiatal asszony vonásain. De hosszú türelme még

mindig nem ért véget. Nevetett, rántott egyet gömbölyü vállán, mely meztelenül fehérlett haja alatt.

— Monceni mindig lehet, hogy nem lesz rád hatással.

Cinci most egy szál fehér selyemtrikó alsónadrágban sétált föl és alá. Járkált és minden lépésnél gondosan kipróbálta térdhajlásának és lábfejének rugalmasságát és a kezével dörzsölggett, hogy felélénkitse halványodni kezdő, sötét dudorát, egy kis páros vonalu sebhelyet a jobb melle alatt. Karcsun, hussal kevésbé kipárnázva mint huszéves korában, szívesen pompázott felesége előtt inkább vetélytársa, mint szerelmeseként. Tudta, hogy szebb mint ő és mint szakértő, lekicsinyelte némileg a lecsapott csipőt, a kevésbé kiugró mellett s az elmosódó vonalu bájakat, amelyeket Edmée olyan jól öltöztetett sima ruháiba és leomló lebernyegeibe. »Hová olvadsz már le?« — kérdezte tőle nem egyszer, mert gyönyörűsége telt benne, ha egy kicsit bánthatta és látta, hogy izgalmában nekifeszül a teste, amely tele volt rejtett rugalmassággal.

Felesége visszavágása nem tetszett neki. Azt akarta, hogy diszintgvált, néma, sőt érzéketlen maradjon még a karjaiban is. Megállt, leeresztette szempilláit és végigmérte Edméet.

— Szép kis erkölcsök, — mondotta. — Ta-

lán a főorvosod tanít rá. Hadat üzenek, asszonyom!

Edmée rántott egyet meztelen vállán.

— Milyen nagy gyerek vagy te, szegény Fredem! Szerencse, hogy egyedül vagyunk. Megszidni engem egy ártatlan tréfáért, — amely még hozzá nők is... Te figyelmeztetsz engem az illemre... te! hét évi házasság után.

— Honnan veszed azt, hogy hét évi?

Leült, mint aki hosszabb vitába akar bocsátkozni, meztelenül, keresztbetett lábbal, melyet sportszerű hivalkodással erősen kinyújtott.

— Na, hallod... Ezerkilencszáztizenhárom... Ezerkilencszáztizenkilenc...

— Bocsánat, bocsánat! Nem egyforma nap-tár szerint számolunk. Én úgy számítok...

Edmée behajlította egyik térdét és csak a fél-lában állt, bevallva fáradtságát és Cinci félbe-szakította:

— Mit törjük itt magunkat. Feküdjünk le, gyere. Holnap reggel kilenckor táncórád van, ugy-e?

— Oh, Fred...!

Összemorzsolts és eldobott egy rózsát, mely egy fekete vázában hervadozott és Cinci még szitotta az epés tüzet, amelyet az Edmée szemében csillogó könnyek már kezdtek eloltani.

— Ezt a nevet adtam a robotodnak a sebe-sültekkel, ha csalódom...

Edmée anélkül, hogy rápillantott volna, reszkető szájjal suttozta:

— Micsoda vad ember... vad ember... utálatos egy lény...

Cinci nem fortyant föl, nevetett.

— Hát mit mondjak, kérlek. Ami téged illet, ez természetes, te szent hivatást látsz benne. De az én szememben... Nézd, ha azért törnéd magad, hogy minden este ott légy az Operában, abban sem látnék semmi különbséget. Az is csak engem... engem szorítana háttérbe. És amit a robotodnak nevezek, az a néhány sebsült, mi? Néhány sebsült, aki véletlenül kissé szerencsésebb helyzetbe került. Ezekhez sincs semmi közöm. Ezek is... csak nekem ártanak, engem szorítanak... háttérbe.

Edmée olyan heves lendülettel fordult felé, hogy a haja csak úgy repült utána:

— Drágám! ne bántson ez egy csöppet se. Téged nem szorít semmi háttérbe. Te mindennek fölötte állsz.

Cinci fölállt, mert egy kancsó jeges víz csábitotta, amelynek veritéke lassanként kékeskönyekké sűrűsödött. Edmée sietve ugrott oda:

— Citrommal, vagy anélkül, Fred?

— Citrom nélkül. Köszönöm.

Ivott. Edmée elvette kezéből az üres poharat és Cinci a fürdőszoba felé indult.

— Apropos, — mondta, — a repedés a medence betonján... Jó volna...

— Már rendben van... Az üvegmozaik készítő mester unokabátyja Chuchenek, egyik sebesültemnek. Gondolhatod, hogy nem kellett kétszer hívni.

— Jól van.

Mielőtt eltűnt volna, még egyszer visszafordult:

— Mondd csak, az a Ranch-ügy, amelyikről tegnap reggel beszéltünk, el kell adni, vagy nem kell eladni? Ha holnap reggel kiszedhetnénk pár szót Deutsch apóból.

Edmée olyan kacagásra fakadt, mint egy iskolásleány:

— Azt gondolod, hogy oda hallgattam rád. Azon a reggelen anyádnak olyan zseniális eszméje támadt, mikor a bárónőt a kórházból hazavittük.

— La Berche mamát?

— Igen, a bárónőt... Anyád, amint te az előbb mondtad, elejtett előtte néhány szót. A bárónő kezdettől fogva részvényes és egy pillanatra ott nem hagyja az igazgatótanács elnökét...

— Kivéve arra az időre, míg egy kiló pudert ken magára.

— Ha minden szónál félbeszakítasz... És kétórákor már minden el volt adva, drágám, Minden... Az a kis fellobbanás a délutáni tőzsdén — nagyon rövid ideig tartott, — egyszerűen kétszáztizenhatezer francot lökött a zse-

büünkbe, Fred! Mégis csak kifizeti magát a gyógyszer-számla és az a sok kötszer. Csak holnap akartam ezt közölni veled egy elragadó levéltárca kíséretében... Csókolj meg.

— Jó... mondta végre Cinci. — De hol vettétek hozzá az én aláírásomat?

Edmée gonoszkodó mosollyal rázta a fejét.

— A meghatalmazásod egyszersmindenkorra szól, szerelmem. »Az adás és vétel, a bérbeadás joga nevemben stb. stb.« Mondd csak, ne küldjek valami kis emléktárgyat a bárónőnek?

— Egy kurta pipát, — mondta Cinci elgondolkozva.

— Ne neved, ez a derék teremtés nagyon sok hasznunkra van.

— Kinek, nekünk?

— Anyádnak, meg nekem! A bárónő tud ezeknek az embereknek a nyelvén beszélni, kissé zöld, de elég borsos kis tréfákat mesél el nekik... Imádják...

Bizar nevetés reszketett Cinci arcán. Leejtette maga mögött a sötét függönyt. Amelynek lehullta úgy eltüntette, mint ahogy a mély álom az álmoképek születését elnyomja. Nesztelenül ment végig egy kék fénnnyel homályosan megvilágított folyosón, mint valami levegőben lebegő anyag, mert szinte tulzsufolta a házat tetőtől-talpig vastag szőnyegekkel. Szerette a csöndet és az alattomosan suhanó lépteket és soha nem

kopogtatott a kis szalon ajtaján, melyet a felesége a háboru óta dolgozószobának hívott. Edmée nem türelmetlenkedett emiatt, megérezte Cinci jelenlétét és még csak össze se rezzent.

Cinci megfürdött, nem időzött sokáig a hűvös vízben, szórakozottan beparfőmözte magát és visszament a kis szalonba.

Hallotta, hogy a szomszédos hálószobában egy fekvő test érintése surolja a lepedőt s hogy az éjjeli szekrényen egy papírvágókés koccan valami porcellánhoz. Leült és állát kezére támasztotta. Mellette egy asztalkán ott feküdt a másnapi menü az inas számára. Elolvasta: Tengeri rák à la thermidor, borjuborda; Fulbert-Dumonteil módra; kocsonyázott liba, Charlotte-saláta, curacao felfujt, chester sajt vajjal... »Nincs mit változtatni rajta« — »Hat teríték.« Ezen már kell valamit változtatni.

Kijavította a számot, azután újra kezére támasztotta az állát.

— Fred, tudod hány óra?

Cinci nem felelt semmit a lány hangra, hanem bement a szobába és leült a széles ágy szélére. Edmée, akinek félválla meztelen volt, a másikat pedig vékony kis fehérenmü fátylazta, fáradtsága ellenére is mosolygott, tudta, hogy sokkal szebb, ha az ágyban fekszik, mint ha fenn van. De Cinci, ahogy leült, megint csak a tenyerébe hajtotta állát.

— A Gondolkodó, — mondta Edmée, hogy nevetésre vagy mozdulatra bírja.

— Magad se hiszed, amit mondasz, — vágott vissza nagyképűn Cinci.

Ráhuzta lábára kínai köpenyének szélét és hirtelen összefonta a karját.

— Mit gezemicézek itt?

Edmée nem értette, nem akarta megérteni.

— En is azt kérdelem, Fred. Két óra és én nyolckor kelek. Holnap megint jó kis napom lesz. Nem szép tőled, hogy huzod-halaszod az időt. Gyere, nézd csak, egy kis szellő kerekedett fel. Jól fogunk aludni ebben a hűvös légáramlatban. Az ember azt hiszi, a kertben fekszik.

Cinci engedett. Pillanatnyi habozás után megszédobta selyem köpenyét miközben Edmée eloltotta az egyetlen lámpát. Oda simult férjéhez a sötétben, de Cinci ügyesen elfordította magától, a derekát erősen átkarolta, miközben a fülébe sugta: »Igy ni, kész a bobsleigh«, — azzal elaludt.

*

A fehérműs fülke kis ablakán, ahová elbujt, látta őket, hogy indulnak el másnap reggel. A kacsatojás alaku kis automobil és egy másik hosszú amerikai kocs, egészen halk zajjal berregett az avenuen a sűrű lombok és alacsony gesztenyefák alatt. A frissen felöntözött aszfalt valami képzelt hűvösséget árasztott magából az

árnyékban, de Cinci tudta, hogy egy juniusi délelőtt, Párizs perzselő hónapja hervasztja a ház tulsó oldalán a kertben a nefelejts tavakat rózsaszín szegfűszegélyeik között.

A félelemnek egy neme szorongatta a szívét, midőn két kakiuniformist, aranycsillagokat s egy gránátszín bársonnyal szegélyezett arcot látott a kert rácskerítéséhez közeledni.

— Természetesen uniformisban van a smokk.

Cinci Edmée kórházának főorvosát nevezte így, s gyűlölte anélkül, hogy tudta volna miért, ezt a vörösesszőke embert, aki folytonosan behizelgő hangon mondogatta Edméének a szak kifejezéseket. Néhány kusza és szívélyes szitkot mormogott a foga közt az orvosi karra általában s azokra, akik békében is makacsul viselik az egyenruhát. Gunyosan fölnevetett, mert az amerikai tiszt ezt harsogta: »Egy sportoló nemzet nem ismer akadályokat! — és elhallgatott abban a pillanatban, mikor Edmée elevenen, fehér ruhában és fehér cipőben megjelent és felé nyújtotta fehérkeztyűs kezét. Edmée hangosan, gyorsan és vidáman beszélt. Cinci egyetlen szót el nem vesztett, amit ez az élénk piros szájacskaja kiejtett, mely szüntelen mosolyra nyílt az apró fehér fogak fölött. Elment egész a kocsiiig, azután visszajött s egy elfeledett füzetért küldte a lakájt s csevegve várta míg visszajön. Angolul beszélt az amerikai ezredeshez intézve

szavait és önkéntelen előzékenységgel halkabbra fogta hangját, hogy Arnaud doktornak válaszoljon.

Cinci a tüllfüggöny mögé bujva leskelődött. A bizalmatlanság és a hazugság megszokása, megfagyasztotta vonásait, mihelyt valami élénk érzelmet rejtegetett és még akkor is vigyázott magára, ha egyedül volt. Tekintete Edméerről az orvosra, az amerikai ezredesről Edméere tévedt és látta, hogy Edmée, mint aki sejt valamit, többizben felpillant az első emeletre.

— Mire várnak még? — mérgelődött hal-
kan magában. — Ah... igaz... Oh, az Isten szerelmére!

Charlotte Peioux érkezett meg egy torpedo-
autón, amelyet egy kifejezéstelen arcú, de igen
kifogástalan fiatal soffőr vezetett. Agyon fű-
ve, peckesen ült kis satyakjával a fején, amely
alul hátul, a nyakszirtjén, kirojtozódott rövide
nyírt vörös haja. Nem szállt ki az autóból, meg-
várta, hogy odamenjenek üdvözölni, csókra nyuj-
totta a száját Edméének és kétségkívül fia iránt
érdeklődött, mert fölpillantott az első emeletre
s ezzel egészen kitárta két pompás szemét, a
melyben mint a tintahalak szemében, valami nem
emberi és sötét álmatagság révedezett.

— A kis satyakja van rajta, — mormogta
Cinci.

Különösképp megremegett, de erőt vett magán

és mindössze egy mosollyal kísérte, mikor a három automobil elrobogott. Türelmesen megvárta, míg a »legény kocsija« is odaállt tizenegy órakor a gyalogjáró széléhez és egy jó percig még meg is várakoztatta. Kétszer is kinyújtotta kezét a telefon hallgatója után, de még féluton visszarántotta. A szándéka, hogy Filipescot felhívja, hamar lelohadt. Aztán az a vágya támadt, hogy felszedi a Maudru fiut és kis barátnőjét.

»Vagy talán még legjobb lenne Jean de Touzac... De az ebben az órában még gazos és horkol. Ah ez mind... mind nem ér fel Desmond-nal, csak legyünk igazságosak... Szegény öreg...«

Ugy gondolt Desmondra, mint valami hősi halottra, de szájalommal, amit a halottaktól megtagadott. Desmond, aki élt, de elveszett számára, csaknem gyengéd melankóliát keltett benne és valami irigy tiszteletet, ami az »elhelyezkedett« embernek járt ki. Desmond egy tánclokált vezetett és régiségeket adott el az amerikaiaknak. Ez a sápadt és erőtlen fickó, aki a háboru alatt mindent hordott, csak fegyvert nem, — szemetet, katonaszilkéket, és szennyes edényeket a kórházakban, — Desmond ugyanazzal a harcias dühvel vágott neki a békének is s ez igyekezet hirtelen sikerei meglepték Cincit. A Desmond-bar, amely meglehetősen szükösen volt

berendezve egy magánházban az avenue de l'Almán, vad táncláztól mámoros néma pároknak adott menedéket vastag falai közt, fecskés és galagonyás menyezete alatt, hatalmas tükörtáblái fényében, melyekre nádasok és flamingók voltak festve. A *Desmond*ban éjjel-nappal táncoltak, mint ahogy egy háboru másnapján táncolni szoktak: a férfiak, ifjak és vének, megszabadulva a másnappal való törődés s a másnaptól való rettegés gondjától, üres, ártatlan lélekkel, a nők átadva magukat a kimondott kéjnél is nagyobb gyönyörűségnek: a férfi társaságának, a férfi érintésének, szagának, erőt adó hevének, annak a bizonyosságnak, amely tőtől talpig átbizsergett rajtuk, hogy prédái lehetnek egy férfinak a maga eleven valóságában és engedelmeskedhetnek a karjában a tánc ütemének, amely olyan ösztönös és meghitt, mint az álom pihegése.

»Desmond három órakor vagy félnégykor feködött le, — számolgatta Cinci, — és már ki-
aludta magát.«

De a telefon után kinyújtott keze még egyszer visszahanyatlott. Gyorsan lement a rugalmas és vastag filcen, amely az egész ház parkettjét mindenütt beborította, egy szelid pillantást vetett, amint az ebédlő mellett elhaladt, az öt fehér tányérra, amelyek koszoruba voltak rakva egy fekete kristálytál körül, amelynek vizében

rózsaszín nimphák fürödtek, ugyanolyan rózsaszínűek, mint az abrosz és nem állt meg csak a tükör előtt, mellyel a társalgó vastagra párnázott ajtója volt kibéelve a földszinten. Kereste és rettegte ezt a tükröt, amelyet egy homályos s a kert lombjától még sötétebb kék ablaku üvegajtó világított meg szemben. Cincit mindig valami könnyed megrázkódás állította meg, valahányszor a képébe beleütközött. Nem értette meg, hogy ez a tükrökép miért nem pontosan egy huszonnégyéves fiatalember képe. Azokat a helyeket sem tudta pontosan megkülönböztetni, ahol az idő észrevehetetlen vonásokkal jelzi egy szép arcon a tökéletesség óráját, azután a feltünőbb szépség órája üt, amely után már a hanyatlás méltósága következik.

Cinci gondolatában még szó sem lehetett erről a hanyatlásról, amelynek nyomát hiába kereste vonásain. Egyszerűen csak belebotlott egy harminc éves Cincibe, nem ismert rá egészen és ilyenkor nem egyszer azt kérdezte magától: »Mi lelt engem?« — mintha kissé betegnek érezte volna magát vagy rosszul öltözött volna fel. Azután kilépett a társalgó ajtaján és nem gondolt többé az egészre.

*

A Desmond-bárban, mint komoly vállalatnál, nem aludtak délig a hosszú éjszakák ellenére

sem. Egy házmester mosta egy hosszú rudra kötött ronggyal a kövezett udvart, egy bérszolga tolt le a feljáróról a nagyvilági éjszaka hatomba söpört szemetét, — finom port, staniol papírt, fémdugós üvegeket, arany cigarettavégeket és összetört szalmaszopókákat, — amely mindennap tanubizonyságot tett a *Desmond* virágzó menetéről. Cinci egy ugrással átlépte egy fáradtságos éjszakának ezt a maradványát, de a házból kiáradó szag ugy elálta az útját, mint valami kifeszített kötél. Negyven összepréselt pár hagyta itt illatát, átizzadt fehérneműjének emlékét, amelyet átjárt a mindenütt ott lebegő kihült füst. Cinci összeszedte minden bátorságát és felszaladt a lépcsőn, amelyet még szűkebbre szorított össze a tömör tölgyfa korlát és a kariatidektől tartott széles mellvéd. *Desmond* nem sajnálta a pénzt, hogy felfrissítse a nyolcvanas évek fojtó fényűzését két szepare hűtőberendezés a pincében, egy busásan fizetett jazz ennél többet nem lehetett kívánni egy év alatt... Majd divatossá teszek itt mindent, hogy idecsalogassam a közönséget, ha már megcsappan a táncdüh, — mondogatta *Desmond*. A kiváló bártulajdonos a második emeleten hált egy szobában, melynek falait egész elárasztotta a festett növényzet s ablakain ott szomorkodott a gólya; *Desmond* zománcozott kádban fürdött, amely vizinövénymotívumokkal diszitett csempe falbur-

kolat mellett állt s az ócska vízmelegítő úgy morgott, mit egy kivénült bulldogg. De a telefon úgy csillogott, mint nap nap után használt szer-szám és Cinci, aki egyszerre három-négy fokot ugorva szaladt fel a lépcsőn úgy találta barátját, mintha az ajkát a fekete kehelyre tapasztva a kagyló sötét lehelletét itta volna. Desmond Cincire vetette tekintetét, de ez a pillantás ugyyszólván meg sem pihent rajta hanem ismét vissza tért a fal dombordiszére. Az aranyárga pyjama, kuszává tette ki nem aludt arcát, de Desmond, akit a jó kereset nagygyá tett, tul volt már azokon a gondokon, melyeket rutsága okozott neki.

— Jó reggelt, — szólt Cinci. — Itt vagyok. De micsoda huzat van a lépcsődön. Rosszabb, mint egy barlang.

— Tizenkettővel nem kapja meg a Desmond-t, — mondta Desmond egy láthatatlan valakinek. — Nem jövök zavarba, ha ezért az árért akarok Pommeryt venni. És ami a saját pincémet illeti, van Pommerym tizenegyért vignetta nélkül... halló... igen, a vignetták leváltak a nagy rumliban.... ami az én üzletemben van. Halló, halló..

— Jössz reggelizni, lenn áll a kis autóm, — szólt Cinci.

— Nem és nem, — mondta Desmond.

— Mi ?

— Nem és nem. Halló... Sherryt! Maga

viccel velem. Nem vagyok én likőrös bolt. Pezsgő vagy semmi. Ne vesztegesse az idejét se az enyémét. Halló... Lehetséges. Csakhogy jelenleg én vagyok divatban. Halló... Pontosan két-tőkor. Üdvözlöm uram.

Desmond kihuzta magát, mielőtt egy puha mozdulattal kezét nyújtott volna Cincinek. Még mindig olyan volt, mint XIII. Alfonze, csak a harminc év és a háború most odaszögezte éltető talajához ezt az álhatatlan égi meszelőt. Nyugodtan élni, nem tülekedni, minden nap enni, csálni, szinlelni, mindmegannyi győzelem volt, amelyből mindig szilárdabban és magabizóbban került ki. A biztonságérzet, a tele zseb kevésbé ruttá is tette és arra lehetett számítani, hogy hatvan éves korában azt a látszatot kelti, hogy fiatal éveiben kissé nagy orra és hosszú lába ellenére is csinos ember számba ment. Magasról nézett farkasszemet Cincivel megbékült pillantással, de Cinci elfordította a fejét.

— Mi, hát te vagy az? Gyere öregem. Már dél van és te csak most kelsz?

— Először is készen vagyok, — szólt Desmond szétnyitva pyjamáját fehér selyem ingén, amely fölé barnás vörös nyakkendőt kötött, — másodszor pedig nem ebédelek a városban...

— Nahát! — mondta Cinci, — nahát! Nem talállok szavakat!...

— De ha akarod van számodra két tükör

tojásom, megkapod a sonkám és a salátám felét, megosztom veled a sörömet és az epremet. S kapsz egy kis tiszta babkávét.

Cinci a gyöngébb dühével nézett rá:

— Miért?

— Üzleti ügyek, — mondta Desmond szándékosan dünnögve. — Pezsgő, jól hallottad. Hej ezek a borkereskedők! Ha az ember torokon nem fogja őket... na de itt vagyok én is.

Összedörzsölte a két kezét és az üzleti büszkeség csak úgy ropogott az izületeiben.

— Nos hát maradsz, vagy nem?

— Maradok, te teve.

Cinci Desmond arcába vágta puha, nemez kalapját. De Desmond felvette a kalapot, letörülgette róla a port a könyökével, hogy megmussa, mennyire lejárt már a könnyelmű kamaszkor. Megették a tojást, amely már rég elhült, a sonkát és a nyelvet és a jó vastagon habzó barna sört... Keveset beszéltek és Cinci, aki kibámult a kövezett udvarra megadón unatkozott.

Mit keresek én itt... Azt, hogy nem kell most otthon lennem, és kotlettet ennem Fulbert-Dumonteil módra. Maga elé képzelte Edméet fehérben, a piperkőc amerikai ezredest és Arnaud főorvost, akivel szemben Edmée a szende kislányt játszotta. Azután Charlotte Peloux vállrojtjaira gondolt és bizonyos meddő gyöngéd-

séget érzett házi gazdájával szemben, mikor ez hirtelen megkérdezte:

— Tudod mennyi pezsgőt ittak meg itt az éjszaka tegnap négyórától ma reggel négyig?

— Nem, — mondta Cinci.

— És tudod hány palack jött be ide telten és ment ki üresen május elsejétől június 15-ig.

— Nem, — felelte Cinci.

— Mondj egy számot.

— Fogalmam sincs, — mordult fel Cinci.

— Azért csak mondd! Mondj egy számot, hozzávetőleg kérlek, mondj egy számot.

Cinci az asztalkendőt vakarta, mint hajdan a vizsgákon. Gyötörte a hőség és a saját tanács-talansága.

— Ötszáz, — mondta nagy kinosan

Desmond hátravette magát a székén és monoklija szuró napnyillat villantott utközben Cinci szemébe.

— Ötszáz. Nevetnem kell.

Desmond dicsekedni kezdett. Csak úgy tudott nevetni, mintha görcsös zokogás rázná a vállát. Megitta előbb a kávéját, hogy jobban előkészítse Cinci álmélkodását és letéve a csészéjét így szólt:

— Háromezerháromszáznolcvankettő kicsikém És tudod, mi maradt a zsebemben...

— Nem. — Szakitotta félbe Cinci. — Füttyölök rá. Az ilyesmire ott az anyám. És különben is...

Fölállt és tétovázva tette hozzá:

— Különben is a pénz nem érdekel.

— Furcsa, — mondta Desmond sértődötten,
— Furcsa. Mulatságos.

— Pedig így van, — mondta Cinci. —
Nem, képzeld, a pénz... nem érdekel... már
nem érdekel.

Ezek az egyszerű szavak fájdalmasan jöttek ki a száján és a fejét fel nem ütötte közben. Egy kétszersült héjat rugdosott a lábával a szőnyegen és vallomásának zavara s lopott pillantásai visszaadták egy percre csodálatos ifjúságának.

Desmond most elsőízben szentelte neki azt a vizsgálódó figyelmet, mellyel az orvos a beteget nézi: »Vajjon nem szimulánssal van-e dolgom? Mint az orvos zavaros és megnyugtató szavakat használt.

— Át kell esni ezen is. Az egész világ úgy érzzi magát, mintha kissé leütötték volna a fejét. Az emberek nem ismernek egymásra. A munka csodálatos eszköz rá, hogy az ember viszszaanyerje egyensúlyát, öregem... Látnod én is...

— Tudom, — vágott közbe Cinci. — Azt akarod nekem mondani, hogy hiányzik az elfoglaltságom.

— Szóval szeretnéd, ha volna, — gunyolódótt előzékenyen Desmond, — Ah, micsoda áldott idő...

Cinci már már bevallotta, mennyire rajong a kereskedői dolgokért, de még idejében visszatartotta magát.

— Ez is a nevelés kérdése, — folytatta Desmond, — Nyilvánvaló, hogy Lea mellett nem tanultál bele az életbe. Nem értesz hozzá, hogy kell bánni a dolgokkal és az emberekkel.

— Pedig azt hiszik, — mondta Cinci ingerülten. Lea, ő nem csalódott ebben sem, ő nem bízott bennem, mennyit beszélt velem, mielőtt vásároltam vagy eladtam.

Kidüllesztette a mellét, mert büszke volt a multra, mikor ez a bizalmatlanság egyértelmű volt a csodálattal.

— Csak vissza kell térned hozzá, — a pénzhez, — tanácsolta Desmond. — Ez az a játék, amely soha nem megy ki divatból.

— Igen, — nyugodott bele Cinci tétova tekintettel. — Igen, egész biztosan. Csak várok még...

— Ugyan mire vársz?

— Várok... az az hát várom az alkalmat... a jobb alkalmat...

— Minél jobbat?

— Egész megbolondítasz. Hát ürügyet várok kérlek arra, hogy újra a kezembe kaparítsam mindazt, amit a háboru már régen kivett onnan... A vagyonomat, mely össze-vissza...

— Elég tekintélyes — adta a szót a szájába Desmond.

A háboru előtt még azt mondta volna »enormi« és egészen más hangon. Cinci egészen elpirult erre a futó megaláztatásra.

— Igen... hát a vagyonom... nos hát a vagyonom fölött a feleségem rendelkezik.

— Oh, — mondta Desmond ócsárlólag.

— Nos hát, biztosítalak. Kétszázezer tegnapelőtt azon a kis tőzsdei hő emelkedésen. Ilyen körülmények között önkéntelenül is felmerül a kérdés, hát hogy lépjek közbe... Mit ütöm belé az orrom mindebbe. Ha bele akarok avatkozni, azt mondják nekem:

— Kik mondják?

— Eh, hát az anyám meg a feleségem... Azt mondják: »Te csak pihenj. Te háboruban voltál. Akarsz egy pohár narancszörpöt. Ugorj el a fehérmüsödhez, már kinevet. És utközben szólj be a nyakláncom csattjáért, mert odaadtam rendbehozni.« ... És ez meg az.

Egész tűzbe jött elrejtve amennyire tőle telt, bosszuságát, de a két orrcimpája együtt remegett a szája járásával.

— Szóval hát mit csináljak, csapjak fel autóügynöknek, neveljek angóra-nyulakat, vagy vezessek valami luxusipart? Vagy beálljak betegápolónak, vagy gondnoknak abba a kórházba, a feleségem kórházába.

Elment egész az ablakig és heves léptekkel visszament Desmondhoz.

»... Arnaud főorvos keze alá és hordjam ki a gennycsészéket. Vagy nyissak egy dancingot, látod ez meg már konkurencia.«

Elnevette magát, hogy Desmond-t is megnevettesse. De Desmond, akit kétségkívül untatott a dolog, továbbra is komoly maradt.

— Mióta van az, hogy minderről gondolkozni kezdted. Még nem gondoltál rá ezen a tavaszon, sem a mult télen, sem a házasságod előtt.

— Nem volt rá időm, — válaszolta Cinci egész naivul. Először egy kis utazást tettünk; azután jött a berendezkedés odahaza, vásároltunk egy kocsit, éppen csak azért, hogy az elrekvirálását láthassuk. Mindezt a háboru hozta... A háboru előtt... a háboru előtt én gazdag gyerek voltam, — gazdag voltam, mi!

— Most is az vagy.

— Most is az vagyok, — ismételte Cinci.

Ujra tétovázni kezdett, a megfelelő szót kereste.

— Jelenleg kérlek, — ez nem ugyanaz a helyzet. Az emberekre rájött a vitustánc. És a munka, a tevékenység és a kötelességtudás és a nők, akik az országnak szolgálnak... és akik, — szóltál valamit? — majd megvesznek a dohányért... Valamennyien kereskednek, hogy megtáltatják veled a kereskedelmet... Mind dolgoznak, hogy örökre elvegyék a kedved a dologtól.

Bizonytalan pillantást vetett Desmondra:

— Mondd, hát van abban valami rossz, ha az ember gazdag és örül az életnek?

Desmond örült szerepének, hogy megfizethet régi szolgaságáért. Pártfogólag tette kezét Cinci vállára:

— Fiacskám, légy gazdag és élj. Hazudd magadnak, hogy te testesíted meg a régi arisztokráciát. A feudális bárók a mintaképeid. Hogy harcos vagy.

— Fenét, — mondta Cinci.

Ez is katona szájába való, mi? Csak hagyd dolgozni azokat az embereket, akik munkára termettek.

— Te például?

— Például én.

— Persze, te a nőket sem hagyod a nyakadra nőni?

— Nem, — mondta Desmond szárazon.

Mert mindenki előtt titkolta, perverz vonzalmát pénztáros kisasszonyához, egy kissé erősen pihés és férfias kis barnához, aki simára fésült hajjal járt, nyakán lapos medailonnal s aki mosolyogva vallotta be: »Én egy souért ölni tudnék. Én már ilyen vagyok.«

— Nem. Ezt már nem. Te nem tudsz beszélni semmiről úgy, hogy tüstént bele ne kevernéd: »a feleségem... a nők«... vagy »a Lea idejében...« Hát nem akad más tárgy a beszélgetésre 1919-ben.

Cinci olyan volt, mintha Desmond hangján
tul, valami más már érthető de még távoli han-
got hallgatott volna: »Más beszéd tárgy?« —
ismételte. — »Mi szükség más beszéd tárgyak-
ra? ...« Elábrándozott a bágyasztó fényben és
hőségben, amely nőttön-nőtt, amint a nap nyugat
felé fordult. Desmond, aki téli saláta színével
megközelíthetetlen volt a vértódulásnak tovább
beszélt. Cincinek megütötte a fülét ez a két szó:
»kis tyukok...« és oda hallgatott.

— Igen, egész kis centruma a szórakoztató
összeköttetéseknek, amit természetesen rendelkezé-
sedre bocsátok... És mikor azt mondom: kis
tyukok ez csak könnyed megjelölése egy páratlan
választéknak, jól értsd meg, páratlannak... Az
én törzsvendégeim, micsoda pompás felhajtás,
és ez a négy év mégjobban kiraffinálta... Ah
őregem, ha tőkéim elég erősen felgyűlnek, mi-
csoda éttermet fogok én berendezni. Nem lesz
több tiz asztalnál, de azért törni fogják magu-
kat... Befödtem az udvart... A bérletem biz-
tosítja a munkámat, gondolhatod... középen
egy szűk sikátor, a tánchoz, reflektorok... Ez a
jövő, ez az!

A tangószatócs úgy fejezte ki magát, mint
valami városalapító és kinyújtotta a kezét az ab-
lakfelé. A »jövő« szó újra megkapta Cincit, aki
arra a pontra irányította pillantását, amelyre
Desmond mutatott az udvar fölött... Nem lá-

tott semmit és bágyadtnak érezte magát. A két órai nap a falaktól visszaverve kegyetlenül oda-tűzött a régi istálló meredek tetejére, amelyben most Desmond házmestere lakott.

— Pompás hall, mi, — mondta Desmond hévvel a kövezett kis udvarra mutatva. Ez hamarosan meglesz.

Cinci mélyen a szemébe nézett annak, aki minden naptól elvárta és megkapta mannáját. »És én? — gondolta elhalón, reménytelenül«

— Na lám, itt a borkereskedőm, — kiáltott fel Desmond. — Párológj el, négyszem közt akarok vele maradni.

Kezet szorított Cincivel és ez úgy érezte, hogy Desmond keze egészen megváltozott. Keskeny, mállatag kézből, széles, követelő, félig-meddig becsületes és kissé kemény kézzé változott. »A háboru...« jegyezte meg magában gunyosan Cinci.

— Már mégy? — kérdezte Desmond.

Kissé visszatartotta Cincit a folyóson, csak annyi időre, míg megmutathatta a pezsgőkereskedőnek ezt a dekoratív vendéget.

— Ennélfogva, — mondta Cinci sokat jelentő kézmozdulattal.

— Titok, — mormogta Desmond, — Menj csak, nagy szultán.

— Oh, nem, — mondta Cinci, — csalódól.

Képzeletében felvillant néhány nő, egy lány

test, meztelenség, egy száj... Valami tárgyaltan ellenszenv rezzent végig rajta és szeliden ismételte: »Csalódól« — Azzal felült a kocsijába.

Valami rossz érzést hozott el magával, amelyet nagyon jól ismert, valami beteges izgalmat, valami feszélyezettséget, amiatt, hogy soha nem mondja ki, amit ki akar mondani és hogy soha nem találkozik azzal az emberrel, akinek bizalmasan elmondhatna egy meghatározhatatlan valamót, egy titkot, amely mindent megváltoztatót volna megfosztva baljós külsejétől, például ezt a délutánt fehér kövezetétől s a ferdén tűző napban felpuhuló aszfalttól.

»Még csak két óra — sóhajtott fel, és még kilenc óra után is nappal van ebben a hónapban...

A gyorsaság verte szél úgy csapta az arcába a meleget, mint valami langyos asztalkendő lobogását és Cinci vágyott a kék függönyök mesterséges éjjelébe, és a szökökut csöndes, három hangra terjedő énekére, az olasz kutkáva közepén a kertjében...

»Ha gyorsan keresztül megyek az előcsarnokon, észrevétlenül haza mehetek. Most bizonyosan fekete kávénál ülnek a ház tulsó felén«

Felidézte a finom ebéd illatát, a dinnye erős tartós szagát s a csemege borét, melyből Edmée gyümölcs után szokott tölteni és előre látta, saját zöldárnyba vont képését, mikor a tü-

körrel bélelt ajtót bezárja maga mögött...

»Gyerünk haza!«

Két automobil, a feleségéé meg az amerikai kocsi ott szunyókált az alacsony lomb alatt a rács mellett, az egy száll amerikai soffőrré bizva, aki szintén aludt. Cinci az elhagyatott Frau-queville uccáig vezette autóját, azután gyalog visszament a kapujához, melyet nesztelenül kinyitott, végignézte sötét képmását a zöld tükörben és könnyedén felszaladt a lépcsőn a szobájába. Olyan volt ez a szoba, aminőre vágyott, kék, illatos, a legalkalmasabb a nyugalomra. Mind azt, amit kellemetlen utja alatt csak kívánt, megtalálta itt, sőt még többet is annál egy fehérbe öltözött fiatal nő puderozta az arcát és igazgatta a haját a széles nagy tükörlap előtt. Háttal állt Cincinek és nem hallotta meg mikor bejött. Egy jó hosszú percet szentelt neki, hogy jól szemügyre vegye a tükörben vonásait, amelyeket felélénkitett a meleg és az étkezés, amelyeken a rendetlenségnek és diadalnak valami különös jellegzetessége honolt; az izgalomnak és a sértődött győzelemnek kifejezése. Edmée most észrevette férjét, de nem sikoltott föl meglepetésében és habozás nélkül feléje fordult. Végig nézte tetőtől talpig és várta, hogy ő szólaljon meg először.

A kertre nyíló ablakon át fülhallatszott Arnaud doktor baritonja, mely ezt énekelte:
»Ay Marie, ay Marie...

Edmée egész testével a hang felé lendült, de vigyázott magára, hogy fejét a kert felé ne fordítsa. A kissé mámoros bátorság, mely szemében megcsillant, sulyos szavakat ígért. Cinci gyávaságból vagy megvető fölényből, csöndre intette a szájához értetve ujját. Azután ugyanazzal a parancsoló ujjal a lépcsőre mutatott, Edmée engedelmeskedett és elszántan megindult előtte, anélkül, hogy meg tudta volna állni mikor már a távolság a legrövidebb volt köztük, hogy ne csavarjon egyet a derekán és meg ne gyorsítsa lépteit, ami azt a gyorsan elpárolgó szándékot lobbantotta fel Cinciben, hogy megbünteti. Ráhajolt a korlátra, meglapult, mint a macska a fa tetején még mindig az járt a fejében, hogy lesujt, büntet, széttép. mindent és fut innen, várta, hogy valami féltékenységi hullám csap föl benne, de nem jött semmi csak egy kis közepes nagyon is elviselhető szégyenérzet, közben folyton ezt ismételte magában: »Megbüntetem, mindent összetörök... vágy jobban teszem... igen, jobban teszem...« Csak azt nem tudta, mit tesz jobban.

*

Minden áldott nap, akár korán kelt, akár későn, a bizonytalan várakozás napja virradt rá. Eleinte nem nyugtalanította ez, azt hitte, hogy ez a katona élet beteges megszokásának marad-

ványa. 1918 decemberében kissé megnyújtotta polgári ágyában könnyű fölépülését egy térdkalács rándulásból. Hajnalban kényelmesen kinyújtózkodott és mosolygott: »Jól vagyok. Megvárom, míg még jobban leszek. Az idei karácsony az már lesz valami.

Jött a karácsony, megették a szarvasgombát és meggyújtották a szesszel megöntözött fenyőgalyat az ezüst tálon a légies és hitvesi szendéségben pompázó Edmée előtt Charlotte, de la Berche bárónő s a román tisztekkel, atléta természetű és serdületlen amerikai ezredesekkel tarkázott ápoló személyzet helyeslő kiáltozása közben és Cinci várt: »Ah csak mennének már ezek az alakok, aludni szeretnék, hűvös párnákon nyugvó fejjel, jó melegen betakart lábbal, az én jó ágyamban!« Két órával később, mint valami halott, olyan mozdulatlanul az álomra várt az apró téli baglyok lármájában, amelyek nevetőn hahogtak a galyak közt a szoba nyitott ablakán át kiszűrődő kék fényt szólógatva. Végre elaludt, de reggelre kelve újra hatalmukba ejtették a kielégítetlen várakozások s vidám türelmetlenséggel felülve ágyában a reggelt várta: »Mit csinálnak már odalenn azzal a lötytyel,« Nem adott magának számot arról, hogy a durva és az ugynevezett »baka« szótárból vett kifejezések használata mindig összeesett nála valami felpaprikázott hangulattal és az összeütközések elől

kitérő jámborság egy nemével. A reggelit Edmée szolgáltatta fel neki, de felesége gyors mozdulataiból kiolvasta, hogy siet, mert szólitja a kötelesség órája, és csupa rosszindulatból kért egy kis piritóst vagy egy kis szendvicset, amelyre már nem is vágyott, hogy késleltesse Edmée távozását és késleltesse azt a pillanatot, amikor újra kezdődik számára a várakozás.

Egy román hadnagy, kit Edmée hol arra használt, hogy ambrin lapokat és hydrophil gypotot szerezzen, hol meg arra, hogy a minisztériumokban kijárjon valamit, — »amit a kormány minden teketória nélkül megtagad egy franciától, azt egy idegen mindig megkapja, — erősítgette Edmée, — és a román hadnagy telebeszélte Cinci fülét, a tökéletes vagy legalább is hibátlan katona kötelességeit s a Coictier kórház paradicsomi tisztaságát magasztalva előtte. Cinci olykor elkísérte Edméet, szagolta az antiszeptikus szagot, amely könnyörtelenül földézi a leplezett romlását is, felismerte valamelyik bajtársát a fagyott lábuak közt, leült az ágya szélére, olyan szivélyességet erőltetve magára, amint a háborus regényekből és hazafias darabokból tanul az ember. De közben jól érezte; hogy egy ember, aki épen és egészségesen került ki a háboruból, mégis csak más és különb, mint a rokkantak. Látta az ápolónők fehér röppenését s a téglaszin arcokat, és kezeket

a takarón maga körül. Valami tehetetlen gyölködés suhant végig benne, azon kapta magát rajta, hogy csupa aggályoskodásból összezsugorítja a karját és a lábát huzza. De egy perccel később önkéntelenül is kifeszítette a mellét, a tüdeje tágult és táncos léptekkel szántotta a kőkockákat ezek közt a fekvő mumiák közt.. Türelmetlenül tisztelte Edméet méltóságteljes, angyalit tekintélye és hófehérsége miatt. Edmée végig lebegett egy termen és menetközben rátette kezét Cinci vállára, de Cinci tudta, hogy a gyöngédségnek s az értelmes tulajdonjognak ezzel a mozdulatával csak az irigység pirját akarja csalni egy fiatal barna ápolónő acára, aki egy emberevő tisztaságával bámulta Cincit.

Unatkozott és annak az embernek a fáradtságát érezte, aki a muzeumban elhurcolva, valami leküzdhetetlen ellenszenvet érez a remekművek sűrű sorai láttára. Rengeteg fehérség áradt a mennyezetekekről, tette csillogóvá a követett kockákat, tüntette el a szögleteket és Cinci sajnálta ezeket a fekvő embereket, akiknek senki sem ad alamizsnakép egy kis árnyékot. A déli óra nyugalmat és pihenést parancsol a szabad állatokra, a madarakat elhallgattatja a lomb között, de a civilizált ember nem ismeri már a csillag törvényeit, Cinci néhány lépést tett felesége felé azzal a szándékkal, hogy így szól hozzá: »Huzd le a függönyöket, állitass fel

egy pankah, vedd el a husos laskát, attól a szegény pasastól, aki hunyorgat és szuszog, adj enni neki majd, ha beesteledett... Adj nekik árnyéket, adj nekik valami szint, csak ne ez a fehérséget, és mindig csak ezt a fehéret... De Arnaud doktor érkezése elvette a kedvét, attól, hogy tanácsot adjon és szolgálatot tegyen.

A fehér vászonkötényes és aranyvöröshaju orvos három lépést sem tett még a teremben, a méltóságteljesen lebegő főangyal már is szállt magas polcáról és alacsonyabb rendeltetésű, hitől és buzgóságtól kipirult szeraf lett belőle... Ekkor Cinci Filipescóhoz fordult, aki amerikai cigarettákat osztogatott és lekicsinylően kiáltotta oda neki: »Nem jön!« és miután a hivatalos látogató nyájas felsőbbbségével üdvözölte, feleségét, Arnaud doktort, az ápolókat, és ápolónőket. Keresztül ment a kavicsos udvaron, beült a kocsijába és csak ezzel a néhány szavas magánbeszéddel könnyített a szíven: »A vágás sikerült! Sikerült oda vágnom a főorvosnak« Többé nem lépte át a kórház küszöbét és Edmée sem hívta ezentul csak hivatalos udvariasságból, mint ahogy a vegetariánus vendégeket szalonkával is megkinálják az asztalnál.

*

Cinci elgondolkozott, most s valami tunyaság vett erőt rajta, ami olyan könnyed volt a háboru

előtt, olyan változatos és olyan tisztán csendülő, mint egy üres pohár, amelyen nincs repedés. A háboru alatt is hordozta a tétlenség katonai szabályának jármát, jól tűrte a tétlenséget, a hideget, az őrállását, sőt kissé az ütközetet is.

Megszokva a dologtalanságot az élvhajhászó fiatal ember élete révén, ő maga minden baj nélkül látta, hogy pusztulnak bele a semmittevésbe nálánál sebezhetőbb, frisebb bajtársai. A saját szemével látta a pusztulást, amit az intelligens legények közt a nyomtatott papír hiánya véghez, vitt, mintha csak valami megszokott mindennapi mérget nélkülöztek volna. Mig ő beérve egy rövid levéllel, egy levelező lappal, egy ügyesen megtöltött kis csomaggal, nyugodtan visszasülyedt a csöndbe és az elmélkedésbe, mint valami macska a sötét kertbe, az ugynevezett felsőbbrendű emberek lépten-nyomon elárulták előtte, mennyire leromlottak a szellemi éhségtől. Így megtanulta azt is, hogy büszkeséggel erősítse türelmét, amely két-három gondolaton, két-három kitarító emléken tartotta fönnt magát, amelyek élénk színűek voltak, mint a gyermekek emlékei és azon, hogy képtelen volt a saját halálát elképzelni.

A háboru alatt számtalan esetben, mikor egy-egy álomtalan hosszú alvás után föleszmélt, vagy egy minden pillanatban megszakított pihenő idején, sikerült neki a jelenen kívül ébrednie, meg-

szabadulva közvetlen múltjától, visszaadva gyermekkorának, — visszaadva Leának. Mindjárt azután Edmée is feltűnt képzeletében, tisztán, élesen, kivehetően és Edmée képének feltámadása, akár csak pillanatnyi elmosódása, jó hangulatba ringatta Cincit. »Két ember lakik bennem!« — állapította meg.

Leától semmi sem jött neki, ő sem irt Leának. De kapott levelező lapokat, melyeket Aldonza mama alaktalan ujjai irtak alá, szivarokat, amelyeket de la Berche bárónő válogatott. Sokáig aludt egy hosszú, puha gyapju kendőn, csak azért, mert olyan kék volt, mint egy szempár és mert valami igen gyöngye illat szállt fel belőle a hőség és az álom óráiban. Szerette ezt a kendőt, magához szoritotta a homályban, azután a kendő elvesztette az illatát és kék szeme emlékeztető üde árnyalatát és Cinci nem törődött már vele.

Lea nem nyugtalanította négy éven át.

A régi virrasztások és a jelenlegi helyzet hátterbe szoritották és keresztül huzták azokat az eseményeket, amelyek már alig jutottak eszébe. Mi köze is lehetett Leának a betegségéhez. Leának ehhez a változáshoz.

1918-ban ez a néhány szó: »Lea új lakása« amely de la Berche bárónő száján szaladt ki, valósággal hihetetlennek tetszett előtte.

— Lea elhurcolkodott?

— Honnan jössz te? — vágott vissza a bárónő. Az egész világ tudja. Terringettét, ugyancsak csinos művelet volt, hogy eladta a villáját az amerikaiknak. Láttam az új lakását is. Kicsi, de puha fészek. Ha az ember leül, fel sem tud kelni benne. Cinci belekapaszkodott ebbe a két szóba: »kicsi, de puha« csekély invenciójával nagy nehezen fölépítette a rózsaszín dekorációt, beledobta a roppant arany és acél hajót, a csipkezuhataggal borított hatalmas ágyat és valami illanó felhőre ráakasztotta a Chaplin képet gyöngyfényű mellével.

Mikor meghallotta, hogy Desmond pénzbért keres a dancingjához a nyugtalanságnak s az óvatosságnak egy rezzenése lobbant föl Cinciben: »A csirkefogó, még elcsipi Leát, és becsávazza valami üzletbe. — »Figyelmeztetni fogom telefonon« De azért nem tett semmit. Mert sokkal kalandosabb vállalkozás telefonálni egy elhagyott barátnőnek, mint kezet nyújtani az uccán egy megfélemlített ellenfélnek, aki az ember pillantásáért eseng.

*

Cinci várt még azután a nap után is, mikor feleségét a tükör előtt meglepte, az elragadtatásnak, a kipirultságnak, a rendetlenségnek ez után a bűne után is. Hagyta, hadd muljon az idő és nem határozta meg pontosan

szavakkal a biztos, bár csaknem tiszta bűnrésszeséget felesége és a férfi közt, aki a kertben az »Ay Mariet« énekelte. Most könnyebbnek érezte magát és napok óta megfeledkezett már arról, hogy szüntelenül hiába nézegette karkötő óráját, ami különösen estefelé volt sűrűn szokása. Most azt a szokást vette föl, hogy kiült egy szalmafonatos zsölyében a kertbe, mint valami hotelkertbe és meglepetve szemlélte, hogy nyeli el a közelítő éjszaka a sisakvirágok kékjét, olyan kékséget kölcsönözve nekik, amelyben a virágok alakja szétfolyt, míg a fák lombjának zöldje nagy kiemelkedő tömegével ellenállt. A rózsaszín szegfűszegély violássá vált, mint valami rothadó hus, azután hirtelen sötétedett és a juliusi csillagok sárgásan gyultak ki a folios kőrísfa galyai közt.

Egy járókelő gyönyörűségét érezte otthon, aki leült egy padra valamelyik utvonalon és nem kérdezte magától, mióta pihen már ott hátradőlve, lecsüngő kézzel. Néha néha eszébe jutott az is, amit tükör jelenetnek nevezett, a szoba kék atmoszférája, amelyet titokzatosan megzavart egy férfi rövid ottléte, mozdulata és gyors távozása. Egész halkán ismétele magában valami rendszeres és gépies tompultsággal: »Ez biztos támpont. Ezt aztán nevezem támpontnak!« és erősen pattogtatta a t-ét a szó végén.

Julius elején egy új nyitott autót próbált ki,

amelyet nagy turautakra szánt. Magával vitte Filipescot és Desmondot az országutakon, melyeket a szárazság kifehéritett, de estére mindig visszafordult Párizs felé vad irammal hasítva a meleg és hűvös pásztákkal csikozott levegőt, amely abban a mértékben vesztett illatából, amint a városhoz közeledtek.

Egy napon de la Berche bárónőt vitte magával. A bárónő egész férfias utitárs volt, aki a vámsorompónál csak a mutató ujjával bökte meg jól szemére huzott nemez kalapját. Cinci úgy találta, hogy kényelmes utitárs, szófukar, figyelmes az akácfák árnyékában pihenő korcsmák, a falusi italmérések iránt, melyeknek olyan szaguk van, mint a pincének s a bortól átázott homoknak. Mozdulatlanul, némán tettek meg vagy háromszáz kilométert és csak akkor nyitották ki a szájukat, ha cigarettára gyújtottak vagy táplálékot vettek magukhoz. Másnap Cinci szükségün hívta meg Camille de la Berche bárónőt: »Indulhatunk bárónő?« s azzal már vitte is.

A pompás kocsi egy szempillantás alatt eltűnt a mezőkön és estére visszatért Párizsba, mint valami játékszer, melyet egy zsinor végén visszarántanak. Ez este Cinci anélkül, hogy az utat szem elől tévesztette volna jól megfigyelte jobbjá mellett a férfias arcu asszony profilját, mely olyan nemes volt, mint egy jobb háztól való

öreg kocsisé. Meglepte, hogy egész tiszteletreméltónak találta, olyan egyszerű és természetes volt és bizonyos zavarral jött rá, hogy először van vele egyedül városon kívül és hogy ez az aszszony, akiről köztudomásu volt a szörnű szekszuális terheltség milyen lelkiemelővel és a halálraítéltek nagyságának egy nemével viseli ezt a terhet.

A bárónő különben nem hódolt gonosz szenvedélyének, a háboru óta. A kórházban a legjobb helyen volt, azaz férfiak közt, éppen elég fiatal férfiak közt, akiket azonban fájdalomuk éppen eléggé féken tartott ahhoz, hogy a bárónő nyugodtan éljen köztük és elfelejtse elvetélt nőiességét.

Cinci lopva pislogott utitársának nagy orrára, szürkés, borostás ajkára, apró parasztszemére, amely közömbösen révedezett az érett buzatáb-lákon és a frissen kaszált réteken.

Most először érezte, hogy valami vonzalom huzza a vén Camillehoz, amely hasonlított a barátságához, s ebben az összehasonlításban jutott kifejezésre: »Egyedül van. Ha nincs a katonák közt, vagy ha nincs az anyámmal, egyedül van... Ó is... A pipája és a pohara ellenére is egyedül van.«

Párizs felé visszatérőben megálltak egy »vendégfogadónál«, ahol nem volt jég és haldokoltak a naptól agyonpörkölt rózsák régi oszlop

darabokhoz és keresztelő kutakhoz kötözve, amelyek letisztogatva fehérlettek a pázsiton. Egy közeli erdő gondoskodott egy kis fuvalomról e poros hely számára és egy kis pirosra gyult felhő állt mozdulatlanul az égbolt tetején.

A bárónő kiverte egy márvány faun fülére kurta gyökérpipáját.

— Meleg lesz Párizsban az éjtszaka.

Cinci egy kézmozdulattal elhallgatatta és föl-emelte tekintetét a cseresznyeszín felhőre. Fehér arcára, gödrös állára rózsaszín reflexek verődtek le, amelyek olyan szabályosan voltak elosztva, mint a piros pudernyalások, melyek egy szin-padi arcot bársonyoznak.

— Meleg, — mondta aztán.

— Tudod mit, ha kedved van hozzá, ne menjünk haza csak holnap. Én megyek és veszek szappant meg fogkefét... Te addig telefonálsz a feleségednek. Holnap reggel aztán vitorlát bontunk négy órakor a jó hűvösben...

Cinci meggondolatlan hirtelenséggel ugrott fel.

— Nem, nem. Nem tehetem.

— Nem teheted? Ugyan...

Cinci látta, hogy nevet a lábánál apró férfi szemével és széles vállát is rázza a nevetés.

— Nem is tudtam, hogy még most is ennyire fog ez téged, — mondta a bárónő. — De ha egyszer ilyen nagy vonzó erő...

— Mi?

A bárónő is felállt sulyos tagbaszakadt természetével és hatalmasat csapott Cinci vállára.

— Igen, igen. Összevissza keringesz egész nap, de minden este hazatérsz a vackodba. Ah, ugyancsak pórázon tartanak.

Cinci hidegen nézett rá. Már kevésbbé szerette.

— Maga előtt semmit sem lehet eltitkolni bárónő. Tessék üljön csak be előttem a kocsiba és két óra alatt a lakásán vagyunk.

Cinci soha nem felejtette el esti hazatérésüket. A bus vörösséget, amely sokáig ott késlekedett nyugaton, a rétek illatát, az autólámpák sugarában maradt pelyhes éjjeli lepkéket. A bárónő akit az éjtszaka sűrű fekete tömbbé varázsolt, ébren ült mellette. Cinci óvatosan vezetett, a gyors iramtól hűvös levegő a fordulóknál, mikor fékezett, forróvá hevült. Rábizta magát átható tekintetére, figyelmes tagjaira, de akaratlanul is a tömör és különös öreg hölgyön járt az esze, aki mozdulatlanul ült mellette és be kellett vallania, hogy valami különös félelmet érez, furcsa idegizgalmat, amely két ujjával vezette, mint valami lámpátlan tragacsot. Ebben a pillanatban egy sulyos kéz könnyedén megérintette az alsó karját.

— Vigyázz, kicsikém.

Bizonyára nem várta sem a mozdulatot sem a mozdulat szelidségét. De semmi sem igazolta az izgalmat, amely ezt követte és azt a görcsös

csomót, mely a torkát szorongatta. »Hülye vagyok, hülye vagyok!« ismételte magában. Lassította a menetet és mulattatták a megtört sugarak, az arányos cikk-cakkok és a pávatollak, amelyek pillanatokig a lámpák körül táncoltak a könnyekben, melyekkel a szeme megtelt.

*

»A bárónő azt mondta nekem, hogy jól fog valami, hogy ugyancsak pórázon tartanak. Ha látna bennünket, Edméet meg engem... Ugyan hány napja alszunk már úgy együtt akár a testvérek?« Utána próbált számítani: három hete, vagy talán még több?... Ami a legmulatságosabb benne, hogy Edmée nem követel semmit és mindig mosolyog, mikor fölébred. Magában mindig a mulatságos szót, használta, ha azt akarta kifejezni, hogy »szomorú« »Régi jó házi rend, régi jó házirend.... A Nagyságos Asszony és főorvosa és az Ur meg... az autója.« És a vén Kamilla mégis azt mondta, hogy pórázon tartanak. Pórázon, pórázon! Na azt lesse, hogy valaha magammal viszem ezt a...

De azért magával vitte, mert a julius szinte pörkölt Párizsban. Hanem sem Edmée, sem Cinci nem panaszkodott a kánikula miatt. Cinci udvariasan, szórakozottan tért haza este s a tenyere és az arca alsórésze olyan volt, mintha zöld dió-

héjjal kente volna be. Meztelenül sétált a fürdőszoba és Edmée budoárja közt.

— Na, ma megsülhettek a szegény panamai emberek, — gunyolódott Cinci.

Edmée kissé sápadtan és ernyedten kihuzta szép rabnőhátát és letagadta milyen fáradt.:

— Na, nem olyan nagy dolog, hidd el. Sőt ma még több levegő volt mint tegnap. Az irodám jó hűvös a kórházban, tudod. És különben se igen volt időnk a meleggel törődni. A kis 22-esem, aki már olyan jól érezte magát...

— Ah igen?

— Igen. Nem jó benyomást tesz Arnaud doktorra.

Állandóan minden habozás nélkül tolta előtérbe a főorvos nevét, mint ahogy a sakktáblán egy döntő figurát előretolnak. De Cinci nem ráncolta össze a szemöldökét. Edmée követte a tekintetével a meztelen férfit, akinek meztelenségét finoman zöldre festette a kék függöny reflexe. Ott járt fel és alá előtte, ment és visszajött kínálkozón, féhéren, maga után huzva illatpasztáját és már el is tűnt a látóköréből. Még ennek a páratlan és felsőbbbéges testnek bizalmas meztelensége is valami enyhe bosszuállás vágyától sarkalt mozdulatlanságba kényszerítette Edméet. Ehhez a meztelen testhez is csak olyan hangon fordult volna most, amelyből hiányzott a sürgető vágy kifejezése és sikolya, tisztán csak a megértő

élettárs emberi hangján. Most egy finoman pelyhezett kar, az aranyszörzet alatt tüzesen piruló száj tartotta lekötve és féltékenyen, okosan, bátorságosan szemlélte Cincit, mint az a szerelmes, aki mindenkinek megközelíthetetlen szüzet kívánt meg.

Azután még a nyaralásról, és az elutazásról beszélgettek néhány könnyed és konvencionális szót váltva.

— A háboru nem változtatta meg eléggé Dauvillet és micsoda lármás hely... sóhajtott Cinci.

— Sehol sem lehet már jól enni és a szállodás ipar ujjszervezése igazán a legsúlyosabb feladat, — erősítette Edmée.

*

Julius tizennegyedik táján Charlotte Peloux bejelentette reggeli közben, egy »fedezeti üzlet« sikerét és hangosan lamentált, hogy a nyereség felét Lea tette zsebre. Cinci meglepetve kapta föl a fejét.

— Hát te találkozol Leával?

Charlotte Peloux valósággal megfürdette fiát szerelmes pillantásában, mely édes volt, mint az ó portói és menyét hívta tanunak.

— Vannak ilyen szavai... ilyen... izé... burkolt szavai. Ugy-e vannak? Egész rejtett értelmű szavai. Van ebben valami nyugtalanító,

néha. Hiszen én soha nem hagytam abba az érintkezést Leával, drágám. Miért is hagytam volna abba ?

— Mért is ? — ismételte Edmée.

Cinci ránézett a két asszonyra és valami különös izét talált jóakarataknak.

— Abból, hogy nem beszéltél nekem soha kezdte naivul.

— Én ! — ugatott Charlotte, — Hallod, nem hallod... Edmée, hát nem érted ? Végül is mindez azt az érzést dicséri, amellyel irántad viseltetik. Milyen alaposan elfelejtett mindent rajtad kívül...

Edmée csak mosolygott, anélkül, hogy válaszolt volna, lehajtotta a fejét és feljebb huzta két ujjá hegye közé csipve a csipkét, amely ruhája kivágását szegélyezte. A mozdulata a derekára irányította Cinci tekintetét, aki látta, hogy a vékony sárga vásznon át, úgy kandikál ki két mellbimbója, mályvaszin udvarától körülvéve, mint két egyforma bőrhorzsolás. Megremegett és ez a remegés megéreztetette vele, hogy ez a kecses test és legszemérmetlenebb részletei, hibátlan bája ez az egész pompás fiatal nő, aki oly közel van hozzá, csak a kezét kell kinyújtania érte, rendelkezésére áll, nem ébreszt bene semmi mást, csak határozott ellenszenvet. »Rajta, rajta !« De mintha csak egy hasznavehetetlen állatot ostromolt volna. Elkezdte hát hallgatni Charlotte-ot, aki

ugy locsogott, mint valami dünnyögő patak:

— ... Csak tegnapelőtt mondtam előtted, hogy kocsija válogatja, nos hát én jobban szeretek egy taxit, egy taxit, érted, mint ezt a Renault-ot, mely tul van a Lea korán. És nem is tegnapelőtt volt, hanem tegnap, hogy azt mondtam Leáról beszélve, hogy ha már valaki egyedülálló nő léteére férficseledet tart, akkor fogadjon valami csinos fiut, — Hát Kamilla, aki előtted sajnálkozott a mult este, amiatt, hogy elküldött Leának egy-egy részletet valami közös boltból, ahelyett, hogy megtartotta volna magának... Ahelyett hát, hogy itt bókokat mondanék a hűségedre drágám, egy kis szemrehányást teszek neked a hálátlanságodért. Lea többet érdemelne tőled. Edmée lesz az első, aki ezt beismeri.

— A második, — igazította helyre Edmée.

— Én semmit sem hallottam, — mondotta Cinci.

Cinci juliusi ropogós hajag cseresznyét csipegetett és kidobálta a leeresztett sztór alatt a verebeknek a kertbe, amely erősen felöntözve úgy gőzölgött, mint egy meleg forrás. Edmée mozdulatlanul tovább folytatta magában Cinci utolsó szavait: »Én semmit sem hallottam.« Bizonyára nem hazudott, és mégis a fesztelensége, az az álkamaszosság, amellyel a cseresznyemagokat elfricskázta és a balszemét behunyva próbált megcélozni egy verebet, csaknem világos nyelven

mondták, Edméének: »Hát mire gondolt, ha nem hallotta.

A háboru előtt valami nőre gyanakodott. Egy hónappal ezelőtt, a tükörjelenetet követő napon megtorlástól félt, valami vörösbőrű kegyetlenségtől, hogy Cinci esetleg az orrába harap. De nem... semmi... Cinci élte a maga ártatlan életét, ide-oda sétálva, s olyan nyugodtan szenvedt szabadságában, mint egy rab a börtöne fenekén és szüzen mint valami állat, amelyet a föld másik feléről hoztak ide s amely még csak nőtényt sem keres a mi félgolyónkon.

»Beteg?... Eleget aludt, rendes szokása szerint evett, azaz finyásan, gyanakvón válogatta a hust. Kedvelte a gyümölcsöt és a friss tojást. Semmiféle idegrángatódzás nem bontotta meg vonásainak szép egyensúlyát és több vizet ivott, mint pezsgőt. »Nem, nem beteg. És mégis van valami... baja. Valami, amit kétségkívül kitálnék, ha szerelmes volnék még bele. De...« Edmée újra felhuzta ruhakivágásának csipkéjét beszívta a meleget és az illatot, mely kebléből felszállt, és lehajtva fejét, látta, hogy tűnik elő kebleinek páros pecsétje mályvaszinün és rózsásan a könnyű szöveten át. Elpirult az érzékiségtől és odaigért magában ezt az illatot és ezt a mályvaszin foltot az ügyes és előzékeny vörös férfinak, akit egy óra mulva föl akart keresni.

*

»Mindennap beszéltek előttem Leáról és én nem hallottam. Így hát elfelejtettem Leát. Elfelejtettem. De mi az a feledés? Ha Leára gondolok, jól látom őt, visszaemlékszem a hangja csengésére, az illatra, melyet maga szórt s amelyet, mikor már egész nedves volt nagy kezével dörzsölt szét magán...« Összehuzta az orrcimpáját és az orra felé rántotta föl a száját az ingyenség fintorával.

— Fred, valami förtelmes arcot vágta, vonásról vonásra olyan voltál, mint a róka, amelyet Arigot a lövészárokból hozott.

Napjuk legkönnyebb óráit töltötték a fölkelés és a reggeli után. A tustól szinte ujjáéledve hálásan hallgatták a sűrűn szitáló eső hullását, az esőt, mely három hónappal megelőzte az idejét, amely leszedte a fákról a párizsi álósz leveleit és leverte a petuniákat. Nem vettek maguknak fáradságot arra, ezen a reggelen, hogy valami mentségét keressék makacs kitartásuknak a városban. Nem maga Charlotte Peloux huzta-e ki őket a csávéból előző este, mikor kijelentette: Mi vérbeli párizsiak vagyunk. Igazi, tiszta párizsiak. Rólunk és a házmesterekről el lehet mondani, hogy csakugyan kiélveztük az első nyarat Párizsban a háboru után.

— Fred, talán beleszerettél ebbe az öltözetedbe? Meg nem válsz tőle. Pedig nagyon gyűrött, tudod?

Cinci a kezével legyintett Edmée hangja felé olyan mozdulattal, amely csöndet kért és könyörgött, hogy ne tereljék el a figyelmét, melyet ezuttal kivételesen szellemi szükséglet kielégítésének szentelt.

»Azt szeretném tudni, vajjon elfelejtettem-e. De mit jelent az, elfelejteni valakit? Már egy éve, hogy nem láttam...« Hirtelen összerезzent, és magára eszmélt, majdnem felugrott, mikor észrevette, hogy emlékezete, kihagyta a háborút. Azután számolni kezdte az éveket és minden elnémult benne a rémülettől egy pillanatra.

— Fred, hát soha nem fogom elérni nálad, hogy a fürdőszobában hagyd a borotvát a helyén, hogy idehozod?

Cinci puhán fordult oda. Csaknem egészen meztelenül, félig még nedvesen mutatta a szappanhabtól itt-ott ezüstös tarkóját.

A hang, amely egész távolinak tetszett Cinci előtt nevetni kezdett.

— Fred, olyan vagy, mint valami rosszul cukrozott kalács. Kalács, amely igen rossz bőrben van... Jövőre nem leszünk ilyen ostobák, mint az idén. Falusi birtokunk lesz.

— Birtokot akarsz?

— Birtokot. De nem mindjárt ma reggel, gondolhatod.

Edmée megigazitotta a haját és állával az eső függönyére mutatott mely szél és mennydörgés

nélkül omlott valami szürke viharból.

— De a jövő évben, mondjuk... ugy-e?

— Jó gondolat. Igen. Jó gondolat.

Cinci udvariasan lerázta magáról Edméet, hogy visszatérjen megdöbbenéséhez: »Azt hittem, hogy mindössze csak egy éve nem láttam. Nem gondoltam a háborura. Van hát már egy, kettő, három, négy, öt éve is, hogy nem láttam. Egy, kettő, három, négy... De akkor hát elfelejtettem? Nem, mert beszélnék előttem róla ezek az asszonyok, anélkül, hogy felrezzennék és azt kiáltanám magamban: »Tessék, ez igaz, tényleg, hát Lea?« Öt év, hány éves is volt 1914-ben?«

Megint számított és valami egészen valószínűtlen eredménybe botlott: »E szerint ma már közel járna a hatvanhoz?... Micsoda rossz tréfa.

— Az volna a fontos, — folytatta Edmée., — hogy ne csalódjunk a választásunkban. Ha szép vidék kell ott van...

— Normandia, — fejezte be Cinci szórakozottan.

— Igen, Normandia!... Te ismered Normandiát?

— Nem... Nem alaposan... Szép zöld..., Sok a nyárfa... Kedves vizek.

»Behunyta a szemét, szinte meggondolatlanul.

— Hol van ez? Melyik vidékén Normandiának?

— Kedves vizek, tejszin, eper, pávák.

— Mi mindent tudsz te Normandiáról. Micsoda vidék! Ez mind van ott és még mi?

Cincinek olyan volt az arca, mintha olvasná azt, amit leír, egy kis kerek tükör fölé hajolva, amelyből szokás szerint meggyőződött a toalettje után, hogy csakugyan sima-e az arca és az álla. Szenvedőn és akadozva folytatta:

— Pávák... A holdsütés a padlón és egy nagy, nagy vörös szőnyeg a földre vetve egy fasorban...

Nem fejezte be, könnyedén megtántorodott és megcsuszott a szőnyegen. Az ágy oldala állította meg estében a fele uton és Cinci feje csaknem ájultan hevert a dult lepedőkön, melyet a sápadtság a napbarnítottság kerge alatt elefántcsontzöldre festett.

Csaknem olyan gyorsan mint Cinci, Edmée egyetlen sikoly nélkül a földre vetette magát, félkezevel Cinci ingadozó fejét fogta fel, a másik kezével pedig nyitott flacont tartott Cinci orra alá, melyből vér szivárgott, de a két gyöngülő kar visszalökte.

— Haggy engem... Látod, hogy mindjárt meghalok.

De azért nem halt meg és a keze langyos maradt Edmée ujjai közt. Suttogva beszélt, az igen fiatal öngyilkosok kenetes szelidségével akik ugyanabban a pillanatban szeretnék hívni is és kikerülni is a hálált.

Kinyitotta a száját csillogó fogsora fölött és egyenletes lélekzetvétellel szívtá a levegőt. De nem sietett tulságosan egész föléledni. Hunyt szemhéja mögött s zárt pillái közt visszasülyedt annak a zöld birodalomnak a keblére, amelyet ájulása pillanatában felidézett, abba a szép sik birodalomba, amely gazdag eperfákban és méhekben, holdsütéses vizekben, melyeket forró kövek szegélyeznek... Mikor az ereje visszatért, még mindig hunyvá tartotta szemét, mert azt gondolta: »Ha kinyitom a szemem, Edmée meglátja benne mindazt, amit látok.

Edmée ott maradt fölé hajolva meggörbült térdrel. Tevékeny, hivatásos gonddal vette körül. Szabadon lévő kezével egy ujságért nyult, melyet arra használt, hogy levegőt hajtson Cinci hátrahanyatló homlokára. Jelentéktelen, de ilyenkor igen szükséges szavakat suttogott neki.

— A vihartól van... Szedd össze magad... Nem, nem, ne kelj föl. Várj hadd csusztatom a fejed alá a vánkost.

Cinci főlegyenesedett, mosolygott s egy kézszorítással mondott köszönetet. Száját citrom és ecet után esengő szomjuság szorította. A telefon csengése elválasztotta tőle Edméet.

— Igen... igen... Mit? Tudom jól, hogy tíz óra... Igen... Mi az?

A válaszok parancsoló rövidségéről tudta Cinci, hogy a kórházból telefonáltak.

— Igen, természetesen, megyek. Mikor? Hát
ugy...

Egy gyors tekintettel meggyőződött, hogy Cinci magához tért.

— Ugy huszonöt percen belül. Köszönöm.
Azonnal.

Szélesen kitárta az üveges ajtó két ablak-szárnyát és néhány békés eső csöpp behullt a szobába a pátakok tompa illatával.

— Jobban vagy Fred,? Mondd, mit éreztél. A szivednek nincs semmi baja, ugy-e? Egy kis foszfátot kellene szedned. Ez a gyümölcse ennek a mi nevetséges nyarunknak. De mit akarsz?

Edmée ijedten nézett a telefonra, mintha valami tanura pillantott volna.

Cinci minden látható öröklődés nélkül felállt.

Menj már kicsikém. El találsz késni a butikodból. Én már egész jól érzem magam...

— Egy könnyű grogot! Egy kis meleg teát!

— Ne törődj velem... Nagyon kedves voltál... Igen egy kis teát, fordult hozzá kérőleg távozóban.

Öt perccel később Edmée elindult hazulról. de előbb egy pillantást vetett Cincire, amelyben úgy hitte nem vesz észre senki mást, csak a gyengéd gondoskodást, amely azonban tulajdonképpen az igazságot kutatta hiába, egy megmagyarázhatatlan dolog magyarázatát. Mintha az ajtó nyitásának és csukásának zaja egyszerre szét-

tépte volna kötelékeit, Cinci nyujtózott egyet, könnyűnek, hidegnek és üresnek érezte magát. Az ablakhoz ugrott, látta, hogy megy végig a felesége a kis udvaron lehorgasztott fővel az esőben. »Olyan a háta, mint aki bűnös« — állapította meg, — különben mindig ilyen bűnös háta volt. Szemben nagyon helyes kis hölgy. De a háta sokat tudna beszélni. Az ájulásom miatt egy jó negyedórát vesztett. De térjünk vissza a birkákhoz, mint anyám mondja: »Lea mikor én megnősültem, ötvenegyéves volt, — testvérek közt! állítja Peloux mama. Akkor most ötvennyolc, talán hatvan is lehet... Olyan idős, mint Courbat tábornok? Ugyan... Ez egyszerűen nevetséges.«

Megpróbálta odaképzelní a hatvanéves Lea képiére Courbat tábornok gyér fehér hajzatát és barázdás arcát és vén fiakereslómozdulatait.

»Mindezt a legnevetségesebb...«

A belépő Madame Peloux ezen a szórakozásán érte Cincit, aki sápadtan, mozdulatlanul állt ott a csepegő kert előtt egy kialudt cigarettát rághva. Anyja belépésére a szempillája sem rebbent meg.

— Nagyon jó reggeli színben vagy, anyám, — mondta.

— De te ballábbal keltél föl, úgy látom, — vágott vissza Peloux mama.

— Merő képzelődés. De vannak legalább eny-

hitő körülményeid nagy tevékenységedben ?

Peloux mama a mennyezet felé emelte szemeit és vállát. Egy kis sportszerű és suhancos bőrkalap volt a homlokába huzva, mint a sisakrostély.

— Szegény fiacskám, — sóhajtotta, — ha tudnád milyen nagy fába vágom most a fejszét... ha tudnád micsoda grandiozus vállalkozás...

Cinci a mély, idézőjelszerű ráncokat vizsgálta tekintetével anyja arcán a száj körül s a kettős áll lágy rövid hullámát, amelynek halma és völgye eltakarta azután ismét födetlenül hagyta a vízhatatlan kabát gallérját. Jól szemügyre vette az alsó szemhéj mozgó táskáit is és magában egyre azt hajtotta: »Ötvennyolc... hatvan...«

— Tudod milyen feladatra vállalkoztam, tudod ?

Egy kis szünetet tartott, még tágabbra meresztette nagy szemét, amely körül volt árnyalva fekete crayonnal:

— Feltámasztom a passyi melegforrásokat. A Passyi Meleg források ! Igen, ez neked természetesen nem mond semmit. ! A források ott vannak a Raynouard ucca alsó végétől két lépésnyire. Alusznak, csak arra várnak, hogy valaki fölébressze őket. Ezek rendkívül bővizű források. Ha kellőképen megtudjuk fogni a dolog végét, ez Uriage romlását és talán Mont-Dore

összeomlását jelenti, — de ez nagyon is szép volna! Már biztosítottam magamnak 27 svájci orvos összejövetelét. Párizs város tanácsát Edmée meg én megdolgoztuk... Éppen emiatt jöttem most, de a feleséged öt perccel előbb elment... Mi lelt téged? Rám se hallgatsz?

Cinci makacsul meg akarta gyujtani nedves cigarettáját. Végre lemondott róla. Kidobta a cigarettát az erkélyre, ahol a nagy eső csöppek úgy pattogtak föl, mint a szöcskék.

— De hallgatlak. Sőt már előre tudom, mit akarsz nekem mondani. Ösmerem ezt az üzletet. A neve felváltva: kombináció, trükk, jutalék, alapítói részesedés, amerikai fedezet, tavalyi buza és így tovább... Csak nem gondoljátok, hogy egy év óta megsüketültem és megvakultam. Gonoszak és csufak vagytok. Ez az egész. Tudni sem akarok rólatok.

Elhallgatott és leült és csupa szokásból elkezdte piszkálni jobb melle alatt a két kis páros forradást. Kibámult a zöld kertbe, melyet az eső paskolt és elernyedte arcán a fáradtság küzdött a fiatalsággal, az előbbi beszakitotta az arcát, fekete árkot árnyalt beesett szeme alá, az utóbbi sértetlen épségben megmaradt ajka elragadó ívén és rugalmas husosságán, az orrcimpák pihés szárnyán és haja dus feketeségében.

— Nos hát, — mondta végre Charlotte Peloux, — én is tudom, amit tudok. Az erkölcs ott

fészkel, ahol tud. Én se hittem volna, hogy egy erkölcsbirót hoztam világra.

Cinci csak hallgatott makacsul tovább és meg se mozdult.

— És ugyan micsoda magas polcról sajnálod te le ezt a szegény, romlott világot? A tisztességedéről, kétségkívül?

Peloux mama bőrvével a derekán, mint valami zsoldos, nyiltan kijött a maga igazi színével és készen állt a küzdelemre.

De Cinci, mintha örökre végzett volna már minden harccal.

— A tisztességeméről? . . . talán. Ha kerestem volna a megfelelő szót, talán nem ezt találtam volna. Te szállítottad nekem ezt a szót. A pokolba a tisztességgel.

Peloux mama egy szót sem felelt rá. Elhallgatott, hogy minden figyelmét fia rendkívüli külsejének szentelhesse. Cinci szétvetett térdrel ült ott, a két térdére könyökölve és a kezét szorosan összekulcsolva. Egyre a zuhogó eső csapkodása alatt hajlodozó kertet nézte és pillanatnyi szünet után felsóhajtott anélkül, hogy a fejét elfordította volna:

— Hát azt hiszed, hogy élet ez?

Peloux mama nem mulasztotta el, hogy meg ne kérdezze:

— Micsoda élet?

Cinci fölemelte aztán megint visszaejtette az egyik karját.

— Az én életem. A te életed. Az egész. Az egész, amit itt látsz.

Peloux mama habozott egy darabig, azután ledobta bőrkabátját, rágyújtott egy cigarettára és szintén leült.

— Unatkozol ?

Cinci, akit elcsábított ennek a hangnak szokatlan lágysága, amely egész légiesnek és elővigyázatosnak tetette magát, természetes, sőt csaknem bizalmas volt.

— Unatkozni ? Nem, nem, unatkozom. Mért is unatkoznám. Mindössze egy kicsit... hogy is mondjam csak ? egy kicsit aggodalmaskodom, ennyi az egész.

— Miért ?

— Mindenért ! Magamért, sőt értetek is.

— Meg vagyok lepelve, amint látod.

— Én is... Ezek az alakok... ez az év... ez a béke.

Az ujjait terpesztgette, mintha úgy érezte volna, hogy össze vannak szurkolva, vagy össze kötve egy túl hosszú hajszállal.

— Te ugy mondod ezt, mintha azt mondanád: »Ez a háború!«

Peloux mama Cinci vállára tette a kezét és megértőn suttogóra fogta a hangját:

— Mi lett ?

Cinci nem bírta el ennek a kéznek kérdő sulyát és fölállt s összefüggéstelen szavakkal, izgatottan kezdett beszélni.

Az a bajom, van, hogy az egész világ piszkos. Nem, — mondta könyörögve, mikor valami mesterkéltnél pillantott meg az anyai vonásokon, — nem, ne kezdj újra. Nem, a jelenlévők sem kivételek. Nem, én nem tudom megérteni, hogy nagyszerű időben élünk, hogy így hajnalhasadás, meg úgy föltámadás. Nem, én nem haragszom, én nem szeretlek benneteket kevésbé, nincs semmi baja a májammak. De azt hiszem, hogy a végét járom.

Az ujját ropogtatva járt föl s alá és szűrcsölte az édeskés permeteget, melyet sulyos eső szitált be a szobába az erkélyt csapkodva. Charlotte Peloux ledobta kalapját és vörös keztyűjét, békítő jelleget adva mozdulatának.

— Magyarázd ki magad, kis fiam. Egészen magunk vagyunk.

Peloux mama hátrasimitotta vörös, öregasszonyos haját, melyet legényesen kétfelé választva hordott és taplószerű ruhája alatt úgy domborodtak idomai, mint ponyva alatt a hordó. »Ő is... Igen ő is ilyen idős nő lehet... Ötvennyolc, hatvan éves...« gondolta Cinci. Peloux mama rávetette szép bársonyos szemét, tele anyai kacérsággal, amelynek női hatalmát Cinci már rég elfelejtette. De anyja tekintetének hirtelen vonzóerejére egyszerre látta, milyen veszedelmes és nehéz az a magyarázat, amelyre az anyja rávezette. De ernyedtnak és elhagyatottnak érezte ma-

gát és nagyon bizgatta az, aminek hijjával volt. Az a remény, hogy valakit sérthet, főképp ösztönözte.

— Igen, — felelte mintegy önmagának. — Kaptok a boritékpénzeteken és a becsületrendeken. Tréfát üztök a Ház üléseiből és a Lenoir fiu esetéből. Caillauxnéért és a passyi forrásokért lelkesedtek. Edméének ott a sebesült bazárja, meg a főorvosa. Desmond a dancingokban, a borkereskedelemben kotyvaszt, és tyukokat helyez el. Filippescó cigarettákat csór el az amerikaiaktól és a kórházaktól, hogy éjjeli lebujokban árusítsa el őket. Jean de Pouzac is benne van a lapokban, — ez mindent megmond... Micsoda társaság!... végül...

— Landrut elfelejtetted, — sziporkázott fel Charlotte.

Cinci egy földerült szemhunyoritással intett felé, ezzel a néma bókkal adózott a gonosz humornak, amely egész megfiatalította a hervadt bajnoknőt.

— Landru nem számít, ez az eset békebeli izü. Landru, az egész normális. De a többi... Egy szóval... Egyszóval, mindenki piszok és... és én ezt nem bírom. Hát ez az.

— Ezt csakugyan röviden megmondtad, de nem nagyon világosan, — mondta Charlotte pillanatnyi hallgatás után. — Jól elbántál velünk. És látod én még nem is mondom, hogy nincs

igazad. Nekem megvan a jogcimem a hibáimra és semmi sem ijeszt el. Csak azt nem tudom, hová akarsz ezzel kijukadni.

Cinci sután himbálta magát a széken. Összerántotta szemöldökét két szeme közt és előre huzta homlokán a bőrt, mintha vissza akarta volna tartani a kalapját, melyet a szél föl emelt.

— Hová akarok kilyukadni... Nem tudom, magam se. Azt szeretném, ha az emberek nem volnának ilyen piszkosak, akarom mondani, ha nem volnának piszkosak, mind együttvéve ... Vagy talán csak azt szeretném, hogy én ne vegyem észre.

Cinci valami olyan félénkséget árult el, szávaiból úgy kiérzett a szükségesség, hogy alkalmazkodnia kell ehhez a kellemetlen állapothoz, hogy Charlotte egészen felderült tőle.

— De miért veszed akkor észre?

— Ah, ez az... Éppen ez az.

Cinci gyámoltalanul mosolygott és Peloux mama észrevette, mennyivel kevésbbé fiatal fia arca ebben a mosolyban. »Minden percben valami szerencsétlenség hírének kellene közölni vele, — gondolta magában, — vagy ki kellene kissé hozni a sodrából. A jókedv nem szépíti.« Most aztán ő szalasztott ki a száján egy füstgomolyaggal együtt, valami kétértelmű naivságot.

— Azelőtt nem vetted észre mindezt.

Cinci élénk mozdulattal kapta fel a fejét.

— Az előtt ? Mi előtt ?

— A háboru előtt, kérlek.

— Ugy, igen, — mormogta Cinci csaiódottan. Nem, a háboru előtt nem, ez nyilvánvaló .. De a háboru előtt nem is ugyanezzel a szemmel láttam ...

— Miért ?

Erre az egyszerű szóra valósággal megnémult Cinci.

— Mondom neked, — gunyolódott Charlotte, — hogy tisztességes ember lett belőled.

— Nem akarnád beismerni véletlenül, hogy csak az maradtam. ?

— Nem, csak ne keverjük össze a dolgokat.

Peloux mama nekipirult arccal s egy rejtvényfejtő szenvedélyével vitatkozott.

— A te háboru előtti életed tulajdonképen, — most azoknak az álláspontjára helyezkedem, akiknek nem elég tág az erkölcsi felfogásuk és akik csak kívülről látják a dolgokat, értesz !
— A te életmódodnak tulajdonképen meg van a maga neve.

— Ugyan, kérlek, — mondta nyugodtan Cinci,

— Hát aztán ?

— Nos hát, ez magával hozza... a szemlélet módját is. Te az életet a strici szempontjából nézted.

— Nagyon lehetséges, — mondta közömbösen

Cinci. — Nos, hát tán valami rosszat látsz ebben ?

— Bizonyára nem, — tiltakozott Charlotte gyermekes egyszerűséggel. De ugy-e mindennek meg van a maga ideje.

— Igen . . .

Mélyen felsóhajtott szemét az égre emelve, amelyet felhők borítottak és eső fátylozott:

— Meg van az ideje annak, mikor az ember fiatal és eljön az az idő is, mikor már nem olyan fiatal az ember.

— Azt hiszed, szükségem volt rád, hogy ezt észrevegyem.

Peloux mamán hirtelen izgalom vett erőt, fel s alá járt a szobában, ide-oda riszálva kerek s a ruhába erősen beszorított sűrű, hátulját, mely olyan virgonc volt, mint valami kövér kis kutya azután megállt és keményen szemébe nézett a fiának.

— Nos, drágaságom, attól félek, hogy beletaláltál gabalyodni valami bolondságba.

— Miféle bolondságba ?

— Oh nem olyan sok van. A kolostor. Egy pusztasziget ! Vagy a szerelem.

Cinci megdöbbenve mosolygott.

— A szerelem. Azt akarod mondani, hogy . . . És kibe volnék szerelmes, talán . . .

Állával Edmée budoárja felé bökött és Charlotte arca felcsillant:

— Ki beszél itt róla ?

Cinci elnevette magát és óvatosságból újra felvette durva modorát:

— Te képes vagy nekem egy percen belül felkínálni valami amerikai nőt!

Charlotte színpadias mozdulattal huzta ki magát és úgy védekezett:

— Egy amerikai? Csakugyan jó! És mért nem mindjárt egy kaucsuk nőt, tengerészek számára is?

Cinci helyeselte a szakmabeli nőknek ezt a hazafias felsőbbségét. Gyermekkorától fogva tudta, hogy egy francia nő nem alacsonyodik le annyira, hogy együtt éljen egy idegennel, ha kihasználja és tönkre is teszi. Kivülről tudta az egész sorát azoknak a sértő kifejezéseknek, amelyekkel egy benszülött kurtizán a Párizsba szabadult idegeneket elhalmozta. De guny nélkül háritotta el az ajánlatot és a száját bigyesztette, mint a klinikai orvos, mikor bevallja tehetetlenségét.

— Azt nem is javasolom neked, hogy dolgozz, — kockáztatta meg Charlotte szemérmesen.

Cinci egy vállrándítással rázta le magáról a kellemetlen tanácsot.

— Dolgozni, — ismételte... Dolgozni, ez annyit jelent, mint érintkezni ezekkel az alakokkal... senki nem dolgozik maga, hacsak nem fest képeslevezőlapokat, vagy nem köt a szobájában... Szegény anyám, te nem tudod, hogy

ha az embereket utálom, a nők se tulságosan lelkesitenek. Az az igazság, hogy már a nőket sem szenvedhetem, — fejezte be bátran.

— Istenem, — sápitozott Charlotte.

Összekulcsolta a kezét, mint valami elvágódott ló előtt. De fia keményen csöndet parancsolt neki egy kézmozdulattal és Charlotte bámulta, milyen férfias tekintélye van ennek a szép fiatalembernek, aki most vallotta be, különös tehetetlenségét.

— Cinci ... Kedves kis fiam !

Cinci rávetette szelid és üres pillantását, mely maga se tudta, mit koldul.

Charlotte mélyen belenézett ebbe a kitégült szembe, amelynek tiszta fehérje, hosszú pillái és titkos indulata talán még fokozták fényét. Leakart szállni ezeken a fölséges részekén át egészen a sötét szivig, amely valamikor a tulajdon szíve mellett kezdett dobogni. Cinci mint ha nem is védekezett volna és szinte élvezte, hogy erőnek erejével hipnotizálják. Charlotte már látta a fiát betegnek, izgatottnak, zárkózottnak. De még soha nem látta szerencsétlennek. Valami különös exaltság vett erőt rajta, az a mámor, mely a nőket a férfiak lábához veti, abban az órában, amikor arról álmodnak, hogy az ismeretlen kétségbeesést valami alsóbbrendű ismeretlenné változtassák át, azaz elfeledtessék velük a kétségbeesést.

— Idehallgass, Cinci, — sugta egész hal-
kan... Neked az kellene,.. . Várj kérlek, en-
gedd, hogy legalább beszéljek.

Cinci dühös fejrázással szakította félbe és
Peloux mama nem unszolta tovább. Megszaki-
totta a hosszú tekintetváltást, vette a kabátját, fe-
jére huzta kis bőrkalapját és az ajtó felé indult.
De mikor az asztal mellett elhaladt, megállt és
hanyagul megfogta a telefont.

— Megengeded, Cinci ?

Cinci egy fejbólintással adta beleegyezését és
Peloux mama dünnyögni kezdett, mint egy re-
kedt klarinét:

— Halló... halló... halló Passy kétszer 29,
kétszer kisasszony... . Halló... Te vagy az,
Lea ?... De igen, én vagyok. Micsoda idő, mi?
... Ne is beszélj róla. Igen, nagyon jól. Mind-
nyájan nagyon jól vagyunk. Mit csinálsz ma?
Nem mozdulsz ki ? Ah, erről rád ismerek, te
nagy szibarita ! Oh tudod, én nem rendelkezem
már magammal... De nem, erről már szó sincs,
egész más dolog ! Valami óriási vállalkozás...
Nem, nem, telefonon nem lehet !... Bármikor
otthon vagy ? Jó. Az nagyon kényelmes...kö-
szönöm. A viszontlátásra Leám!

Letette a készüléket és nem mutatta már csak
domboru hátát. Távozóban egy nagyot fújt s
egész kék füst felhőt lökött ki magából és egy-

szerre tünt el füstfelhőjével, mint a varázsló, aki feladatát bevégezte.

*

Cinci minden sietség nélkül ment fel az egyetlen emeletre, mely Lea lakásához vezetett. A Raynouard ucca este hat órakor az eső után hangos volt a madarak csicsergésétől és a gyermekek kiáltozásától, mint valami nevelőintézet kertje. Az előcsarnok vastag tükreivel, a festett lépcső, a kék szőnyeg, a felvonó fülkéje, amely annyira viritott a laktól és az aranytól, mint egy keleti gyaloghintó. Cinci hideg szemmel nézte mindezt, amely még csak meglepetést sem áruolt el. A fordulónál hirtelen elérte a fájdalom elmulásának pillanata, az a mindentől megszabadító érzés, mely csalóka játékot űz a szenvedővel a fogorvos ajtajában. Csaknem visszafordult, de az a gondolat, hogy azt hitte, talán megint kénytelen lesz majd visszajönni, nem tetszett neki, azért határozott kézzel becsöngetett. Egy fiatal szolgáló, rövid barna hajában finom fehér vázsonbóbitával, nem éppen sietve nyitott neki ajtót és Cinci ezzel az ismeretlen arccal szemben elvezítette végső kilátását is minden izgalomra.

— Itthon van a Nagyságos Asszony ?

A fiatal szolgáló határozatlanul bámult rá.

— Nem tudom, Nagyságos Ur... Várják az Urat ?...

— Természetesen, — mondta Cinci hajdani kemény hangján.

A szolgáló otthagya az ajtóban állva és eltűnt. Cinci a homályban gyorsan körülhordozta a sötétségtől megvakult tekintetét és kémlelő utra küldte érzékeny szimatját. Nyoma sem volt semmi féle koválygó szőke illatnak, valami banális gyanúta sercegett egy villamos füstölő melegében. És Cinci bosszankodni kezdett, mint aki eltévesztette az emeletet. De egy kárpit mögött ártatlan, széles nevetés csendült fel folytottan, telt és lefelé szálló skálával és az emlékek gyötrő karjába taszította a betolakodót.

— Ha a Nagyságos Ur volna szives besétálni a szalonba...

Cinci követte a fehér pillangót és magában azt hajtogatta: »Lea nincs egyedül... Nevet... Nincs egyedül... Csak ne az anyám legyen véletlenül...« Rózsaszinbe csillanó világosság fogadta egy ajtón túl és Cinci állva várta, hogy a hajnalhasadás által jelzett új világ végre föl-táruljon.

Egy asszony irt háttal fordulva neki egy párnyi íróasztal előtt ülve. Cinci egy széles hátat látott, látta a nő tarkóján a ripacsos ráncokat a durvaszálu erősen szürkülő haj alatt, amely ketté volt választva, akár az anyjáié. Hát csakugyan nincs egyedül. Ugyan ki ez a jó asszony itt?

— Ird le nekem a címet is Lea és a masszőr

nevét. Tudod, hogy nálam, a nevek... szólt egy ismeretlen hang.

Egy feketébe öltözött nő ült ott, az szólalt meg és Cinci úgy érezte, hogy valami baljós remegés járja át: »Akkor hát... hol van Lea?«

— Oh Istenem, fiacskám, hát te vagy az?

Cinci úgy tett néhány lépést előre, mint az alvajáró.

— Cheniaguine hercegnő, Frederic Peloux ur.

Cinci megcsókolt egy másik kezét és leült.

— Ez az?... kérdezte a fekete nő olyan szabadon célozva Cincire, mintha süket volna.

Az ártatlan nagy nevetés ismét felcsendült és Cinci keresni kezdte ennek a kacajnak a forrását, itt, ott, mindenütt, mindenütt másutt, mint ennek az őszhaju nőnek a torkában.

— De nem, nem az, vagy már nem az helyesebben mondvá. — Valerie, mi az, amit az imént kerestél?

Lea nem volt idomtalan csak kissé terebélyes és kissé elnehezítette teste minden részének dus kifejelettsége. A karjai mint kerek combok álltak a csipőjétől, mert sűrű husosságuk hónaljban egész fölemelte őket. Az egybeszabott szoknya a hosszú, alaktalan derék, amely elől csipkefodros fehérnemű fölött nyílt szét nyíltan hirdette a lemondást, a nőiességnek normális lecsökkenését és bizonyos nemnélküli méltóságot kölcsönzött neki.

Lea állva maradt Cinci és az ablak között és tekintélyes, csaknem szögletes tömege eleinte egyáltalán nem is döbbsentette meg Cincit. Mikor megmozdult, hogy egy székhez menjen, leleplezte arcvonásait is és Cinci könnyörögni kezdett neki, gondolatban, mint ahogy egy ártalmatlanná tett örültnek könnyörgött volna. Amugyis piros, kissé túlértetlen piros arcáról elhagyta a pudert. Egy-szóval egészséges öreg asszony volt széles tokával, kettős állal, elég jól megteremve arra, hogy akadálytalanul elbirja testének terhét, minden támaszték nélkül is.

*

— Te meg, kicsikém, honnan pottyantál így ide. Nem lehet mondani, hogy nagyon jó bőrben volnál?

Megkinálta Cincit egy doboz cigarettával s közben ránevetett kék szemével, mely kissé összezsugorodott és Cinci elcsodálkozott rajta, hogy olyan természetesnek, olyan kedélyesnek találja, mint egy öregembert. Lea »kicsikém«-nek szólította őt és Cinci elfordította a tekintetét, mintha valami illetlent mondott volna. De türelemre intette magát valami bizonytalan reménnyel, hogy ez az első kép átengedi helyét valami fényes változásnak.

— Van benne egy kevés Hernandezből, — mondta Valerie Cheniagnine.

— Oh, nem találom, — ellenkezett Lea. Talán úgy tíz tizenkét év múlva... vagy még később.

Hernandeznek sokkal erősebb álkapcsa volt.

— Ki az? — kérdezte élénken Cinci.

— Egy perui, aki autóban lett öngyilkos, lehet már jó hat hónapja is. Maximilienne barátja volt. Nagyon fájhatott szegénynek.

— Azóta már megvigasztalódott, — mondta Valerie.

— Mint mindenki, — jegyezte meg Lea. — Csak nem kívántad volna tán, hogy utána haljon.

Megint nevetett és vidám kék szeme egészen eltűnt eltakarva széles arcától, melyet a nevetés fölemelt. Cinci elfordította fejét, a fekete hölgy felé. Tagbaszakadt barna nő volt ez, közönséges és macskaszerű, mint ezer és ezer déli nő és olyan aprólékos gonddal öltözködött ki jótársaságbeli nőnek, hogy úgy látszott, mintha álruhában volna. Valerie azt az egyenruhát viselte, amelyet rég megszoktunk a külföldi hercegnőkön és társalkodónőiken, közepes szabásu fekete uccai ruhát, amely nagyon szűk volt ujjnyílásban és igen finom fehér batiszt ingecskét, melyet kevés átörös diszitett a kebel táján. A gyöngyfülbevaló a nyakék, a merev csontos nyak, mind mind olyan volt, mint a név, melyet Valerie törvénytelen viselt: hercegi. Hercegi módon mutogatta közepes minőségű harisnyáját, erős járásra készült cipőjét, feketével és fehérrel himzett drága keztyűjét.

Cincit úgy szemlélte mint valami butordarabot,

S hangosan kezdte újra bíráló összehasonlítását.

— Igen, biztosítalak, van benne valami Hernandezből. De ami Maximiliennet illeti, Hernandez, mintha soha nem is lett volna a világon, most hogy biztosította magának híres Amerigóját. És mégis! És mégis! Ugy beszélek, mint aki jól ismerem a dolgot. Én láttam Amerigót. Tőle jövök Deauvilleből. És láttam ott mindakettőjüket.

— Ne mondd? Hát mesélj!

Lea leült és egy nagy fotel tele lett vele. Innét megrázta egy gyors mozdulattal a fejét, hogy hátra vesse sűrű szürke haját és Cinci látta, hogy minden rándításra rövid táncba kezd arcának alsó része, mely egészen olyan volt, mint XVI. Lajosé. Tüntetően figyelt Valeriére, de Cinci nem egy izben rajtakapta, hogy összehuzott kis kék szemével félresanditgat és váratlan látogatójának tekintetét keresi.

— Hát kérlek, — mesélte Valerie. — Maximienne elrejtette Amerigót egy villában jó messze Deauvillettől, az Isten háta mögött. De ez nem nagyon volt inyére Amerigónak, hiszen tudod már szemrehányásokat tett Maximiliennenek. Erre az megsértődött és így szólt: »Ah, hát így vagyunk? Te azt akarod, hogy lássanak? Nos hát majd meglátnak. És másnap lefoglaltatott egy asztalt Normandynál. Egy óra mulva mindenki tudta, és én is fentartattam magamnak egy asztalt

Becq d'Ambez-zel és Zahitával. És azt mondtuk magunkban: »Most meglátjuk hát ezt a csodát!« Alig verte el a kilencet, megjelent Maximilienne egész fehérben és tele gyöngyvel és Amerigó... Ah, kedvesem micsoda csalódás! Nagynak, természetes nagy sőt talán túl nagy is. Ősmered a véleményemet a túl nagy emberekről: még mindig várom, hogy mutassanak nekem csak egyet is, aki jól van megépítve. A szeme, hát ami a szemét illeti, a szemét nem akarom elvitatni. De innentől odáig, nézd, látod, innentől odáig van valami az arcában ami túl gömbölyű, egészen állatias, a füle is tulságosan lenn esik... Szóval, hát nagy csalódás!... És a hátában is van valami durva.

— Tulzás, — mondta Lea. Az arca, hát amit az arcára mondtál az nem nagy baj. És innentől odáig, látod igazán szép és nemes, a szemöldöke, erős metszésű orra, a szeme, igazán szép. Az állát meghagyom neked, az hamar meg fog kocsonyásodni. És a lába is nagyon kicsi, az a legnevetségesebb ezen a nagy legényen.

— Ebben nem osztom a véleményedet. De jól láttam, hogy a lábszára igen hosszú a comb alsórészéhez viszonyítva innentől odáig.

Nagyképűen vitatkoztak és tetőtől talpig mérlegre tették, izekre boncolták ennek a luxus állatnak minden darabját.

»Értenek az élő hushoz« — gondolta Cinci.

Igen hasznavehető munkát végezhetek volna az intendaturánál.

— Ami az arányosságot illeti, — folytatta Lea, — soha nem akad senki, aki elérje Cincit.... Látod Cinci éppen jókor jöttél Ugyan, hát ne pirulj. Valerie, ha vissza tudsz emlékezni Cincire csak úgy hat évvel ezelőtt...

— Hát hogyne, egész jól visszaemlékszem. És Peloux ur alapján nem is sokat változott... Nagyon büszke voltál rá!

— Nem, — mondta Lea.

— Nem voltál rá büszke?

— Nem, — mondta Lea nyugodtan, szerettem.

Kissé félre fordult egész tekintélyes tömegével és vidám tekintetét, mely tiszta volt minden hátsó gondolattól, Cincin nyugtatta:

— Igazán szerettelek, Sőt még most is szeretek.

Cinci bambán és szégyenkezve sütötte le a szemét ez előtt a két nő előtt, akik közül a kövérebb azt állította, hogy szerelmesek voltak. De ugyanakkor Lea hangjának csaknem férfias, kéjes csengése alig elviselhető gyötrellemmel szorongatta az emlékezetét.

— Látod Valerie, milyen buta képe van egy férfinak, ha eszébe juttatnak egy szerelmét, mely már elmúlt. Te kis esztelen, engem egy csöppet sem feszélyez, ha visszagondolok rá. Szeretem

a multamat, nem szégyellem azt, ami voltam és nem sajnálom azt, ami már nincs meg. Nincs igazam, fiacskám?

Cinci úgy szisszent fel, mint az az ember, akinek a lábaujjára léptek.

— Hogyne volna, — kérlek, — sőt ellenkezőleg ..

— Nagyon kedves, hogy ilyen jó barátok maradtatok, — mondta Valerie.

Cinci azt várta, hogy Lea majd elmondja, hogy öt év óta most jött el hozzá először, de Lea csak jóságosan nevetett és megértő arccal hunyorgatott. Cinci izgalma egyre nőtt, nem tudta, hogy tiltakozzék, hogy kiáltsa ki hangos szóval, hogy nem kell neki ennek a terebélyes asszonynak a barátsága, aki úgy van fészülve, mint valami vén hegedűművésznő és ha ő ezt tudta volna, soha nem mászott volna fel érte a lépcsőn az emeletre, soha nem lépte volna át a küszöbét, soha nem érintette volna a szőnyegét a lábával, nem ült volna le pehellyel párnázott bergèrejébe, amelynek mélyére süppedve most tehetetlenül és némán hevert. . .

— Nos én már megyek, — mondta Valerie. — Nem akarom bevárni míg a metrót bezárják, gondolhatod.

A hercegnő felállt s a bágyadt esti fény egészen megvilágította római metszésű arcát, amely olyan szilárd szerkezetű volt, hogy a közeli hatvan

év alig látszott meg rajta, régi divatu fehér rizs-
porral volt bedörzsölve, amely mindenütt e-
gyenlő rétegben ült az arcán és a két szájaszélét
csaknem fekete zsiros ruzs borította.

— Hazamégy? Kérdezte Lea.

— Természetesen. Mi mást csinálhat az em-
ber egyedül. Kis gebém.!

— Még mindig meg vagy elégedve az új
lakásoddal?

— Mint az álom! Főkép mióta vasrács van
az ablakon. És acélrácsot tetettem egy tolóab-
lakra az irodában, amiről már majd el feledkez-
tem. A kettős villamos csengővel s a jelzőkészü-
léssel... csak most érzem, magam végre kissé
nyugodtan.

— És a villád?

— Zárva van. Eladó. És a képtáram berak-
tározva egy butorosnál. Kis félemeleti lakásom
egy tündérkert azért az ezernyolcszáz francért.
És nem látom magam körül azokat a gyilkos
pofákat. Hej, az a két szörnyű lakáj!... még
most is keresztül fut rajtam a hideg.

— Nagyon sötéten láttad ezt a dolgot, kérlek.

— Keresztül kellett azon esni, hogy számot
tudjon adni róla az ember, kedves barátnőm.
Nagyon örültem, uram... Csak maradj, Lea.

Valósággal beburkolta mind a kettőjüket pil-
lantásának vad bársonyosságába és elment. Cinci
látta, hogy távolodik el, hogy ér a küszöbre és

nem merte ugyanezt az utat választani. Mozdulatlanul ült ott csaknem agyonlapitva ennek a két nőnek a társaságától, akik úgy beszéltek róla csupa mult időben, mint egy halottról. De Lea már visszajött és fecsegni kezdett:

— Cheniguine hercegnő. Hatvan milliója van. Özvegy. És nem boldog. Ha ez az élet öröme, akkor igazán nem kérek belőle, tudod... .

Fölemelt kezével nagyott csattantott a combjára, mint valami ló farára.

— Mi baja van?

— A rettegés. Csak a rettegés. Ez a nő nem bírja el azt a sok pénzt. Cheniguine mindent ráhagyott? De azt lehet mondani, rosszabbat tett vele azzal, hogy neki adta a pénzt, mintha elvette volna tőle. Hallottad mit beszélt?

Lea leereszkedett egy puha zsölye mélyére és Cinci gyűlölettel hallgatta a vánkos halk sóhaját a súlyos teher alatt. Lea bedugta az ujja hegyét karosszékének egy szakadásába, ráfujt egy piros foltra és az arca elsötétült.

— Ah, nem az már ez, ami régen volt.

Cinci úgy érezte, hogy sápadt és hogy a bőr megmerevedett a szája körül, mint igen nagy hidegben. A szemrehányásnak és a könnyörgésnek rettenetes feszültségét alig bírta visszatartani; kiáltani akart: »Hagyd már abba! Tűnj elő megint. Dobd el ezt a maskarát. Bizonyára ott rejtőzködöl benne valahol, mert hallom, hogy

beszélsz. Támadj fel! Kelj ki egész uj alakban, reggel festett vörös hajaddal, frissen puderezve; vedd fel hosszú füződet, finom csipkezsabós kék ruhádat, rétszagu parfümödet, melyet hiába keresek ebben az uj lakásban... Hagyd itt mindezt, gyere innen az esőverte Passyn át el innen a madarak és a kutyák közül, gyere velem a Bugeaud-uccába, Ernest biztosan most is ott tisztogatja a rezeket a rácskerítéseden...» Behunyta a szemét, mert ereje már fogytán volt.

— Neked meg kicsikém, mondok egy nagyon jó dolgot: meg kellene vizsgáltatnod a vesédet. Az arcszined, meg az a rángatódzás a szádszögletén, ösmerem már ezt; nincs rendben a veséd.

Cinci újra kinyitotta a szemét, teleszívta azzal a szelid veszedelemmel, mely ott meredt közvetlen előtte és hősiezen így szólt:

— Azt hiszed? Bizony meglehet.

— Mondd inkább, hogy egész biztosan. Azután meg nem is vagy elég kövér... Hiába mondják, hogy a jó kakas sovány, rólad mégis hiányzik legalább öt kiló.

— Adj a magadéból, — mondta Cinci mosolyogva. De úgy érezte, hogy az arcán rendkívül feszül a bőr és lázadón huzódzik a mosolytól, mint ha megöregedett volna.

Lea boldog kacagásban tört ki, ugyanaz a kacaj volt ez, mellyel egykor »gonosz csecse-

mőjének« egy-egy megrögzött szemtelenségét fogadat. Cincit olyan gyönyörűség fogta el, ennek a nevetésnek mély és telt zengésére, aminőt nagyon régen nem érzett már.

— Ezt könnyen megtehetném és nem ártanék magamnak. Van itt bőven, mi? ... Itt meg... itt... Hitted volna!

Rágyujtott egy cigarettára s a két orrlyukán kettős sugárban fujta ki a füstöt, miközben vállat vont:

— A kor teszi.

A szó olyan könnyedén szállt el az ajkáról, hogy Cinciben valami különös reménységet keltett: »Igen, Lea csak tréfál... Mindjárt megjelenik előttem igazi formájában.« Olyan tekintettel meredt rá, hogy egy pillanatig úgy tetszett, mintha Lea megértette volna.

— Megváltoztam úgy-e kicsikém? Szerencsére nem bánom. De neked olyan a képed, nem is tudom na... Mint akire ránézett a kakas, ahogy valamikor régen mondtuk. Mi?

Cincinek nem tetszett az a sok mi, amellyel Lea a mondatok végére pontot tett, folyton megszaggatva vele beszédét. De minden kérdésre erőt vett magán és ura lett az indulatának, amelynek nem akarta kutatni sem az indító okát sem a célját.

— Nem is kérdezem tőled, nincs-e otthon sok bosszuságod, az nem tartozik rám, azután

meg úgy ismerem a feleségedet, mintha a tulajdon lányom volna.

Cinci hallotta, hogy Lea beszél, de nem figyelt oda. De észrevette, hogy valahányszor megszűnik mosolygni vagy nevetni, mintha nem tartoznék határozott nemhez. Óriási keblei és összemorzsoló sulyu hátulja ellenére koránál fogva erősen haladt valami közömbös nyugalmi férfiaság felé.

— És nagyon is képesnek tartom a feleségedet arra, hogy boldoggá tegyen egy férfit.

Cinci nem állhatta meg, hogy el ne áruljon egy belső nevetést és Lea nyomban tovább folytatta:

— Azt mondtam: egy férfit és nem azt mondtam, hogy akármelyik férfit. Te itt vagy nálam és hívás nélkül, pedig te nem jössz úgy hiszem az én szép szememért, mi?

Ráfüggesztete Cincire azt a két »szép szemet« amely összehuzódott, minden irányban vörös érszálak futottak rajta keresztül-kassul, kissé hamiskás volt ez a két szem, se jó se rossz, óvatos és csillógó, biztos, de... De honnan volt egészséges nedvessége, amely kékes fényben fürdette széles fehérjét, mért volt a pereme duzzadt, mint a gyümölcs, mint a mell, mint a két hemisphera és kék mint az a vidék, melyet számos folyó öntöz.

Cinci tréfásan mondta:

— Pfuj... Menj te detektiv!...

És maga is meglepődött rajta, hogy hanyagul ül itt, keresztbe tett lábbal, mint valami csinos fiatalember, aki nem jól érzi magát. Mert magában ott látta kétségbeesett mását, térdenállva, kezével hadonászva, kitárva mezitelen mellét és összefüggéstelen szavakat kiáltozva.

— Én se vagyok ostobább, mint más. De valld be, hogy ma nem róttál rám valami nehéz munkát.

Lea gögősen felfujta magát és második állaga egész elöntötte a nyakát és Cinci térdelő képmea mintegy halálra sujtva horgasztotta le a fejét.

— Benned olyas valakinek megvető fölénye van, akit a kor betegsége gyötör. Engedj beszélni! ... Te olyan vagy, mint a barátaid, a földi paradicsomodot keresed, azt a paradicsomot, amelyet meg kellett volna kapnod a háboru után? A győzedelmedet, az ifjuságodat, a szép nőidet... Mindezzel tartoztak neked, mert megígérték neked mindezt, és szavamra ezt helyesen is tették... És mit találsz itt? A megszozott jó életet. Erre elfog a nosztalgia, a bágyadság, a csüggedés, a neuraszthénia... Csálódok?

— Nem, — mondta Cinci.

Mert azt gondolta, hogy szívesen odaadna egy ujjat a kezéről, ha Lea hallgatna.

Lea a vállára ütött és otthagya vastag gyü-

rüktől sulyos kezét és mivel Cinci lehajtotta kissé a fejét, megcsapta az arcát ennek a sulyos kéznek a melege.

— Ah, — folytatta Lea emeltebb hangon, — nem vagy egyedül, hidd el. Hány ilyen magad-fajta fiut láttam már a háboru vége óta.

— Ugyan hol? — szakította félbe Cinci.

A hirtelen közbevágás és annak támadó jellege végét vetették Lea áldást osztó érzelmességének. Visszahuzta kezét Cinci válláról.

— Van belőlük bőven fiacskám. Talán még mindig büszkék vagyunk? Azt gondoltad, hogy csak magad vagy az, aki tul ke/és izét találod a béke idejének. Ébredj fel ebből a csalódásból.

Egész halkán nevetett, megrázva makrancos szürke haját a szakértő bíró sokat mondó mo-solya körül:

— Abban leled a büszkeséged, hogy mindig az egyetlen akarsz lenni a magad nemében.

Lea egy lépéssel félrébb állt tőle, élesebbre fogta a pillantását és talán kissé bosszuállón így fejezte be:

— Nem voltál egyedüli csak... bizonyos időben.

Cinci újra megtalálta a nőiességet a bizonytalan és finom támadásban s boldogan egyenesedett fel, mert nem szenvedett most annyira. De Lea már ismét jóságos lett.

— De azt hiszem nem azért jöttél ide, hogy

ezt meghallhassad. Hirtelen határozta megad
rá?

— Igen, — mondta Cinci.

Azt szerette volna, ha ez az igen az utolsó szó lesz közte és Lea közt. Félénken kóválygott tekintetével Lea körül. Felvett egy tányérról valami görbe cső formájú száraz süteményt, aztán visszatette, mert meg volt győződve, hogy ha beleharap valami téglavörös, szilikátos porral lesz tele a szája. Lea észrevette ezt a mozdulatát és azt a fájdalmas módot is, amellyel a szájában összeszaladt nyálat visszanyelte.

— Oh, oh, nagyon idegesek vagyunk és olyan az álunk, mint a girhes macskáé és a szem alatt is egy ránc. Nagyon szép?

Cinci behunyta a szemét és gyáván beienyugodott, hogy hallgatja, de nem nézi.

— Ide hallgass, fiacskám, tudok egy kis bormérést az avenue des Gobelins-en.

Cinci fölpillantott rá, tele reménnyel, hogy megbolondult és hogy így egy füst alatt bocsát-hatja meg neki fizikai leromlását és vénasszonyos tévedéseit.

— Igen ismerek egy kis bisztrót... Engedj beszélni, Csak sietni kell, mielőtt a Clermont-Tonnerrek és a Corpenchot-k divatba hozzák és a derék szakácsnét egy chef-fel helyettesítik. Ez a derék szakácsné maga főz, fiacskám...

Lea csókra fogta össze száján az ujjait és

Cinci elfordította tekintetét az ablak felé, ahol egy ág árnya egyenletes időközökben csapkodta a napsugarat, mint valami növényt, amelyet egy kis patak szabályos hulláma locsol.

— De furcsa társalgás, — kockáztatta meg hamis hangon.

— Nem furcsább, mint a te jelenléted nálam, — vágott vissza frissen Lea.

Cinci a kezével intett, hogy békét akar, kizárólag csak békét és kevés szót sőt egészen csöndet ... Friss erőket érzett ebben az idős nőben, valami rugalmas étvágyat, amely előtt visszavonulót fujt. Lea gyorsan buzduló vére már viólán sódult fel petyhüdt nyakába és fülébe. »Olyan a nyaka, mint egy vén tyuké, — állapította meg Cinci a régi kegyetlen gyönyör kissé sápadt visszfényével.

— Igaz is, — vetette oda Lea neki hevílve. — Te idejössz holmi Fantomasz-ábrázattal és én keresem az okát, hogy rendbehozzam a dolgot, én, aki mégis csak alaposan ismerlek téged ...

Cinci elbátortalanodva mosolygott rá. »És hogy ismerne engem? Nem ismertek nála sőt nálam sem ravaszabbat...«

— Bizonyos fajta lelki ürességek és kiábrándultságok titka egyszerűen gyomorkérdés. Igen, igen, mit nevetesz?

Cinci nem nevetett, de Lea hihette, hogy nevet.

A romantikus hajlandóság, a neuraszténia az életcsömör: gyomorkérdés. Mindez a gyomor. És még a szerelem. Ha az ember őszinte akarna lenni, be kellene vallania, hogy van jól táplált szerelem és rosszul táplált szerelem. És a többi csak irodalom. Ha tudsz írni vagy beszélni, mondhatnék erről még többet is... Oh természetesen nem találnék ki semmit, de végre is tudnám, miről beszélek. Ez váltóztatna a mai idők álláspontján.

Valami még ennél a konyhafilózófiánál is rosszabb egészen kihozta a sodrából Cincit: ez a készség, ez a természetes álság, valami csak-nem betanult suhanctempó. Az volt a gyanuja, hogy Lea játsza a kedélyest, az epikureust, mint ahogy gyakran egy nagy színész is azért játsza a kövér szerepeket, mert hasat eresztett. Lea mintegy kihívón megdörzsölte kissé veresen fénylő orrát a mutatóujja hátával és legyezni kezdte a derekát, hosszú bluzának két lelógó pannójával. És közben míg ezt művelte, úgy tűnt fel Cincinek, mintha tulságosan is tetszelegne, sőt még a kezével meg is fésülte kemény szálu szürke haját, amelyet mindjárt összerázott.

— Jól áll nekem a rövid haj?

Cinci nem is méltatta más válaszra csak néma tagadásra, mint ahogy egy fölösleges érvet mellőz az ember.

— Azt mondtad, kérlek, hogy az avenue des Gobelnis-en van egy bistro...?

Most viszont Lea felelte okosan, hogy »Nem« és Cinci látta, az orrcimpái reszketéséről, hogy kissé felizgult végre. A lesből lecsapó állat feltámadt benne, egészen könnyüvé tette, tüstént rugalmassá feszítette ösztöneit, amelyek eddig meg voltak riadva és nem tudtak összeszedelőzködni. Azt tervezte, hogy megteremti az összeköttetést a szemérmetlen testen, a szürkülő hajtincseken át azzal a rejtett lénnel, akihez úgy jött ide, mint bűnének sirhelyére. Valami kutató ösztön ott tartotta a rejtett kincs körül: »Hogy történt ez vele, hogy megöregedett? Egyszerre arra ébredt egy reggel, vagy lassan lassan el jött?« És ez a kövérség, ez a súly, amely alatt nyögnek a karosszékek? És valami bánat változtatta meg ennyire s vetköztette ki nőieségéből? Miféle bánat? Talán miattam volt bánata?

De ezt csak önmagától kérdezte, elég halkán.

»Már haragszik. Már jó uton van arra, hogy megértsen. Azt fogja nekem mondani...«

Látta, hogy Lea föláll, néhány lépést tesz. Írásokat szed össze a parányi íróasztal lenyitott lapján. Megjegyezte, hogy most sokkal egyenesebben tartja magát, mint akkor, mikor ő ide belépett és a pillantástól, amely követte még jobban fölegyenesedett. Ugy találta, hogy csakugyan

rettenetesen elhizott és minden látható gömbölyűség nélkül a csipő kiugrásánál. Mielőtt Lea Cincihez visszafordult volna, a meleg ellenére összébb huzott a nyakán egy fehér sált. Cinci hallotta, hogy mély lélekzeteket vesz, azután viszsza ment hozzá a nehéz állatok kényelmes járásával és rámosolygott:

— Nem valami kedvesen fogadlak, azt hiszem. Nem vall nagy udvariasságra azzal fogadni valakit, hogy tanácsokat ad neki az ember, mégpedig hiábavaló tanácsokat.

A fehér sál egyik ráncából kikandikált és megcsillant a világosságon egy gyöngysor zárócsattja, melyre Cinci ráismert.

A gyöngy bőrének anyagtalan szövete alá zárva a szivárvány hét színe mint valami titkos gyuladás játszott, valamennyi drága kis gömb oldalán. Cinci ráismert arra a gyöngyszemre, amelyiken egy kis gödröcske volt, a kissé óvális gyöngyszemre, és a legnagyobbra is, amelyet valami páratlan rózsaszínű fény különböztetett meg.

»Ezek nem változtak. Ezek meg én, mi nem változtunk.«

— Hát neked még mindig meg van a gyöngysorod, — mondta.

Leát meglepte az ostoba mondat és ugy látott, megpróbálta világos nyelvre lefordítani.

— Igen, a háboru meghagyta nekem. Azt

gondolod, hogy el tudtam volna, vagy el kellett volna adnom? Miért adtam volna el?

— Vagy — »kiért« — tréfálkozott Cinci ernyedten.

Lea nem tudta megállni, hogy egy gyors tekintetet ne vessen az íróasztalra és a halomban álló papirokra és most Cinci fordította le ezt a tekintetet és megállapította, hogy a célja és tárgya valami megsárgult fénykép lehet, valami kis csupaszképű katona ijedt arca... Magában fölényes megvetéssel kezdte szemlélgetni a képet, amelyet kitalált: »Ez nem érdekel engem« — És egy pillanat múlva hozzátette: »De mi érdekel itt egyáltalán?«

A zavar, melyet magával hozott, most szerte szét áradt körülötte s még fokozták a hunyó nap, a kergetőző fecskék lármája a parázsló nyilak, amelyek áthatoltak a függönyön. Emlékezett rá, hogy ezt az izzó rózsasínt Lea mindenfelé magával vonszolta, mint a tenger magával viszi apály alkalmával a földről a széna illatott és a nyájak szagát.

Egy darabig egyikük sem szólt egy szót sem s nagy segítségükre volt ebben egy gyermek csapat üde éneke. Ugy látszott, mintha azt hallgatták volna. Lea nem ült le. Egyenesen állt, robusztusan, magasabban hordva helyrehozhatatlan állat és sűrű szemhunyorgatása azt sejtette, hogy nem a legkellemesebben érzi magát.

— Feltartalak ? Ki akarsz menni ? fel kell öltöznöd ?

A kérdés hirtelen jött és arra kényszerítette Leát, hogy rápillantson Cincire.

— Felöltözködnöm ? Istenem ! hát mibe öltözködjem ? Hiszen fel vagyok öltözve, — teljesen.

Utánozhatatlan kacajjal nevetett, amely magasan kezdődődött és egyenletes ugrásokkal szállt lefelé a komoly zenei régiók felé, amelyek a zokogás és szerelmi panaszok számára vannak fentartva. Cinci önkéntelenül könyörgésre emelte kezét..

— Fel vagyok öltözve az egész életre, mondhatom neked. Milyen kényelmes ez. Néhány bluz, finom fehérnemű és fölötte ez az egyenruha, már teljes diszben vagyok. Készen arra, hogy Montynénál vagy akár Bovettenél vacsorázzam. Készen arra, hogy moziba menjek. Készen egy bridge partira vagy egy sétára a Boisban.

— És a szerelemről megfeledkezel ?

— Oh, fiacskám!

Őszintén elpirult állandó, érelemeszesedéses pirossága alatt és Cincit a gyáva gyönyörűség után, hogy néhány bántó szót mondhatott, szégyen és megbánás fogta el Lea fiatalságának felvillanó visszfénye láttára.

— Csak tréfáltam, — mondta aztán, — Megbotránkoztattalak ?

— Egyáltalában nem. De tudod, hogy én soha nem szerettem a nem egészen tiszta dolgokat és rossz tréfákat.

Nyugodt hangon igyekezett beszélni, de az arcán látszott, hogy meg van sértve és elnehezedett arcán valami kuszaság vonaglott át, ami talán szemérmes szégyenkezés volt.

»Istenem, ha most sirva fakad...« Cinci már elképzelte a katasztrófát, a könnyeket Lea arcán, melyet egyetlen mély barázda szelt át a szájhoz közel és a sós könnyektől vörösre gyulladt szemhéjakat... Sietve kezdett mentegetődni:

— De nem, kérlek. Ugyan, hogy gondolhatsz ilyent. Egyáltalában nem volt szándékom.... Nézd, Lea...

A mozdulaton, melyet Lea tett észrevette, hogy nem szólította még a nevén. Lea pedig büszkén arra, akárcsak régen, hogy föltétlenül uralkodik önmagán, szelid szóval szakította félbe:

— Nem haragszom rád, kicsikém, de annak a néhány percnék, amit itt töltesz, ne hagyd itt semmi csuf emlékét.

Cincit nem hatotta meg sem ez a szelidség, sem az a néhány szó, melynek finomságát nem találta alkalomszerűnek.

»Vagy hazudik, vagy csakugyan olyanná vált, mint aminőnek mutatja magát. Békesség szemérem és mi még? Ugy illik neki, mint a kárka az orrába. A szív békéje.

A mozi... Hazudik, hazudik, hazudik! El akarja velem hitetni, hogy kényelmes, sőt még kellemes is vénasszonnyá lenni. Másnak mondja. Másoknak talán beszélhet a jó és egyszerű élet örömeiről, a bistrókról, ahol falusi konyha van, de nekem, Nekem, aki az ötvenéves szépségek az elektromos masszások és az csodakenőcsők korában születtem. Nekem, aki láttam őket, valamennyi festett tündéremet, hogy harcoltak egyetlen ráncocska miatt s hogy marakodtak egy striciért.

— Nem vagyok hozzászokva, képzeld, hogy te ilyen nagyokat hallgass. Ahogy így látlak itt ülni; minden pillanatban úgy rémlik nekem, hogy mondani akarsz valamit.

Lea ott állt, s egy gueridon meg a likőrös készlet választotta el Cincitől és nem védekezett a szigorú tekintet ellen, mely éberén nehezedett rá, de néhány alig látható jel remegett rajta és Cinci kivette az izmok erőlködését, amellyel a hosszú és bő derék ráncai alatt vissza próbálta huzni a nekiterebélyesedett has tömegét.

»Hányszor vette fel, tette le, vette fel újra bátran hosszú fűzőjét, mielőtt végkép megvált volna tőle?... Hány reggelen próbálta változtatni rizsporának színárnyalatát, dörzsölte be az arcát valami új vörössel, edzette a nyakát cold-crémmeel és kendőbe kötött jégdarabbal, míg

beletörődött abba, hogy a bőr ilyen fényesen csillanjon az arcán? ...»

Lehet, hogy csak türelmetlenségében remegett meg ilyen alig észrevehető módon, de Cinci ettől a remegéstől valami makacs öntudatlansággal a kitárulás, az átalakulás csodáját várta...

— Mért nem szólsz semmit? — unszolta tovább Lea.

Elszánt mozdulatlansága ellenére is fokонként vesztette nyugalját. Félkeze nagyszemű nyakláncával játszott összebogozta, meg kioldotta puha és jól ápolt kövér ujjain változatlan színes fényben égő, valami meghatározatlan nedveségtől fátyolozott gyöngyeit.

»Talán csak fél tőlem« — ábrándozott Cinci. — »Egy férfi aki hallgat, mint én teszem, kissé mindig örülnek tetszik. Talán Valerie Chéniaquine félelmére gondol. Ha a kezemet ki nyujtanám, talán gyilkost kiáltana? Szegény Nunun.

Attól félt, hogy hangosan kimondja ezt a nevet és beszélni kezdett, hogy védekezzék valami ha csak futólagos ellágyulás ellen is.

— Mit fogsz gondolni rólam? — kérdezte.

— Ez attól függ... — felelte Lea körültekintően. — Te olyan vagy ebben a pillanatban, mint azok az alakok, akik leteszik az ajándékot az előszobában, mert azt mondják magukban:

»ráérek még odaadni« s azután visszaviszik magukkal.

A hangjuk csengésétől megnyugodva, a régi Lea ravasz, finom paraszt-eszével gondolkozott. Cinci fölállt, félretolta a butort, mely Leától elválasztotta és így éppen szembe kapta a világitást a rózsaszínnel kárpitozott nagy ablaknyíláson át. Lea kényelmesen lemérhette a csaknem érintetlen, de már mindenfelől erősen fenyegtetett vonásokon a hosszú napokat és éveket. Ennek a titkos romlásnak volt mivel kísértetbe ejteni a részvétét, fölkelteni az emlékeit, kierőszakolni belőle azokat a szavakat és azokat a mozdulatokat, amely Cincit a megaláztatás szédületébe taszították volna és Cinci kitéve a fénynek félig lehunyt, szinte álomba merült szemét, végső kilátását kockáztatta egy utolsó szembeszállásra, egy utolsó kérésre, vagy utolsó hódolatra.

Egyik se jött és Cinci kinyitotta a szemét, újra kénytelen volt elfogadni ezt az igazmondó képet: kedélyes öreg barátnője, aki meggondolt távolságban állt tőle, higgadt jóakaratot árult el vele szemben, gyanakvón odavetett kék pillantásában.

Kiábrándultan, révedezve kereste a szobában mindenfelé, ahol nem volt. »Hol van? Merre van? Ez bujkál előlem? Bosszuságot okozok neki és azt gondolja, miközben arra vár, hogy men-

jék már, milyen megzavarók ezek az emlékek és ez a hazajáró lélek... De mégis, ha most hirtelenül segítségért kiáltanék hozzá és visszakérném tőle Leát... Lelke mélyén mégegyszer felremegett térdeplő mása, mint valami test, mely kiontja vérét...» És Cinci valami hallatlan erőfeszítéssel, amelyre képtelennek hitte magát, megszabadult valahogy agyongyötört képétől, mely olyan volt, mint a halálraitéltéké.

— Itt hagylak, — mondta hangosan és valami együgyű ravaszság hangján hozzátette: »és magammal viszem az ajándécsomagot«.

A megkönnyebbülés sóhaja dagasztotta Lea tulduzzadó keblét.

— Ahogy tetszik, fiacskám. De tudod, mindig rendelkezésedre állok, ha unatkozol.

Cinci érezte a neheztelést az előzékeny szavak alatt, ez a roppant nagy husépület az ezüstös fűvel koszoruzva, mégegyszer igazi női hangot adott és egészében valami tiszta értelmű összhang csendült át rajta. De a hazajáró lélek, akin újra erőt vett az árnyak érzékenysége, akarata ellenére is kénytelen volt szétfoszlani.

— Meg vagyok győződve, — felelte Cinci.
— Köszönöm neked.

Ettől a pillanattól kezdve hibátlanul és fennakadás nélkül tudta, hogyan kell távoznia és az udvarias szavak könnyedén, szertartásosan hagyták el az ajkát...

— Értsd meg, kérlek, eljöttem ma... miért inkább ma s miért nem már tegnap?... Már régen meg kellett volna tennem... De megbocsátasz...

— Természetesen, — mondta Lea.

— Most még jobban kizökkentem, mint a háboru előtt, te megérted, akkor...

— Értem, értem.

Mert Lea folyton a szavába vágott, Cinci azt gondolta, hogy siettetni akarja már a távozását.

Miközben Cinci kifelé ment, még váltottak néhány szót, egy félrelökött butor csapott zajt, egy udvarra nyíló ablakon fénypásztá ömlött be erős kék kontraszttal, nagy, gyűrűkkel rakott kéz emelkedett fel Cinci szájához. Lea nevetett s nevetve féluton megállt szokásos hanglétráján, mint a szökőkut hirtelen elvágott vizsugára, melynek csucsa, mivel a szárát kirántották alóla, szerte fröccsenő gyöngyökben hullt vissza... A lépcső szinte futott Cinci lába alatt mint a hid, mely két álmot forraszt össze és már kinn is volt a Raynouard uccán, melyet nem ismert.

Figyelmes lett rá, hogy a rózsás ég visszatükrözik a pataknak esőtől megduzzadt vizében, a földszint szálló fecskék kék hátán és mivel az esti óra üdére vált és mert az emlék, amelyet magával hozott, csalókan elbujt a lelke legmélyebb zugába, hogy ott gyűjtsön új erőt és öltse magára végleges méreteit, Cinci azt hitte, hogy

mindent elfelejtett és boldognak érezte magát.

*

A szegényes ötletekkel s banális méretűre tervezett ebédlő minden pompáját a biborral és zölddel bevont sárga kárpitozástól várta. Az oldalfalak fehér és szürke stukkói tulerős világosságot vertek vissza a vendégekre, akiket ugyanis minden árnyéktól megfosztott már a mennyezetről tékozlón leomló fény.

Kristályok egész csillagrendszere villogott Edmée ruhájának minden mozdulatára. Madame Peloux a családi ebédre bőrgombos uccai ruhájában maradt és Camille de la Berche ápolónői fátylát hagyta a fején, amelyben a megszólalásig hasonlított egy kissé szőrös Dantéhez. A nők hallgattak a nagy hőség miatt, Cinci pedig szokásból hallgatott. A meleg fürdő és a hideg zuhany diadalmaskodott a fáradtságán, de a hatalmas fény, amely élesen pattant vissza az arcsontjáról, elárulta az arca lankadtságát, a szemét lesütve tartotta, hogy szempillájának árnyéka eltakarja alsó szemhéjét.

— Cinci tizenhatéves ma este, — vágta oda csak úgy minden apropos nélkül a bárónő mély basszusa.

Senki sem felelt neki és Cinci dereka meghajtásával köszönte meg a bókot.

— Már nagyon régen nem láttam, — foly-

tatta a bárónő, — amugy is ovális arcát ilyen keskenynek.

Edmée összeráncolta a szemöldökét, de alig észrevehetőleg.

— Én már igen. Még pedig a háboru alatt.

— Igaz, igaz, — erősítette meg, ezuttal csak kis sipjába fujva Peloux mama. — Istenem, hogy le volt romolva 1916-ban Vesoulban. Edméecském, — mondta átmenet nélkül, — meglátogattam ma az illetőt, tudod már kit, *minden* a legjobb uton van...

Edmée enyhén elpirult, ami nem jól állt neki és Cinci felpillantott:

— Ki az, akit láttál? És mi van a legjobb uton?

— Trouseliernek, az én kis amputáltamnak a nyugdija, tudod, akinek a jobb karját levágták. Junius 20-án hagyta el a kórházat... Anyád jár el az érdekében a hadügyminisztériumban.

Edmée nem kereste a választ és nyugodtan pihentette rajta szemének aranyos derűjét, Cinci mégis tudta, hogy hazudik.

»A becsület rendjéről van szó. Szegény kis fruska, végre is az ő dolga...«

De a másik két nő előtt hazudott neki, akik tudták, hogy hazudik.

»És ha most közéjük vágnám a kancsót?«
De nem mozdult. Micsoda szenvedélyből meri-

tette volna a felpattanó erőt, amely a testet kifeszíti és a kezét irányítja?

— Abzac egy hét mulva elhagy bennünket, — kezdte megint de la Berche bárónő.

— Az nem biztos, — válaszolt Edmée némi élénkséggel. — Arnaud doktor azon a véleményen van, hogy nem szabad csak úgy szabadjára engedni új mulárával... Látják, ha egy kicsit szabadon van, mindenféle bolondságot csinál az új lábával és az üszkösödés lehetősége... Arnaud doktor nagyon jól tudja, hogy az eféle meggondolatlanságokból a háboru egész folyamán...

Cinci ránézett és Edmée minden ok nélkül félbeszakította mondatát. Mint valami legyezőt, egy leveles száru rózsát kezdett lengetni. Egy intéssel tovább küldte a tálat, mellyel megkínálták és az asztalra könyökölt. Fehérbe öltözve, meztelen vállal még mozdulatlanságában sem volt ment attól a belső elégyűltségtől, önmagának attól a bámulatától, ami megkülönböztető tulajdonsága volt. Kellemes külseje valami kihívó gunyt sugárzott. Valami kiabáló fény leplezte le benne azt a nőt, aki mindenáron érvényesülni akar s aki eddig csak sikereket ismert.

»Edmée, — állapította meg magában Cinci, — az a nő, akinek soha nem lett volna szabad többnek lenni husz évesnél. Már is kezd hasonlítani az anyjához.«

Egy pillanat mulva eltűnt a hasonlóság. Semmi határozottan nem emlékeztetett Marie Laure-ra Edmée-ben. A mérgező vörös, hófehér és orcátlan szépségből, amelyet Marie Laure-nek karrierje folyamán csapdául szolgált. Edmée csak egy tulajdonsága révén kért részt magának és ez a szemérmetlenség volt. Bár figyelt arra, hogy ne botránkoztasson meg senkit, mégis megbotránkoztatta mint valami tulságosan új szabásu ruha vagy egy másodrendű versenylő azokat a lényeket, akik természetük vagy a nevelés hiánya vitt közelebb az eredeti finomsághoz. A szolgaszemélyzet és Cinci attól félt, amit Edmée magánál alacsonyabb rendűnek érzett.

Edmée engedélyével, aki cigarettára gyújtott, de la Berche bárónő sokáig égette egy szivar végét és kéjjel füstölt. A vöröskeresztes fehér fátyol leomlott férfias vállára és a bárónő olyan volt, mint valami komoly férfi, aki szilveszter éjszakai multság végén frigiai sipkát vagy selyempapír-csákót tesz a fejére. Charlotte kigombolta kabátjának fonott bőrgombjait, odahuzta magához az abdulláh-s dobozt és a maitre d'hotel, tiszteletben tartva a meghitt szokásokat, odagördített Cinci kezeügyébe egy kis bűvészasztalt, tele mindenféle titkos holmival, kettősfenekű palackokkal, ezüst fiolákba zárt likőrökkel. Azután elhagyta a termet és a sárga fal elvesztette a

puszpángfaarcu és fehérhaju vén olasz hosszú árnyékát.

— Igazán van valami arisztokratikus ebben a Giacomóban, — mondotta de la Berche bárónő. — És ebben én szakértő vagyok.

Madame Peloux vállat vont és ez a gesztus már rég nem mozdította meg a keblét. Zsabós fehér selyembluz feszült a mellén, festett rövid haja, mely még mindig igen dus volt, sötétvörösben égett fekete pompájú nagy szeme és közönséges szépségű homloka fölött.

Olyan arisztokratikus, mint minden őszhaju, vén olasz. Mind pápai kamarások és latinul is elmondják neked az étlapot, azután véletlenül rájuk nyitod az ajtót és azon éred őket, hogy merényletet akarnak elkövetni egy hétéves kisleány ellen.

Cinci úgy fogadta ezt a mérges megjegyzést, mint valami jótékony záport. Az anyai gonoszság megnyitotta a felhőket és élvezhető levegőt árasztott be. Kis idő óta szerette, ha hasonlónak találhatja anyját a régi Charlotte-hoz, aki az erkélyről úgy szólított meg egy kecses járókelőt, mintha valami »három francos nőcske« lett volna és aki Cincinek arra a kérdésére: »Hát ismered?« — ezzel vágott vissza: »Nem, de hát még ismernem is kellene ezt az uccai lányt.« Valami zavaros érzéssel izlett neki egy kis idő óta Charlotte felsőbbrendű

életereje és maga se tudta miért, fölébe helyezte őt, a másik két jelenlévő teremtésnek, de sejtelve sem volt, hogy ennek a kitüntetésnek, ennek a részrehajlásnak talán fiui szeretet a neve. Nevetett, tapsolt Peloux mamának, hogy még mindig ilyen szembetűnő módon az, akinek ismerte, akit gyűlölt, rettegett és sértegetett. Egy pillanatra Madame Peloux visszakapta fia szemében hiteles jellemét, vagyis Cinci most igazi értékét becsülte meg s azt méltányolta benne, hogy hirtelen haragu, kapzsi, számító és egészben véve oktalan, mint valami nagy pénzember, aki képes kedvét lelteni a rosszindulatban, mint egy humorista. »Valóságos elemi csapás« — mondta magában, — de nem több. Rettenetes személy, de nem idegen...» Amint apróra szét-szedte ezt a hétköznapi homlokot, ráismert azokra a sötét, kékes árnyalatokra, amelyek az ő homlokán is feltűnővé tették a bőr fehérségét és a haj kékes fekete villogását. »

»Ez az anyám« — gondolta. — »Soha senki nem mondta nekem, hogy hasonlítok hozzá és mégis hasonlítok.« Az »idegen« vele szemben valami fehér és fátyolos gyöngyfényben csillogott... Cinci meghallotta Camastra hercegnő nevét, melyet a bárónő mély hangja vetett oda és látta, hogy az »idegen« arcán valami futó kegyetlenség gyullad föl és hal el mint a tűzkigyó, amely a hamuban hirtelen új életre

kelti az elégett venyige alakját. De nem nyitotta ki a száján és nem elegyedett bele a bakaszitkok áradatába, amellyel a bárónő klinikai vetélytársnőjét elhalmozta.

— Van benn náluk valami homályos eset, úgy látszik... Két nap alatt két haláleset injekció közben. Nem látom őket nagyon fehér színben, — mondta de la Berche bárónő szívélyes nevetéssel.

— Álmodik, — igazította helyre szárazon Edmée. Ez a régi történet a Janson de Saillyről szól és most újra föltálmálják,

— Csak gazdagnak adnak kölcsön, — sóhajtott föl Charlotte szeliden. — Cinci, álmos vagy?

Cinci majd elolvadt a fáradtságtól és bámulta annak a három nőnek az ellenállóképességét, amelyet sem a munka, sem a párizsi nyár a sok mozgás és beszéd nem tudott harcképtelenné tenni.

— A hőség, — mondta lakonikusan.

Edmée tekintete keresztezte az övét, de a felesége nem tett semmi megjegyzést és nem hazudtolta meg, amit mondott.

— Pu-pu-pu, — dudorászott Charlotte. — A hőség!... De mennyire. Pu-pu-pu...

Tekintete Cinciére támaszkodva, szinte tulárradt a bűnrészességtől és a gyöngéd fenyegetéstől. Mint rendesen, most is tudott min-

dent. Az irodai sugdolgozások, a házmesterek jelentései... Talán maga Lea is, egy kis női hazugság gyönyörűségeért, hogy még egyszer s utoljára diadalmaskodjon, mesélt valamit Charlotte-nak... De la Berche bárónő száján egy kis nyeritésszerű nevetés szaladt ki és nagy paposorrának árnyéka eltakarta a száját.

— Az istenfáját, — káromkodta el magát Cinci.

A szék feldőlt mögötte és Edmée tüstént fölállt, készen, figyelmesen, Arca nem árulta el a legkisebb meglepetést sem. Charlotte Peloux és de la Berche bárónő szintén védelmi állásba helyezkedtek; de az ősi módon, kezüket szoknyájukon tartva, hogy kellő pillanatban megfutamodhassanak. Cinci két öklével az asztalra támaszkodva lihegett és jobbra-balra forgatta a fejét, mint a hálóba került vad.

— Te, először te, — dadogta.

Kinyújtotta a karját Charlotte felé, aki látott már ennél különbeket is, akiben azonban ez a fiui fenyegetés tanuk előtt, megfagyasztotta a vért.

— Mi? mi? mi? — ugatott apró vakkantásokkal. — Megsérteni engem! Egy szegény szerencsétlent, egy szegény szerencsétlent, aki ha beszélni akarna...

A kristálypoharak megremegtek metsző hangjától. De egy még élesebb hang a hangjába vágott:

— Hagyd csak, — kiáltotta Edmée.

A csönd szinte süketítő volt ezután a három rövid kiáltás után és Cinci visszanyerve természetes méltóságát, megrázta magát, mosolygott és zöldes sápadtság öntötte el az arcát.

— Bocsánatot kérek Peloux mama, — mondotta vidáman.

És Peloux mama már áldotta a szemével és a mozdulatával, mint valami boxoló, aki a menet végén már lecsillapodik.

— Ah, nagyon heves a véred.

— Katonaember, — mondta a bárónő, kezét szorítva Edméevel. Viszontlátásra, Cinci, a lábadozóban várnak.

Nem akart elfogadni egy helyet Charlotte automobiljában és gyalog indult haza. A Henri-Martin uccán végig magas termete, fehér ápolónői fátyla és szivarjának parázsló tüze láttára inába szállt a bátorsága az éjtszakában a legstótebb kószálóknak. Edmée egész a küszöbig kikísérte a két öregasszonyt s ez a kivételes udvariassága lehetővé tette Cincinek, hogy kellőképpen mérlegelje felesége gyanakvó természetét és diplomatikus békeszeretét.

Lassu kortyokban ivott ki egy pohár hideg vizet, ott állt egy fényzuhatag alatt és élvezte rettenetes egyedülvalóságát.

»Edmée megvédelt, — ismételte magában. — Megvédelt szerelem nélkül. Ugy vé-

delmezett meg, mint ahogy a kertjét védi a rigóktól és a cukorkészletét a tolvaj ápolóktól vagy a bort a lakájoktól. Kétségkívül tudja, hogy elmentem a Raynouard uccába és hogy még egyszer nem mentem vissza oda. Nekem nem szólt róla egy szót sem és talán közömbös is neki a dolog, Megvédelmezett, mert nem kellett, hogy az anyám beszéljen... Megvédelmezett, pedig nem szeret.«

Hallotta, hogy Edmée hangja felszól a kertből. Távolból akarta kitapogatni Cinci hangulatát.

— Mindjárt fel akarsz menni, Fred? Nem érzed magad rosszul?

Bedugta fejét a félig nyitott ajtón és Cinci keserűen nevetett magában:

»Edmée olyan okos...«

Edmée észrevette Cinci mosolyát és ez felbátorította:

— Gyere Fred. Azt hiszem, én csaknem olyan fáradt vagyok, mint te. Az is bizonyítja, hogy máskor mindig el hagytam magam csálni, de most kimentettem magam az anyádnál.

Leoltotta egy részét a kegyetlen fénynek, összeszedte az abroszon a rózsákat és a vízbe állította őket. A teste, a két keze, a rózsák, lehajtott feje a haj ködében, melynek göndörségét kissé kivette a hőség, minden alkalmas volt arra, arra, hogy megbüvöljön egy férfit.

»Azt mondtam egy férfit, — nem mondtam, hogy akármelyik férfit« — ismételte álnokul Lea hangja Cinci fülébe.

»Bármit tehetek vele, — gondolta, a szemével követve Edméet. — Nem fog panaszkodni, nem fog elválni, semmitől nem kell tartanom nála, még szerelemtől sem. Igazán csak rajtam áll, hogy egész nyugodt életet éljek.

De egyidejűleg valami kimondhatatlan viszszadöbbenéssel hátrált meg az élet gondolata elől, mint aki olyan világban nőtt fel, melyet nem a szeretet kormányzott. Törvénytelen gyermekségének kora, hosszú gyámság alatt eltöltött ifjúsága megtanította arra, hogy abban a világban is, amely zabolátlannak számít, éppen olyan szűk határokat szabó törvény uralkodik, mint a nyárspolgári előítélet. Cinci ott azt tanulta, hogy a szerelmet pénz, csalások, bűnök és gyáva megalkuvások alkotják. De most azon az uton volt, hogy elfeledje a régi szabályokat és eltaszítsa magától a hallgatag engedékenységet. Mindjárt le is rázta magáról a lány kezét, mely a kabátja ujján pihent. És miközben Edmée mellett a szoba felé haladt, mely nem fog hallani sem szemrehányásokat, sem csókokat, az arcába kergette a vért borzalmas jó egyetértésük.

*

Már kinn volt a házból sétára öltözve és ugy-
szólván nem is tudta, hogy felvette nélkülözhetet-
len könnyű felöltőjét és fejére csapott egy puha
kalapot. A hall, amelyet otthagyt, egész ködös
volt az álló dohányfüsttől, tele erős női parfő-
mökkel és virágillattal és a cherry keserümandula
szagával. Ott hagyta Arnaud doktort, a Fili-
pescocat, az Atkinseket és Kelekianeket, két tár-
saságbeli fiatal leányt, akik, mert önkéntes te-
herauto-vezetők voltak a háboruban, nem szeret-
ték már csak a szivart, az automobilt és a ga-
rázsbarátságokat. Ott hagyta Desmond-ot, aki
egy ingatlanforgalmi igazgatójához és egy he-
lyettes államtitkárhoz szegődött a kereskedelmi-
ből, egy amputált költőt és Charlotte Peloux-t.
Egy fiatal mondain házaspár ebédelt náluk álsze-
mérmes és ingyenc arccal s kétségkívül részletesen
tájékoztatva volt, mert ott ült minden vonásu-
kon a megbotráncozott és naiv mohóság, mely
mintha csak azt várta volna, hogy Cinci mez-
telenül táncoljon és hogy Charlotte és a helyettes
államtitkár a hall szőnyegén csókolódzanak.

Cinci, mikor eltávozott onnan, tudatában volt
annak, hogy sztoikusan viselkedett s legfeljebb
csak azt a hibát követte el, hogy hirtelen el-
vesztette szem elől a jelent és valami feszé-
lyező ellenszenvet érzett az étkezés folyamán. Ez
a megdöbbenés is csak egy pillanatig tartott,
de ez a pillanat kiszámíthatatlan volt mint az

álom. Most eltávolodott ettől a sok idegentől, aki a házat benépesítette és léptei könnyű lábak lágy neszével haladtak a homokon. Ruhájának szürkés, ezüstös színe hasonlóná tette a ködhöz, amely most ereszkedett le a Boisra és két vagy három éjjeli sétáló irigyelte ezt a fiatalembert, aki sietett, bár nem ment sehová.

Tele házának képe üldözte. Még hallotta a hangok csengését, magával hozta az arcok és a nevetések emlékét és főképp a szájak formáját. Egy idősebb ember a háborúról beszélt, egy nő a politikáról. Eszébe jutott az az új megértés, amely Desmondot Edmééhez fűzte és az érdeklődés, melyet felesége egy sorsjáték rendezése iránt tanusított... »Desmond — micsoda férj volna a feleségem számára...« És azután a tánc... Charlotte Peloux, aki megközelíthetőnek bizonyult a tango számára... Cinci meggyorsította lépteit.

Nedves koraőszi éjtszaka ködbe burkolta a teleholdat. Nagy tejfehér, szivárványszín udvarral körülvett ködfolt helyettesítette a csillagot és pillanatokra egészen kialudt egy-egy futófelhő gomolygásától elnyomva.

»Langyos idő van« — gondolta Cinci.

Egy pad fogadta fáradságát, de nem állt meg hosszú időre, utolérve valami láthatatlan kísértőtől, akinek nem akarta átengedni helyét a padon. Ennek a kísértőnek szürke haja volt,

hosszu bő bluza és valami megmagyarázhatatlan vidámságtól zengett... Cinci a Muette kertje felé fordította a fejét, mintha ilyen távolból is meghallotta volna a jazz-band cimbalmait.

Még nem volt itt az ideje, hogy visszamenjen a kék szobába, ahol talán a legjobb társaságból való két fiatal leány még javában szivarozott lovagló ülésben az ágy kék bársonyán és leszerelési történetekkel mulattatta az ingatlan kereskedőt.

»Ah, egy jó szállodai szoba, egy jó rózsaszin szoba, jó banális és rózsaszin...« De nem veszténé-e el banalitását abban a pillanatban, mikor a lámpa eloltása után, az éjtszaka teljes sötétje lehetővé tenné, hogy súlyosan és tréfásan belépjen hozzá a személytelen hosszú bluz és az ezüstszálu ősz haj? Rámosolygott a váratlan vendégre, mert már keresztüllépett a félelem küszöbén: »Ott vagy másütt... ez az árny ugyanis hü marad hozzám. De nem akarok tovább, együtt lakni ezzel a népséggel.«

Egyik napról a másikra, egyik óráról a másikra lenézővé és tulzottan szigorú erkölcsi befogásúvá vált. Már igen keményen ítélte meg a rendőri hírek rovatának hőseit és az ifjú hadiözvegyeket, akik úgy követelték az új férjet, mint az égettek a friss vizet. Megalkuvást nem ismerő természete átkergette már pénzügyi térre is anélkül, hogy számot tudott volna adni ma-

gának egy ilyen súlyos változásról. »A vacsora alatt ezek a tervezgetések a nyers bőrköt szálító hajókkal... Milyen utálatos! És hangosan beszélnek minderről...« De a világon semmiért el nem árulta volna a legcsekélyebb nyílt tiltakozással sem, hogy ő úgy megváltozott, hogy már egyáltalában nincs közös mértéke a hason-szörű emberekkel. Okosan hallgatott erről meg egyébről is. Hiszen nem emlékeztette-e még nem rég is Peloux mama, akit megvádolt azért, mert egész különös módon néhány tonna cukor eladását bonyolította le, néhány kifejezett szóval arra az időre, mikor a tréfás követelődzés hangján szólt oda Leának: »Lea adj nekem öt aranyat, hadd megyek cigarettát venni.«

»Ah, — sóhajtott fel, — soha nem fognak semmit megérteni ezek a nők... Az egészen más dolog volt...«

Igy álmodozott, födetlen fővel, átnedvesedett hajjal csaknem öntudatlanul a ködben. Egy női árny suhant el mellette futva. A futás üteme, a lábak csikordulása az ut kavicsán, elárulta, mennyire siet és mennyire fél és a nő árnya rávetődött egy férfi árnyára, amely eléje sietett és rávetette magát, mell a mellen, mintha golyó járta volna át.

»Ezek ketten bujkálnak«, — gondolta Cinci, — kit csálnak meg? Az egész világ csal. De én...« Nem fejezte be a mondatot, de az un-

dornak egy mozdulatával állt föl, amelynek ez a mélységes jelentése volt: »Én tiszta vagyok.« Valami kusza fény gyult benne az eddig mozdulatlan és hozzáférhetetlen területeken, amelynek világánál kezdett rájönni, hogy tisztaság és egyedülvalóság egy és ugyanaz a szerencsétlenség.

Az éjszaka mind jobban leszállt és Cinci fájni kezdett. Hosszu és céltalan virrasztásokon megtanulta, hogy az éjszaka különböző szakaszai változtatják hőmérsékletüket és hogy az éjféli óra aránylag langyos a hajnalt közvetlenül megelőző órához viszonyítva.

»Hamar tél lesz« — gondolta magában, meghosszabbítva lépteit. Soha nem jöhet elég korán, hogy végezzünk már ezzel a befejezhetetlen nyárral. A jövő télen szeretném... Lássuk csak, a jövő télen. De ez a jövőbe tekintő erőfeszítése csaknem nyomban lelohadt és lehorgasztott fővel állt meg, mint a ló, amely messziről látja a hajót.

»A jövő télen is ott lesz még a feleségem, az anyám, de la Berche mama, ez, meg amaz... Meglesz ez az egész mosatni világ... De nem lesz soha többé az én számomra...«

Megállt, hogy nézze, mint vonul el a Bois fölött egy csapat alacsony, megfoghatatlanul rózsaszínű felleg, melyeket egy szélroham levert, megragadta őket, ködüstököknél fogva gyurta,

gyötörte, vonszolta a gyepen, míg újra föl nem ragadta a holdig az egész csapatot... Cinci meghitten bámulta ezt a tündéri fényjátékát az éjtszakának, melyet azok, akik alusznak, feketének hisznek.

A félig elfátyolozott lapos és széles hold megjelenése a gyorsan száguldó felhőrongyok között, amelyek mintha csak üldözése előtt menekülnének, nem térítette el szertekalandozó számításaitól: években, hónapokban, napokban és órákban számított ki egy örökre elveszett, drága időt.

»Ha azon a napon, amikor a háboru előtt meglátogattam, megtartom magamnak, akkor még legalább három-négy jó évem lett volna, sok-sok száz napot és éjtszakát nyertem volna meg a szerelem számára...« Még egy ilyen nagy szó sem akasztotta meg.

»Sok száz nap, egy egész élet, — az élet. A régi szép élet, az élet legnagyobb ellenségemmel, ahogy ő mondta... Leggonoszabb ellenséggemmel, aki mindent megbocsátott nekem és nem nézett el semmit...« Valósággal összeprézelte a multját és kisajtolta belőle egy kis nedvességet sívár jelenére; feltámasztotta, vagy a szükséghez képest most tálalta ki fejedelmi fiatalságát, melyet két erőteljes szerelmes, de bűnteim is kész női kéz formált. Hosszu, keleti kényelemben töltött, fuvó szélről is óvott ifjúsága,

melyen a gyönyör úgy suhant át, mint a csönd egy éneken... Fényüzés, szeszélyek, gyermeki kegyetlenség, hűség, mely önmagát nem ismerte. Fölvetette fejét a gyöngyházfényű holdudvarra, amely az égbolt tetején kerekedett és egész hal-
kan felkiáltott: »Vége mindennek! Harmincéves vagyok!«

Lakása felé sietett és léptei ütemére szidalmazta magát: »Esztelenség! A legrosszabb nem az ő kora, hanem az enyém. Ránézve nyilván mindennek vége már, de rám nézve...«

Nesztelenül nyitott be végre elcsöndesedett házába és a szájáig dobogó szívvvel bukkant rá azoknak az áporodott szagára, akik itt ittak, ettek és táncoltak. Az előcsarnok tükre az ajtó hátsófelén szembe állította a lesoványodott fiatalemberrel, akinek kiálló volt az arccsontja, szomorú szép ajka kissé kékes az újra borostásodó fekete szőröktől, nagy szeme tragikus és hallgatag, — azzal a fiatalemberrel, aki megmagyarázhatatlan módon megszűnt huszonnégyéves lenni.

»Rám nézve, — fejezte be Cinci, — azt hiszem, már kimondották az utolsó szót.«

*

— Érted, ugy-e, nekem egy nyugalmas zug kellene... Semmiség, egy legénylakás, egy talpalattnyi hely...

— Nem vagyok gyerek, — mondta szemrehányón a Pajtás.

A girlandokkal diszitett mennyezetre vetette vigasztalhatatlan tekintetét.

— Egy kis álom, Istenem, egy kis regény és gyöngéd simogatás egy szegény emberi szív számára... Azt mondod, megértem-e! És nem vitseltetsz különös előszeretettel?...

Cinci összeráncolta szemöldökét:

— Különös előszeretettel? Mi iránt?

— Nem érted, szép gyermek... Hát valamelyik negyed iránt.

— Ah, nem, nincs semmi különös kívánságom, csak egy nyugalmas zug...

Pajtás megértőn ingatta nagy fejét.

— Látom, látom. Valami az én zsáneremben... vagyis olyanféle, mint az én lakásom. Tudod hol lakom?

— Tudom....

— Nem, nem tudsz semmit. Biztos vagyok benne, hogy nem tudnád leírni. Villiers ucca 214. Nem szép, se nem nagy. De ugy-e nem kell neked valami feltűnő legénylakás?

— Nem.

— Én az enyémet egy kis megegyezésnek köszönhetem a lakásadónőmmel. Valóságos kincs az asszony, csak úgy közbevetőleg mondva, férj-nél van, vagy valami egészen ilyenféle. Olyan, mint egy kis madár, a szeme akár a télizöld, de

a homlokára valami sötét végzet nyomta bélyegét. Már beláttam a kártyáiba, tudom, hogy mindenféle haszontalanságra vesztegeti az idejét és hogy...

— Igen, igen. De az előbb azt mondtad, hogy ismersz egy ilyen talpalattnyi zugot.

— Talpalattnyinak talpalattnyi, de nem való neked.

— Azt hiszed?

— Nem is neked... nektek.

Pajtás belefojtotta sokat mondó nevetését egy pohár whiskybe, amelynek nedves bőrszaga bántotta Cincit, aki eltűrte, hogy tréfát csináljon ebből a képzelt találkából, mert ráncos nyakán ott látta azt a nagy horpadt gyöngyökből füzött nyakláncot, melyre mintha ráismert volna. A multnak minden érintetlenül talált nyoma mozdulatlanná tette az uton, amely észrevehetetlenül vitte lefelé és megállói alkalmával kissé kiphente magát.

— Ah, sóhajtott fel Pajtás, — szeretném úgy futólag megnézni. Micsoda pár... Nem ismerem a nőt, de láttalak már benneteket együtt... Természetesen te akarod bebutorozni?

— Kit?

— Kit? Hát a legénylakásodat!

Cinci zavartan bámult Pajtásra. Butor?... Miféle butor? Ő nem gondolt másra, csak arra, hogy legyen egy menedéke, melynek ajtaja csak

előtte nyílik és csak mögötte zárul, egy hely, amelyről Edmée, Charlotte és senki nem tud...

— Antik butorral akarod berendezni vagy modernnel? A szép Serrano csupa spanyol sállal kárpitoztatta ki földszinti lakását, de ez már excentricitás. Te már csakugyan elég felnőtt ember vagy arra, hogy tisztában légy vele, mit akarsz...

Cinci alig hallgatott oda, mert minden erejét igénybe vette, hogy elképzelje jövődöbéli titkos, szűk, meleg és sötét lakását. Közben málnaszörpöt ivott, mint valami régi világból való kislány a vörös, divatjátmult bárban, a mely semmit sem változott és teljesen hasonló maradt önmagához, mióta Cinci még mint leányember szívta itt egy szalmaszálon át első italait... A barman maga sem változott és ha a Cincivel szemben ülő nő hervadt volt is, legalább soha nem ismerte sem szépnak, sen fiatalnak...

A feleségem, az anyám, azok az emberek akikkel érintkeznek: ez az egész világ változik és változást lát... Az anyámból még bankár lehet, Edmééből városi tanáctag. De én ...»

Sietett visszatérni gondolatait jövődö menedékhelyére, amely a tér valamely ismeretlen pontján feküdt még, amely azonban biztosan titkos, szűk és meleg kis zug lesz...

— Az enyém algiri berendezés, — folytatta

Pajtás. Az egész nem sokból áll, de nekem nagyon mindegy, annál inkább, mert a butorok kölcsönben vannak nálam. Beleraktam néhány emléktárgyat, fényképeket a jobb időkből, amelyeket te bizonyosan ismersz, aztán meg Loupiote arcképét... Gyere látogass meg, nagy örömet szereznél nekem.

— Szívesen elmegyek. Gyerünk.

Cinci a bár küszöbéről egy taxit intett oda.

— De a saját autód sosincs veled? Miért nincs veled az autód. Ez egészen különös, hogy olyan emberek, akiknek autójuk van, sosincs velük az autójuk.

Összefogta gyűrött fekete szoknyáját, összehuzta a zsinort a retikülje zárján, leejtette a fél keztyűjét és néger fesztelenséggel türte a járókelők pillantásait. Cincit kihívó és sértő pillantások érték mellette és egy fiatal nő résztvevő bámulata, aki így kiáltott fel: »Milyen ki dobott pénz, Uram!«

Cinci béketűrőn, elcsitulva hallgatta a vén nő fecsegését a kocsiban. Pajtás különben édes történeteket mondott el neki egy kilencszáz grammos kiskutyáról, mely megállította az árfolyamok visszaesését 1897-ben, de la Berche bárónőről aki 1893-ban az esküvője napján szöktetett meg egy ujdonsült asszonyt...

— Itt vagyunk. Nyisd ki nekem az ajtót Cinci; mert nehezen jár. Figyelmeztetek, hogy az elő-

szoba sötét, különben, amint látod a ház bejárata is.... De hát földszinti lakás, nem igaz... Várj csak egy percig...

Cinci megállt a homályban és várt. Hallotta a kulcs csikordulását a zárban, a vén nő ziháló szuszogását és buzgolkodó szolgálóhangját:

— Fölgyujtok... Különben mindjárt ismerős földön találod magad... Természetesen vilanyvilágításom van... Bemutatom neked kis szalónómat, amely egyuttal a nagy szalón is.

Cinci belépett és már csupa udvariasságból is dicsérte, annélkül, hogy látta volna ezt a bizonytalan gránátszínű alacsony helyiséget, amelyet egészen megaszalt a megszámlálhatatlan szivarok s cigaretták füstje. Cinci ösztönszerűleg az ablakot kereste, amelyet a függönyök és a roletták megvakítottak...

— Te nem látsz itt. Te nem vagy olyan vén éjjeli bagoly, mint a Pajtásod... Várj, majd fölgyujtom a plafonvilágítást.

Cinci a legjobban megvilágított fal felé fordult, amely kis keretekkel és poloskafoltos fotográfiákkal volt tele aggatva, hallgatott és Pajtás elnevette magát.

— Ugy-e megmondtam, hogy ismerős világban találod magad. Biztos voltam benne, hogy örülni fogsz neki. Nincs meg neked, ez?

Egy igen nagy fénykép volt, amely már csaknem megfakult vízfestékkel volt kiszínezve.

Kék szemek, nevető száj, szőke pihés nyakszirt, békés diadalt sugárzó arc... nyulánk derék, kora-empire füzőben és a fátyol szöveten átlátszó láb, szebb lábat már el se lehetne képzelni, ikrában domboru, combban vékony, térdben karcsu, tökéletes láb... És a gyantaszínű kalap, amellyen csak egy fölfelé álló szárny volt, egy kifeszített szárny, mint valami vitorla a szélben.

— Nem adott neked ebből? Fogadni mertem volna pedig. Egy istennő és egy tündér egy személyben. Valósággal a felhőkön jár. Ez a nagy fénykép a legszebb az én szememben, de éppen olyan jónak tartom a többit is, nézd például ezt a kicsit, amely sokkal újabb, hát nem gyönyörűség a szemnek.

Egy rozsdás tüvel feltűzött pillanatfelvétel sötét ruhába öltözött nőt mutatott egy világos kertben. ..

»Ez a tengerészkék ruha a sirályos kalappal, — mondta magában Cinci.

— Én a hízogó arc képeket szeretem, — folytatta Pajtás. Egy ilyen arc képe is, mint ez itt, csak nézd és mondd meg igaz lelkiismeretedre, hát nem a kezét kell összetenni és hinni Istenben?

Alacsonyrendű, édeskés művészettel volt kinyalva, az »arc képes lap«, amely megnyújtotta a nyakát és kissé összezsugorította a száját a modelnek. De az orr, az erősen sasorr, a kellemes orr és diadalmas cimpái, de a szűzies ránc,

a bársonyos barázda, amely az orr alatt a felső ajkat végigszántotta érintetlen hűségében, megmaradt, azt még a fényképész is tiszteletben tartotta.

— Hiszed-e, hogy mind el akarta égetni az alatt az ürügy alatt, hogy ma már nem érdekel senkit milyen volt ő. De az én vérem fellázadt ez ellen, úgy sikoltoztam, mint a pokolbéli elkárhozottak, erre mind nekem adta ugyanakkor mikor a monogrammos retiküljével meg ajándékozott...

— Ki az az alak ott fönn, vele?

— Mi az? Mit mondasz? Hogy ki az?... Várj kérlek, míg leteszem a kalpomat.

— Azt kérdem, ki az az alak ott... Na gyerünk gyorsan...

— Istenem, hát ne lökdöss... Az ott?... Bacciochi, kérlek. Természetes te aligha ismerheted, körülbelül két tural előtted volt.

— Két mivel?

— Bacciochi után jött nála Septfons, az az még nem, megállj csak, Septfons előtte volt... Septfons, Bacciochi, Speleieff és te... Hej ez a kockás nadrág... Milyen mulatságos volt ez a régi férfi divat.

— És az az arckép ott, mikorról való?

Cinci kitért egy lépést, mert Pajtás egészen közel hajolt hozzá kalaptalan fejével s a haja

olyan volt, mint a szarkafészek és paróka szag érzett rajta.

— Ez? ez a versenytoalettje... 1888-ból vagy 89-ből. Igen a kiállítás évéből. Ez előtt fiacskám, le kell venni a kalapot. Ilyen szépség nem terem ma.

— Na... nem találom olyan bámulatramél-tónak.

Pajtás összecsapta a kezét. Kalapnélkül egyszerre nagyon megöregedett; zöldesfeketére festett haja alatt a homloka olyan volt, mint a sárga vaj.

— Nem ámulatba ejtő! Ez a derék, amit a tiz ujjával átfoghat az ember. Ez a galamb nyak. És nézd meg ezt a ruhát. Az egész tiszta selyemmuszlin rózsaszín bojtzsinórok és a kalap is egészen ilyen. És ugyanaz a táska is... Ah micsoda szépség, soha nem láttunk még olyan sikert, mint az ő első fellépése volt, valóságos hajnal hasadás, a szerelem napjának hajnala.

— Első fellépése, hól?

Pajtás gyöngéden oldalba lökte Cincit.

— Ugyan menj... Még megneveltetsz. Hej nagyon rózsaszín lehet nálad az élet gyásza is.

Cinci a fal felé fordult, hogy így rejtse el arcának rideg tekintetét. Aztán mintha Leának néhány képe lehűtötte volna a figyelmét, az egyiken egy művirágot szagolt, a másikon egy gót kapcsos könyv fölé hajolt és így jól látszott

széles nyakszirtje és redőtlen nyaka, amely olyan sima, kerek és fehér volt, akár a seprőnyél.

— Hát én már megyek, — mondta mint Valerie Cheniaguine.

— Mi az, már mégy? Hát az ebédlőm? És a hálósobám? Vess rá egy szempillantást, szép fiacskám! Hogy egy kis fogalmat alkoss magadnak a legénylakásodat illetőleg.

— Ah igen... De kérlek nem ma, majd máskor, mert...

Egy bizalmatlan pillantást vetett a fényképtartóra és halkabbra fogta a hangját:

— Találkám van. De visszajövök; — holnap. Biztosan visszajövök holnap, vacsora előtt.

— Jó. Akkor most elmehetek?

— Hová mennél?

— Hát a lakásod dolgában.

— Ugy? igen. Nézz utánna. Köszönöm.

*

Szavamra, hogy micsoda időket élünk?... A fiatalok, a vének... nem tudnám megmondani, kik az undorítóbbak... két »tural« elöttem... És a »debut« ahogy ez a vén pók mondta, a káprázatos debut... És mindezt fényes nappal, hát csakugyan, rettenetes világ!...

Cinci csak most vette észre, hogy alapos gyalogását tett, amely egész kifulladásztotta. A tá-

voli vihar is, amely nem tört volna ki Párizs fö-
lött, megállította a szellőt egy violaszin felhőfal
mögött, mely egyenesen meredt föl az égre.
Az erődítéseken, a Boulevard Berthier mentén
vászon cipős párizsiakból és félmeztelen gyer-
mekekből összeverődött ritkás tömeg látszott
várni a nyártól kopaszra pörkölt fák alatt, hogy
egy kis friss légáramlat jöjjön Levallois-Peret
felől. Cinci egy padon ült és ügyet sem vetett
arra, hogy erői titokzatosan leromlottak, s mióta
éjjeli virrasztásokra pazarolta őket és elhanya-
golta teste táplálását és pihentetését, azon a
ponton voltak már, hogy cserben hagyják.

»Két tural, csakugyan két tural előttem!
És utánam, hány tur volt még? És ha mind
összeadjuk, engem is beleszámitva, hány tur volt
összesen?«

Ujra maga előtt látta a kék ruhába öltözött
sirálytollas kalapu Lea mellett a magas és szé-
les vállu Speleieffet nevető arcával. Emlékezett,
hogy kis fiu korában, Lea szomorú volt és
kivörösödött a szeme a sirástól és hogy meg-
simogatta a fejét, miközben »piszkos kis tök-
magnak« nevezte...

Lea új kedvese... Lea új viszonya... Ha-
gyományos és jelentőség nélküli szavak, olyan
sablonosak, akár a jóslatok az időjárás rovat-
ban vagy a cselédlopások. »Jösz velem, kö-
lyök« — szokta mondani Speleieff Cincinek, —

Megyünk és megiszunk egy pohár portóit Arme-nouvilleben és megvárjuk míg Lea is kijön, nem vagyok képes kihuzni ma reggel az ágy-ból»...

»Leának egy uj elragadó kis Bacciocchi-ja van!« — jelentette Peloux mama akkor tizen-négy vagy tizenöt éves fiának...

De összezagyválva tücsköt bogarat Cinci, aki a szerelem meghitt közelségében élt s akit vak-ka tett az, ami tulságosan is szemmellátható volt, úgy beszélt ebben az időben a szerelemről, mint azok a gyermekek, akik úgy tanulták meg egy nyelvnék minden szavát, tiszta és szennyes kifejezését, mint pusztán zenei és eredeti je-lentésüktől mentes hangokat. Soha egyetlen élő vagy kéjesen izgató kép nem rémlett fel ennek a tagbaszakadt Speleieffnek az árnyékában, aki azon melegében kelt ki Lea ágyából. És az a »kis elragadó Bacciocchi«, ugyan mi külön-b-ség volt közte és egy »csodaszép pekingi« kö-zött.

Arcképek, levelek, régi történetek, melyeket ugyanaz az igazmondó száj hullatott el, semmi nem lépte át soha ennek a szűk édenkertnek a küszöbét, amelyben Lea és Cinci évekig élt együtt, — hogy is törődött volna Cinci azzal, aki előtte tette éretté, szomoruvá, vagy gazdaggá barátnőjét.

Egy nagy térdű, szőke gyermek támaszko-

dott összefont karjával a padra Cinci mellett. Az ellenséges tartózkodásnak ugyanazzal a kifejezésével néztek farkas szemet, mert Cinci mint idegent kezelt minden gyermeket. A kis gyermek sokáig ott feledte Cinci szemében halvány kék szemét és Cinci úgy látta, hogy a kis vérszegény szájról valami kimondhatatlan lenézással tele mosoly száll fel a lenkék szembogárig. Azután elfordult a gyermek, felvette a porból szennyes játékát és játszani kezdett a pad lábánál kinézve Cincit a világból, mire Cinci fölállt és elment onnan.

Egy félórával később kinyújtózkodott a langyos illatos vízben, amelyet zavarossá tett valami tejfehér parfüm és játszott a fényüzéssel és a jóléttel, a balzsamos szappannal a ház tompára lágyult neszeivel, mintha csak valami nagy barátsággal érdemelte volna ki ezt az élvezetet, vagy utoljára gyönyörködött volna benne.

Felesége dudolva jött be, de abbahagyta a dudolást, és nem titkolta el eléggé néma meglepetését, hogy Cincit fürdőköpenyben találja otthon, aki minden guny nélkül kérdezte tőle:

— Nem zavarlak?

— Egyáltalában nem. Fred.

Fiatalos szemérmességtől és szemérmetlenségtől egyformán ment fesztelenséggel vetette le a nappali ruháját, mint akinek nagyon sürgős a meztelenség és a víz. És levegőnek nézte Cincit.

»Hogy elfelejtettem már, — gondolta ez magában, az öblös rableány hátat szemlélve, melyben a gerinc egészen el volt rejtve, amint a felesége lehajolt, hogy cipőjét levesse.

Edmée nem beszélt hozzá, a legnagyobb biztonsággal tett vett, mint az a nő, aki egyedül érzi magát és Cinci emlékében újra felrémllett a gyerek, aki az imént ott játszott a lábánál a porban s aki föltette, hogy nem látja meg.
— Mondd csak...

Edmée meglepetve kapta föl a fejét és lágy félmeztelen testét:

— Mit szólnál hozzá, ha gyermekünk volna?

— Fred, ... Mire gondolsz!

Szinte a rémület kiáltása volt ez és Edmée most félkezével egy vászontörülközőt tartott a melléhez szoritva, míg a másik keze tapogatózva húzta magához az első kimonót, amelyet elért. Cinci nem tudta megállni, hogy ne nevéssen.

— Odaadjam a revolveremet? — Nem támadlak meg, tudod.

— Mért nevetsz? — kérdezte Edmée egész halkán. — Soha nem volna szabad nevetned.

— Ritkán nevetek. De magyarázd meg nekem, — most látod olyan nyugodtan vagyunk itt ketten, — magyarázd meg... Olyan rettenetes neked az a gondolat, hogy lehetett volna, vagy lehetne még gyermekünk?

— Igen, — mondta Edmée kegyetlenül és

hallatlan őszintesége szinte őt magát is sértette.

Le nem vette tekintetét férjéről, aki hátra dülve ült egy alacsony fotelben és elég tisztán mormolta, úgy hogy Cinci megérthette:

— Gyermeünk, — hogy hozzád hasonlítson. Kétszer is te, te két alakban is egyetlen nő életében? ... Nem... Oh nem.

Cinci egy kézmozdulatba kezdett, melyet egészen másképp fejezett be, mint ahogy Edmée várta.

— Ne, nagyon kérek... Elég volt. Egy árva szót sem szólok már róla. Maradjon minden a régiben. Csak egy kis figyelem kell hozzá és folytathatjuk így tovább... Nem kérek tőled semmit.

— Ha neked így jó?

Edmée csak egy tekintettel válaszolt, amely nagyon jó illetet rabnós meztelenségéhez s ez a tekintet csupa bántó tehetetlenség és nyomorúságos panasz volt. Frissen puderezett arca, ifju és vörös szája, a könnyű barna udvar szeme körül, arcának egész diszkrét és mégis gondos kikészítettsége még élesebben érvényesült az elmentét révén, melyben a melléhez szorított összevissza gyűrt selyem darabot leszámítva teljesen meztelen testének rendetlenségével volt.

»Nem tudom már boldoggá tenni, — gondolta Cinci, — de szenvedést még okozhatok neki. Még nem egész hűtlen hozzám. Mig én,

aki egyáltalában nem csalom meg, már elhagytam.

Edmée elfordulva tőle, öltözködni kezdett. Ismét visszanyerte mozgulatának szabadságát, hazug béketűrését. Nagyon sápadt rózsaszín ruha rejtette el most a nőt, aki olyan erősen csavarta az utolsó fátylat a nyakára, mintha sebet kötözött volna be.

Ismét ura volt rugalmas akaraterejének, élni és uralkodni vágyásának, a boldogságra való csodálatos és nőies rátermettségének, Cinci újból lenézéssel gondolt rá, de jött egy pillanat, amikor az estifény áthatolva a könnyű rózsaszín ruhán, határozottan kiemelte a fiatal nő alakját, amely nem hasonlított már a meztelen megsebzetthez, ez az alak energikusan és gömbölyűn lendült az ég felé, mint egy felágaskodó kigyó...

»Még tudok neki fájdalmat okozni, de milyen hamar meggyógyul... Itt nincs rám szükség, nem vár senki... Edmée elhaladt már mellettem és másüvé tart; én vagyok, ahogy az öreg mondaná: az első turja... Rajtam a sor, hogy utánozzam. De nem tudom. És vajjon, akarnám-e, ha tudnám is. Edmée nem törekedett arra, amivel csak egyszer találkozik az ember és örökre lesujtva marad tőle... Speleieff beszélt, hogy bizonyos esése után, amely pedig nem került egyetlen tagjukba sem, vannak lovak, amelyek inkább megöletik magukat az akadály előtt, de

nem lehet velük átugrani az akadályt... Nekem is meg volt ez a rossz akadályom...»

Még más sporthasonlatokat is keresett kissé durvákat, amelyek párhuzamot vontak volna az ő romlása és baja és valami baleset között. De az éjtszakáját, amelyet nagyon korán kezdett és az elvirágzott ember álmait gyöngéd képek népesítették be; égszínkék szegélyek és emberek, melyeket a soha el nem muló irodalomnak köszönhetett, amely átlépi a pénzre nyíló lakások kikopott küszöbét, a versnek és prózának, amely az állhatatosságot s azokat a szerelmeseket dicsőíti, akiket a halál sem tud elválasztani, a versnek és prózának, amelyből egyforma hiszékenységgel és exaltáltsággal meritenék az elnyűtt kurtizánok és az ifju szerelmesek.

*

— Ekkor ő azt mondta nekem: »Tudom honnan jön a csapás, megint Charlotte csinált valami kellemetlenséget... »Nagyon jól van ez neked, — mondtam én neki, — ne érintkezz tovább Charlotte-tal, mint eddig tetted és ne avasd be minden dolgodba. — Azt feleli ő erre nekem: »Jobban megszoktám már Charlotte-ot, mint Speleïeffet és már sokkal régebbi barátok vagyunk. Biztosíthatlak, hogy Charlotte, Neuilly, a besigue és a kicsike jobban hiányozna nekem, mint Speleïeff; az ember csak nem

változik.« »Hiába, — mondom én neki, — mégis csak sokba kerül neked a Charlotte barátsága.« »Oh bizony, — mondja ő, — meg kell fizetni azt, ami jó.« Ebből ráismerhetsz, nagy-lelkű és bőkezű volt mindig, de becsapni nem lehetett. Ezek után ment és felöltözött, hogy kimenjen a versenyre, meg is mondta nekem, hogy kimegy a versenyre egy kis szivfiuval.

— Velem! — kiáltott fel Cinci keserűn. — Én csak tudom!

— Nem vitatom. Én csak elmondom neked a dolgot úgy, ahogy történt. Fehér ruha volt rajta exotikus fehér kínai selyemből, széles szegéllyel igazi kék kínai himzésből, ugyanaz a rruha, amelyet itt látsz rajta ezen a fényképen. A felvétel a versenyen készült. És senki sem veri ki a fejemből azt a gondolatot, hogy az a férfi, akinek a válla ott látszik mögötte, te vagy.

— Hozd ide nekem azt a képet, — adta ki a parancsot Cinci.

Az öreg nő fölkelt, letörülte az összeszáradt poloskákat, amelyek a fényképet a falhoz tapasztották és odavitte Cincinek. Cinci, aki az algériai pamlagon hevert, fölemelte födetlen fejét, egy pillantást vetett a gyorsfényképre és messze eldobta.

— Soha nem volt olyan ruhám, amelynek hátul elállt a nyaka és zsakettben nem mentem

ki a versenyre. Valami mást mutass. Ez nem mulattat.

Pajtás valami ilyen hangot hallatott: tt! tt! amiben félénk és csodálkozó ócsárlás volt, meghajlította merev térdét, hogy felvegye a kartonlapot, azután kinyitotta az előszobába vezető ajtót.

— Hová még? — kiáltotta Cinci.

— A kávém vize forr, hallom, megyek és kiöntöm.

— Jó. De aztán gyere vissza.

Pajtás eltűnt az elviselt taftruha suhogásától s a sarkatlan papucsok halk nesztől kísérve. Cinci visszaeresztette fejét a tuniszi mintás mokett vánkosra. Egy uj és kissé rikitó ametisztoszínű alapon rózsaszín glycineákkal himzett japán kimonó helyettesítette kabátját és mellényét. Egy tulsokáig szitt cigaretta szárította ki a szája szélét és legyezőformában előrehulló haja a szemébe lógott és félig eltakarta a homlokát.

A női ruha s a himzett virágok egyáltalán nem tüntették fel kétes színben, hanem valami becsstelen felsőbbbség emelte ki minden vonásának valódi értékét. Olyan volt, mintha égett volna a vágytól, hogy ártson és pusztítson, a fénykép is, melyet keze eldobott, úgy hasította a levegőt, mint valami éles penge. A finom és kemény csontok reszkettek az arcában, mert állkapcsa ütemesen rángatódzott. Szemének fehér és fe-

kefe fénye úgy játszott a homályban, mint a hullám taréja, amely magához csalja és visszatartja az éjtszakát és a hold sugárát.

De mikor magára maradt, sulyosan a vánszakra nehezedett fejével és behunyta a szemét.

— Uram, — kiáltott fel a visszatérő Pajtás, — akkor se lehetnél szebb, ha halott volnál. Friss kávé van. Akarsz? Olyan illata van, hogy a boldogok szigetére képzeled magad tőle...

— Kérek. Két cukorral.

Cinci kurtán beszélt Pajtással és ez azzal a szelid megadással engedelmeskedett, amely talán valami mélységes rabszolgörömet takart.

— Alig ettél valamit vacsorára.

— Eleget ettem.

Ugy itta meg a kávéját, hogy fel sem ült, csak félkézzel felkönyökölt. Trónmennyezetszerűen felkárpitozott keleti szőnyeg lógott le a plafonról a pamlag mögött és sátrat alkotott Cinci fölött, aki úgy hevert ott, mint valami elefántcsontból, zománból és drága selyemből készült báb, a kopott gyapju takarón, amelybe egészen belevette magát a por.

Pajtás egy kis rézasztalkára rátette a kávé, az ópiumlámpát, amelyen rajta volt az üvegsipka, a két pipát, a hamutartót, a kokainos ezüstszelencét, egy kis palackot, amelynek mélyen benyomott dugója nem zárta el egészen az éther hűvös és átható kipárolgását. Odakészített egy

játszma tarokkártyát is, egy tokot, amelyben a poker-felszerelés volt, két szemüveget, aztán oly gyöngéd szájalommal ült le, mint egy beteg-ápolónő.

— Megmondtam már nem egyszer, — förmedt rá Cinci, — hogy ez az egész gyűjtemény nem érdek.

Pajtás tiltakozott s kinyújtotta két szívtépőn fehér kezét. Otthon »aféle Charlott Corday« külsőt öltött magára, mint mondta, a haja szanaszét, nagy fehér batisztkendő keresztbe kötve poros fekete ruháján és egész méltóságteljes és egyben züllött megjelenése hasonlatos volt a Salpetriére hösnőihez.

— Nem tesz semmit, Cinci, — Olyan boldog vagyok, ha így a szemem előtt van szép rendben ez az egész kis csalogató. Az álom arzenálja, a mámor municiója, az illúziók aranykapuja.

Megrázta hosszú fejét és a mennyezetre emelte béketűrő szemét, mint egy nagyanya, aki játékszereken megy tönkre. De vendége nem nyult egyik bűbajos szerhez sem. Valami fizikai tisztességérzet maradt benne, amely éppen olyan utálatot érzett a patikaszerek, mint a nyilvános házak iránt.

Néhány nap óta, amelyeket nem számolt, mindennap benézett ebbe a sötét lyukba, ahol ez a szolgálatkész Párka virrasztott. Anélkül, hogy

ezt mint nagy kegyet tüntette volna föl, vagy hogy kérette volna magát rá, pénzt adott Pajtásnak az élkezésre, kávéra, italokra és a saját személyes szükségleteire, cigarettára, fagyaltrá, gyümölcsre, szörpökre. Megbizta rabszolgáját azzal is, hogy vásárolja meg ezt a japán kabátot s vegyen illatszereket és finom szappanokat. Pajtás, akit nem a kapzsiság, mint inkább valami titkos mámor vett rá erre a bűnrészességre, oly buzgósággal szentelte magát Cinci szolgálatának, amelyben újjá éledt egész hajdani hittérítő lelkesedése, az imádságos és bűnös igyekezet, amely a szüzet levetköztette és megfüröszttötte, az ópium golyócskát kifőzte s az alkoholt vagy az éthert a pohárba töltötte. De ez az egész buzgalom csütörtököt mondott most, mert ez a különös vendég nem hozott magával soha nőket, nem ivott, csak szörpöket és lefeküdt a rozoga pam-lagra és csak ezt a párancsot adta:

— Beszélj!

És ő beszélt és azt hitte, beszélhet, úgy, ahogy kedve tartja. De vendége hol durván, hol finoman irányt adott az emlékek iszapos, lassu árjának. Ugy beszélt, mint valami varrónő a napi munkája mellett azoknak a nőknek folyamatosságával és mámorító egyhangúságával, akik hosszú és mozdulatlan foglalkozásoknak szentelik magukat. De Pajtás nem varrt soha és így árulta el az egykori prostituált arisztokrati-

kus gondatlanságát. Betűzött beszéd közben egy ráncot valami résen vagy más javitanivalón, az volt a munkája, hogy tarokkozott vagy kártyát vetett. Keztyűt huzott, hogy megdarálja a kávét, melyet a bejárónője vásárolt s utálat nélkül keverte a kártyát, amely egész fekete volt már a sok fogdosás rátapadt szennyétől.

Beszélt és Cinci hallgatta a szenvtelen hangot s a papucsos láb csoszogó neszét. Hanyagul elvetette magát és úgy pihent pompás ruhájában. Ápolónője nem merte megkockáztatni, hogy kérdést intézzon hozzá. Ebben a teljes megtartóztatásban eléggé felismerte a monomániát. Titokzatos betegséget ápolt, de betegséget. Meghívott magához csak úgy véletlenségből és pontosságból egy igen csinos, fiatal nőt, aki hivatásszerűen gyermekes és vidám volt, de Cinci se többé, se kevesebbe nem vette, mint egy kis kutyát és azt mondta Pajtásnak:

— A szerelmi dolgoknak vége.

Pajtás nem várt kétszeri szidást és Cincinek soha nem kellett kérni, hogy hallgasson. Egy napon valami banális őszinteség útjára tévedt és két vagy három régi jó időből való barátnője társaságát ajánlotta Cincinek, például Leáét... Cinci a legnyugodtabban mondta:

— Nem kell senki. Vagy valami más boltot keresek magamnak.

Két hét telt el így gyászosan és csaknem a

szerzetesi élet pontos szabályai szerint és ez a két hét nem esett nehezebbre sem az egyik, sem a másik elzárkózottnak. Napközben Pajtás átadta magát vénasszony kedvteléseinek: mint a poker, a whyski, titkos játékbárlangok, falusias ebédek, egy limogei vagy normandiai korcsma fojtó homályában... Cinci az első esti árnyakkal érkezett gyakran szakadó esőben. Pajtás már ismerte a taxi ajtajának csattanását és már nem kérdezte: »Mért nincs veled a saját autód?«

Cinci éjfél után ment el rendesen napkelte előtt. A hosszú pihenések alatt az algériai pam-lagon gyakran látta Pajtás azt is, hogy Cinci álomba merül s egy-egy pillanatra fogva marad az álom karjában, mint valami csapdában, mozdulatlanul, s a nyaka félrecsavarodik a vállán. Pajtás nem aludt, csak azután, hogy Cinci eltávozott s egész megfélemedkezett róla, hogy alvásra is van szüksége. Egyik hajnalon, midőn Cinci tüntetőleg egyenkint szedegette ki zsebei tartalmát, — a kulcsot és láncát, a tárcáját, kis lapos revolverét, zsebkendőjét és zöld zománcos arany cigarettatárcáját, — bátorságot vett magának és megkérdezte:

— A feleséged nem keresi az okát, hogy miért mégis olyan későn haza?

Cinci felhuzta szemöldökét álmatlanságtól megtágult szeme fölött.

— Nem. Miért? Tudja jól, hogy semmi rossz-
szat nem cselekszem.

— Igaz, hogy egy gyerek nem olyan illedel-
mes, mint te vagy... Eljössz ma este?

— Nem tudom. Majd meglátom. Tégy ugy,
mintha biztosan eljönnék.

Még egy bucsupillantást vetett valamennyi sző-
ke nyakszirtre, valamennyi kék szemre, amely
menedékhelyének falain virult s azzal eltávozott,
hogy tizenkét órával később hűségesen vissza-
térjen.

*

Mikor kerülő utakon, amelyekről azt hitte,
hogy nagyon okosak, rávezette Pajtást, hogy
beszéljen Leáról, igyekezett eltüntetni a csiklan-
dós részletek elbeszélését, amelyek az egész be-
szédet késleltették: »Siess, siess!« Alig mondta
ki ezt a szót, melynek csak süvöltő ss-ei vágtak
bele ösztökélőn a monológba. Nem akarta hal-
lani csak a tiszta emlékeket és a kizárólag feirő
magasztalásokat... Az igazság oknyomozó tisz-
teletét követelte a krónikástól és zsémbesen igá-
zította olykor helyre. Emlékezetében mind meg-
jegyezte a dátumokat, a színeket, a szövetek
neveit, a helyiségeket és a varrónőket.

— Mi ez, popeline? — kérdezte egy mel-
lénykére.

— Ez popeline? Ez selyemgyapju szövet, tu-

dod, jó száraz anyag, nem tapad...

— Igen. És ez mohaire. Azt mondtad fehér mohaire.

— A mohaire az alpaga egy fajtája volt, csak sokkal szebben esett, mint látod. Lea félt nyáron a batisztól, azt tartotta, hogy az csak fehérneműnek és zsebkendőnek való... Királynői fehérneműje volt, emlékszel rá és akkor, mikor ez a fénykép készült... igen, ez a széplábu... még nem hordtak olyan sima fehérneműt, mint most. Csupa fodor meg bodor volt minden, mint a hab, mint a hó és olyan bugyikat hordtak, fiacskám, hogy megszedültél tőle, az oldala fehér chantillyből volt, a közepe fekete chantiliből, látod a hatását... Mondd, látod?

Rettenetes, — gondolta Cinci. — Igazán rettenetes! A közepe fekete chantillyből. Egy nő nem tesz a középre fekete chantilly betétet tisztán a maga kedvéért. Ki előtt viselte ezt? Kinek a kedvéért?

Emlékezetben újra látta Lea mozdulatát, a mellyel a fürdőszobába vagy a budoárba belépett, azt a hirtelen mozdulatot, amellyel a ponyoláját magán összefogta. Ujra látta rózsás teste szüzsies önbizalmát, amely meztelen volt a fürdőköpeny alatt és visszaadta biztosságát a tejfehér víz, amely megzavarosodott a beléöntött eszenciától...

De mások számára chantilly nadrágot viselt...

Egy rugással a földre lökte az egyik szénával töltött mokett-vánkost.

— Nagyon meleged van, Cinci?

— Nincs. Add ide nekem egy kicsit a fényképet, azt a nagyot, a kereteset... Fordíts egyet az asztalilámpád ernyőjén... Így... Még egy kicsit.

Megfeledkezve szokásai józanságairól, éles szemmel tanulmányozta azokat a részleteket, melyek ujak, csaknem üditők voltak.

»Magas öv, kameákkal diszítve... Soha nem láttam nála... És ez az antik kothurnus... Volt rajta harisnya? Természetesen nem, hisz a lábujjai látszanak és meztelenek... Rettenetes...«

— Kinél viselte ezt a kosztümöt?

— Nem tudom egész pontosan... Egy estén, a körben, úgy hiszem... Vagy Moliernél.

Cinci visszaadta a képet, úgy immel-ámmal s látszólag lenéző unalommal nyújtotta oda. Nem-sokára azután elment; az éj még sötét volt, de az éjtszaka végefelé járt és fafüst meg mosóteknő szaga érzett rajta.

Cinci szemmeláthatóan megváltozott, de alig adott róla számot magának. Keveset evett és aludt, sokat járt és dohányzott, vesztett a sullyából, tiszta életkedvét valami álvisszafiatalodás könnyedségével cserélte fel, amelyet a nappali világítás leleplezett. Otthon úgy élt, ahogy kedve tartotta, fogadta a vendégeket, vagy megszökött

előlük s a futó látogatók elől, akik nem tudtak róla egyebet, csak a nevét s lassankint megkövesülő szépségét, amelyet egy-egy vádló véső mintegy kijavított s azt a gyógyíthatatlan kényelemszeretetét, hogy nem akart velük megismerkedni.

Igy hordozta egészen az utolsó napokig békés és csaknem bürokratikus kétségbeesését. Egy délután nagyon vidám hangulat fogta el egy önkéntelen menekülés mozdulata miatt, amin a feleségét rajtakapta. A sérthetlenné lett ember jókedvével jelentette ki: »Bolondnak tart, milyen szerencse!«

Vidámsága nem sokáig tartott, mert meggondolta, hogy az örült és a gonosz között az előny a gonoszé. Nem maradt volna-e itt Edmée is, az ajkát harapdálva és a könnyeit visszatartva, hogy legyőzze a gonoszt?

»Még csak rossznak se tartanak, — gondolta keserűn. — Ez annyi, mintha már nem is volnék. Ah, milyen bajba döntött az a nő, akit elhagytam... De mások is otthagyták, egyeseket pedig ő hagyott ott... Vajjon hogy él most például Bacciocchi, vagy hogy él Septfons, Speleieff és a többi mind... De micsoda közös vonás van köztem és valamennyi többi között... Lea engem kis burzsoának hívott, mert megszámláltam a palackokat a pincéjében. Kis bugris, hüségés ember, nagy szerelmes neveim, ezek vol-

tak az igazi neveim, és ő, kinek a szeme könnybe lábadt távozásom alkalmával, ő az, Lea, aki többre tartja nálam az öregségét, ő, aki az ujján számolgatja a tűz mellett: »Szeretőm volt izé, meg ez, meg az, meg Cinci, meg más...« Én azt hittem, hogy Lea az enyém volt és nem vettem észre, hogy én is csak egyik szeretője voltam. Ki miatt nem kell pirulnom most?

Szakítva a szenvedlenség fegyelmezettségével, azon volt, hogy mint démonához méltó megszállott viselje el a szeszélyes pusztításokat. Büszkén, száraz szemmel, szilárd kézzel tartva a fellobbantott gyufát, félresandítva leste anyját, aki érzése zersint figyelte. Rágyujtva cigarettájára, szívesen parádézott volna egy kicsit valami láthatatlan közönség előtt és kicsufolta volna kinzóit. Az erő, amely a színlelésből és az ellenállásból születik, kuszán és fájdalmasan formálódott bensejének legmélyebb rejtekén és Cinci Cinci azzal a homályos megsejtéssel élvezte szeretlen lemondását, hogy a lázas indulat legfelsőbb foka éppen úgy felhasználható és kizsákmányolható, mint a teljes elcsöndesülés és hogy akkor nála találja meg az ember azt a tanácsot, melyet a nyugalom megtagadott tőle. Gyermekkorában Cinci gyakran felhasználta igazi dühét, hogy egy kis műharagot mutasson. Ma pedig már azon a ponton volt, mikor a végső kétségbe-

esésig jutva, annak a gondjaira hagyta, hogy mindent rendezzen el...

*

Egy szeptemberi délután, amikor heves szél söpörte az uccákat, és a levelek vízszintesen röpködtek, egy délután, mikor az ég tele volt kék felhőrepedésekkel és ritka szemekben hullott az eső, Cincit valami ellenállhatatlan erő huzta sötét menedékhelye és szolgálója felé, akinek egész feketébe öltözve csak a mellén volt egy kis fehér folt, mint némely macskafajtának, Könnyűnek érezte magát, sóvárgott a bizalmas közlésekre, amelyek olyanok voltak, mint az édeskés kökény és mint azt szintén, tövisek védték. Előre elzengte magában a szavakat és a mondatokat, amelyeknek valami meghatározhatatlan erejük volt: »A kezdőbetűi hajjal voltak himezve, a tulajdon feféről való szőke hajjal, a fehéreneműjébe... tündérműve volt... A masszőze egyenként szedte ki csiptetővel a szőrszálakat a lábikráján...«

Cinci eljött az ablaktól és megfordult. Charlotte ott állt és figyelte fiát, tetőtől talpig végignézve és Cinci látta, hogy a nagy szemek lecsillapíthatatlan vizén valami kettős horpadás, csodálatos fény alakult, amely elszakadt a komor szembogártól és amelyet kétségkívül a vértódlástól lángragyult arc tüze segített szárnyra. Cinci

ugy érezte, hogy ez a dolog hizeleg neki és földeriti: »Milyen kedves, sirat!«

Egy óra mulva ott találta helyén vén cinkostársát, de Pajtás fején valami viaszos vászonnal bevont papikalap volt és egy táviratot nyujtott át Cincinek, melyet ez félre tolt.

— Mi az?... Nincs időm. Mondd meg, mi van rajta?

Pajtás zavartan pillantott rá.

— Az anyám.

— Az anyád? Tréfálsz?

Pajtás megpróbálta adni a sértettet.

— Egyáltalán nem tréfálok. Az anyáknak tisztelet jár. Meghalt.

És mintegy mentegetődzve hozzátette:

— Nyolcvanhárom éves volt.

— Gratulálok. Elmegy?

— Nem, utazom.

— Hová?

— Tarasconba. És onnan még egy kis szárnyvonal van. Az utazás eltart...

— Meddig?

— Négy-öt napig... legalább... Meg kell látogatnom a közjegyzőt a végrendelet miatt, mert a fiatalabb testvérem...

Cinci kitört, kezét az égre emelve:

— Most már testvéred is van, mért nincs nincs mindjárt négy gyermeked is?

Hallotta, hogy a saját hangja milyen emelt

és egyszerre úgy kiáltoz, erőt vett hát magán.

— Jó, jó. De hát mit akarsz, mi dolgom
nekem mindezzel? Csak utazz, csak utazz!

— Csak egy szót akartam neked szólni. A
hét óra harmincassal megyek.

— Menj a hétóra harmincassal.

— A temetés idejét nem jelzi a távirat, a
nővérem csak arról ír, hogy felravatolták, de
ott lenn meleg idő jár, gyorsan el kell intézni az
ilyesmit, csak a külsőségek tartanak ott... A kül-
sőségeknek nem ura az ember...

— Nyilvánvaló, nyilvánvaló!

Cinci fel s alá járkált az ajtótól a fényké-
pes falig, a faltól az ajtóig. Utközben bele-
botlott egy nyitott utazótáskába. A kávéfőző és
a csészék az asztalon gőzölögtek.

— Kávét készítettem neked, csak úgy vélet-
lenül...

— Köszönöm...

Állva itták a kávé, mint a pályaudvaron és
az elutazás fagyos hangulata szorongatta Cinci
torkát, akinek titokban a foga is vacogott.

— Akkor hát a viszontlátásra fiacskám, —
mondta Pajtás, — Gondolhatod, hogy távira-
tozok.

— A viszontlátásra, jó utat!

Kezet szoritottak. Pajtás nem merte meg-
csókolni.

— Nem maradsz még itt néhány percig?

Cinci izgatottan nézett körül.

— Nem, nem.

— Vedd magadhoz a kulcsot.

— Miért venném?

— Itthon vagy nálam. Megszoktad már ezt a helyet. Meghagytam Marienek, hogy ötórákor: jőjjön el begyújtani és kávéfőzni mindennap. Csak legyen nálad mindig a kulcs.

Cinci bágyadtan nyult a kulcsért, amelyet óriásinak talált. Kint nagy kedve lett volna eldobni vagy odaadni a házmesternek.

A vén asszony nekibátorodva az előszoba és a lépcső közt olyanokat kötött a lelkére, mint egy tizenkét éves gyereknek.

— A villamos kapcsoló bal kézt esik, ha belépsz. A forraló mindig a gázon van csak alá kell gyújtani egy gyufával... Ami a japán ruhádat illeti, meghagytam Marienek, hogy ott legyen mindig összehajtva a pamlag sarkán és helyén lesz a cigaretta is.

Cinci csak a fejével bólogatott, hogy »igen, igen« azzal a gondatlan és bátor arccal, melyet a diákok öltenek, mikor reggel térnek haza. És mikor egyedül maradt nem üzött csufot festett haju szolgálójából, aki pontosan értette egy magára hagyatott ember végső előjogait és örömeit.

*

A következő reggel valami kibogozhatatlan álomból ébredt Cinci, amelynek homályos méhén elsuhanó árnyak tolakodtak, mind ugyanabba az egy irányba futva. Ösmerte valamennyit, bár csak a hátukat látta. Futólag megnevezte az anyját, ott volt Lea egész furcsa meztelenségben, kifutadva. Desmond, Pajtás és a Mandru fiu... Egyedül csak Edmée fordult meg körülük és nevetett rá vicsoru kis mosollyal, mint a nyest...» Hiszen ez az a nyest, melyet Ragut fogott a Vogesekben« — kiáltott fel Cinci álmában és ez a felfedezés mérhetetlen gyönyörűséget szerzett neki. Azután megnevezte és összeszámmlálta azokat, akik egy irányba futottak és azt mondta magában: »Valaki hiányzik... hiányzik még egy!« Mikor már tul volt az álmán de az ébredésen megvilágosodott előtte, hogy az a hiányzó nem volt más, mint ő maga... »Visszamegyek oda!...« De a lépre ragadt bogár erőlködése, amely tehetetlenül nyújtogatja minden tagját csak szélesítette szempillái közt a kék sávot és Cinci belebukkant a valóságba, ahol eltékozolta erőit és óráit. Kinyújtotta a két lábát és a lepedő hűvös tájain fürdette. »Edmée már régen fölkelt.«

Az ablak alatt egész uj kert lepte meg tele sárga, őszi szegfűvel és heliotoppal. Ő csak a nyári, kék és rózsaszín kertre emlékezett. Csön-

getett és csöngetésére egy ismeretlen szobaasszony jött be. Cinci megkérdezte tőle:

— Hol van Henriette?

— Én vagyok a helyén.

— Mióta?

— Már... egy hónapja.

Csak annyit mondott rá: »Ah« mintha azt mondta volna: »már mindent értek!«

— Hol a Nagyságos Asszony?

— A Nagyságos Asszony mindjárt jön Nagyságos Ur kérem, már éppen elmenőben van.

Edmée csakugyan belépett, élénk léptekkel jött, de a küszöbön egy kis műmegállást rendezett, ami nagyon mulattatta belül Cincit. Megszerezte magának azt a gyönyörűséget, hogy még jobban nyugtalanítsa feleségét és így kiáltott fel: »Hisz ez a Ragut nyestje!« és a két szép gesztenye színű szem egy pillanatig megremegett a tekintete alatt.

— Fred, én...

— Tudom, már elmégy, Nem hallottam mikor fölkeltél.

Edmée igen gyöngén elpirult.

— Nincs benne semmi rendkívüli. Olyan rosszul alszom mostanában, hogy a diványra ágyaztattam magamnak a budoárban... Nincs ma valami különösebb dolgod, ugy-e?

— De igen, — mondta Cinci sötéten.

— Valami fontos?

— Nagyon fontos.

Kis ideig várt, azután könnyed hangon fejezte be:

— Levágatom a hajamat.

— De ebédre hazajössz?

— Nem. Párizsban eszem majd egy szeletet. Negyedháromra mondtam be magam Gustavenál. A segéd, aki rendesen nyirni szokott, beteg.

A hazugság minden megerőltetés nélkül virágzott a száján, gyermekes örömmel. Mért hazudott, a szája is visszakapta gyermeki kifejezését, csókra csucsorodott és kacéran előre ugrott. Edmée valami férfias kedvteléssel nézte;

— Jó szined van ma reggel, Fred... De én már megyek.

— A hét óra harminccassal?

Edmée elfogódva nézett a szemébe és olyan hirtelen távozott, hogy Cinci még akkor is nevetett rajta, mikor a földszinti ajtót magamögött becsapta.

»Ah, ez jól esett« — sóhajtott föl. — »Milyen könnyen nevet az ember, ha már nem vár senkitől semmit...« Öltözködés közben rájött arra, milyen aszkéta életet él és a hamis kis dallam amelyet csukott szájjal dudolt, úgy kísérté, mint valami dünyögő apáca.

Megindult Párizs felé, melyet már egészen elfelejtett. A tömeg meg ingatta kétes egyensúlyát, amelynek kristályos üressége és a fájdalom

bátorságára volt szüksége. A képe egy tükörben a rue Royalon hirtelen szembe került vele és ott állt tetőtől-talpig éppen abban a pillanatban, mikor a déli derű széttépte az eső felhőket és Cinci nem vitatkozott ezzel a nyers és uj képpel, amely ott meredt elé a midinettek és rikkancsok nyüzsgő hátteréből két oldalt jade-nyakláncokkal és ezüstrókákkal szegélyezve. Azt gondolta, hogy bizonyos lejtő ingás, mit a celluloid lapdában ugráló ólom szemekhez hasonlított, a ki-merültség eredménnye, azért egy vendéglőbe menekült.

Háttal az üvegfalnak, a fényes napban süt-kérezve finom osztrigát, halat és gyümölcsöt reggelizett. A fiatal nők közelsége, akik egyáltalán nem törődtek a jelenlétével igen kellemes érzéssel töltötte el, amely hasonló volt ahhoz, amit egy hűvös ibolya csokor ad, ha az ember csukott szempilláját végig simitják vele. De a kávé illata hirtelen arra ösztökölte Cincit, hogy sürgősen felálljon és a találkára siessen, amelyet a friss kávé illata juttatott eszébe. De mielőtt ennek a figyelmeztetésnek engedett volna, betért a borbélyához, odanyújtotta kezét a manikűrnek és miközben ügyes kezek helyettesítették az akaratát a magukéval egy pillanatra valami megbecsülhetetlen nyugalomba merült.

Az óriási kulcs egész eltorlaszolta a zsebét: »Nem megyek, nem megyek.« Ennek a refrén-

nek a dallamára, minden irányban kicsinosítva és megtisztogatva, minden baj nélkül megérkezett a Villiers uccába. Ugyetlensége, amelylyel a kulcslyukat körültapogatta, a kulcs csikorgása a zárban egy pillanatra meggyorsította a szíve verését, de az előszoba életet sugárzó langyossága lecsillapította minden idegét.

Óvatosan lépkedett előre mint korlátlan ura ennek a néhány négyszögméternyi birodalomnak, mely birtokában volt anélkül, hogy ismerte volna. A stilulos takarító asszony odakészítette az asztalkára a mindennapi fölösleges fegyvertárat és a kandalóban a parázs meleg hamu bársonya alatt haldoklott, egy barna cserép kávékanna körül. Cinci kiszedte a zsebéből és lerakta egymásmellé a nagy kulcsot, a cigarettá tárcáját, a kis kulcsát, lapos revolverét, a levéltárcáját, a zsebkendőjét és az óráját. De mikor felvette magára a japán kabátot nem heveredett le a pamlagra. Kinyitotta az ajtókat, végig kutatta a szekrényeket a macska hallgatag kíváncsiságával. Egy valamikor nőies, rendetlen toalett szoba elől meghátrált furcsa szemérmessége, a hálószobában, amelynek komoly butora mindössze egy ágy volt, s amelynek kárpitozását szintén az a szomorú vörös jellemezte, amely a sírfelé hajló emberek szokott berendezése, agglegény szag és kölnivíz illat terjengett és Cinci visszatért a szalónba. Meggyújtotta a két falikar láng-

ját s a szalagcsokrokkal diszített csillárt. Hallgatta a gyöngén beszűrődő zajt és most először volt egyedül ebben az alacsony lakásban, azzal kísérletezett, van-e rajta hatalma azoknak a holtaknak, vagy másfelé költözötteknek, akik valaha itt laktak. Azt hitte, hogy egész tisztán hallja és megismeri a meghitt lépteket, Pajtás papucsainak vagy egy megvénült állat bársonyos lábának nesztét.

»Ez nem ő, Pajtás csak egy hét múlva lesz itt. És mire ő vissza jön, mi keresni valóm lesz még ezen a világon... Akkorra én már...

Kézpeletében odafigyelt Pajtás hangjára, amely megtörtén csengett be a külső fekvőhelyről. « És hát, hogy befejezzem neked Lea és a vén Mortier történetét a versenyeken, hát a vén Mortier azt hitte, hogy a *Gil Blas* nyilvánosságával mindent elérhet Leánál, amit akar. Hej, hej, gyerekek, micsoda egy felfortyanás volt az... Lea úgy megy ki Longdampba kéken, mint egy álom, s úgy ül, mint egy kép a viktóriájában, mely elé két pej ló van fogva! ...»

Cinci felpillantott a falra, ahonnan annyi kék szem mosolygott le rá, annyi lágyhajlásu nyak büszkélkedett az érzéketlen keblek fölött.

»Ez lesz az enyém. Csak ez marad nekem. Az igaz, hogy ez talán sok is. Nagy szerencsém van, hogy újra rátaláltam ezen a falon. De miután rátaláltam, most már nem szabad elveszte-

nem. Én is ide vagyok szögezve, akár csak ő ezzel a néhány rozsdás szöggel, ezekkel az össze-vissza görbült tükkel. Meddig fog ez vajjon tartani? Nem sokáig. És azután, én ismerem magam. Attól félek, hogy tulságos nagy igényekkel találok fellépni. Egyszerre csak így kiálthatok majd: »Őt akarom, nekem ő kell, még pedig azonnal!« »Mit tegyek hát?... «

Oda tolta a divánt a képekkel tele aggatott falhoz és lefeküdt rá. Ahogy így feküdt, olyan volt, mintha Lea képei, amelyek lesütött szemmel néztek, mind vele foglalkoznának: »De ez csak látszat, tudom én jól. Mire számítottál hát, hogy magadnál akartál tartani, Nunun, mikor elküldtél magadtól. Te nagy lelküségből cselekedtél így és mégis helyes számítással. Te tudtad, hogy csak Cinciről van szó, nem kockáztattál valami nagyot. De te, mert jóval előbb születted, mint én, és én, mert jobban szerettelek minden más nőnél, alaposan megbűnhődtünk: te már túl vagy rajta és úgy megvigasztalódtál, hogy szégyen, de én... Én pedig, míg más emberek azt mondják: »Háboru volt« én csak azt mondhatom: ...»Lea volt... Lea, a háboru... Azt hittem, hogy már nem gondolok sem egyikre sem másikra, mégis úgy az egyik, mint a másik kitaszít ebből a korból. Ezentul csak egy félhelyet foglalok el majd mindenütt...

Oda huzta az asztalt, hogy megnézzé az óráját.

»Félhat. Az öreg csak egy hét mulva jön haza... Ez az első hely!... Hátha meghal ut közben...«

Egy kicsit hánykolódott a diványon. Cigarettazott. Töltött magának egy csésze langyos kávét.

»Egy hét! De igazán nem kellene veleany nyit törödnöm... Egy hét mulva... ugyan milyen történeteket mond el majd nekem? Már kívülről tudom a dragsi historiát, a longchampi veszekedés történetét is... a szakítását... És ha már mind hallottam előlről-hátra, hátulról előre, mi következik akkor?... Semmi többé. Egy hét mulva ez a vén asszony, akit úgy várok már, mintha eret kellene vágnia rajtam, ez a vén asszony itt lesz egy hét mulva... és nem hoz nekem semmit.«

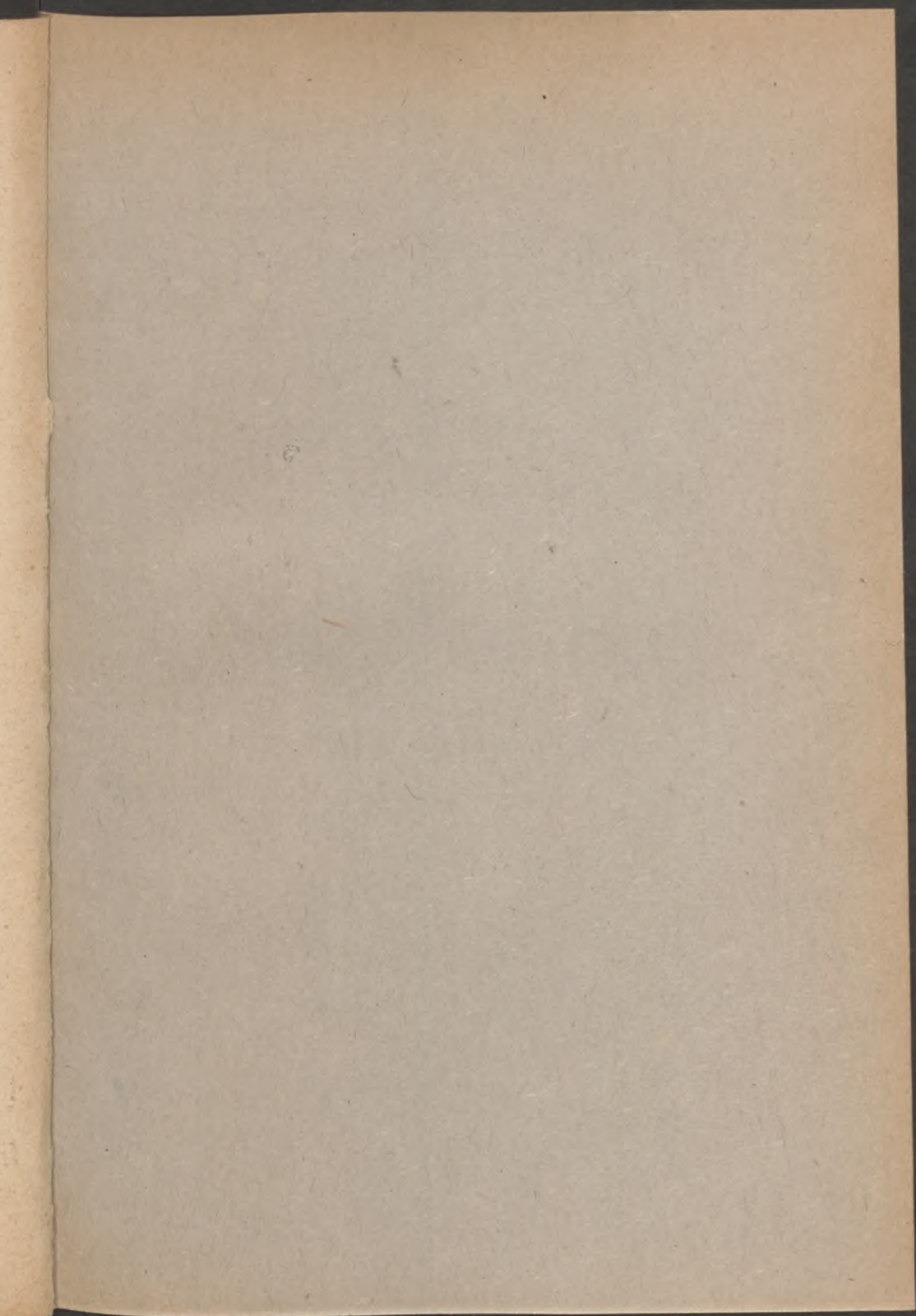
Egy koldus tekintetet vetett a legkedvesebb kép felé. A megszólalásig hü kép, már csak valami bosszúságot és jóval kisebb lelkesedést és szívdobogást idézett elő nála. Hol erre, hol arra az oldalára fordult a mokettból kiálló lószőrökön és önkéntelenül is annak az embernek az izomzsugorodásait utánozta, aki föl akar ug rani, de nem mer.

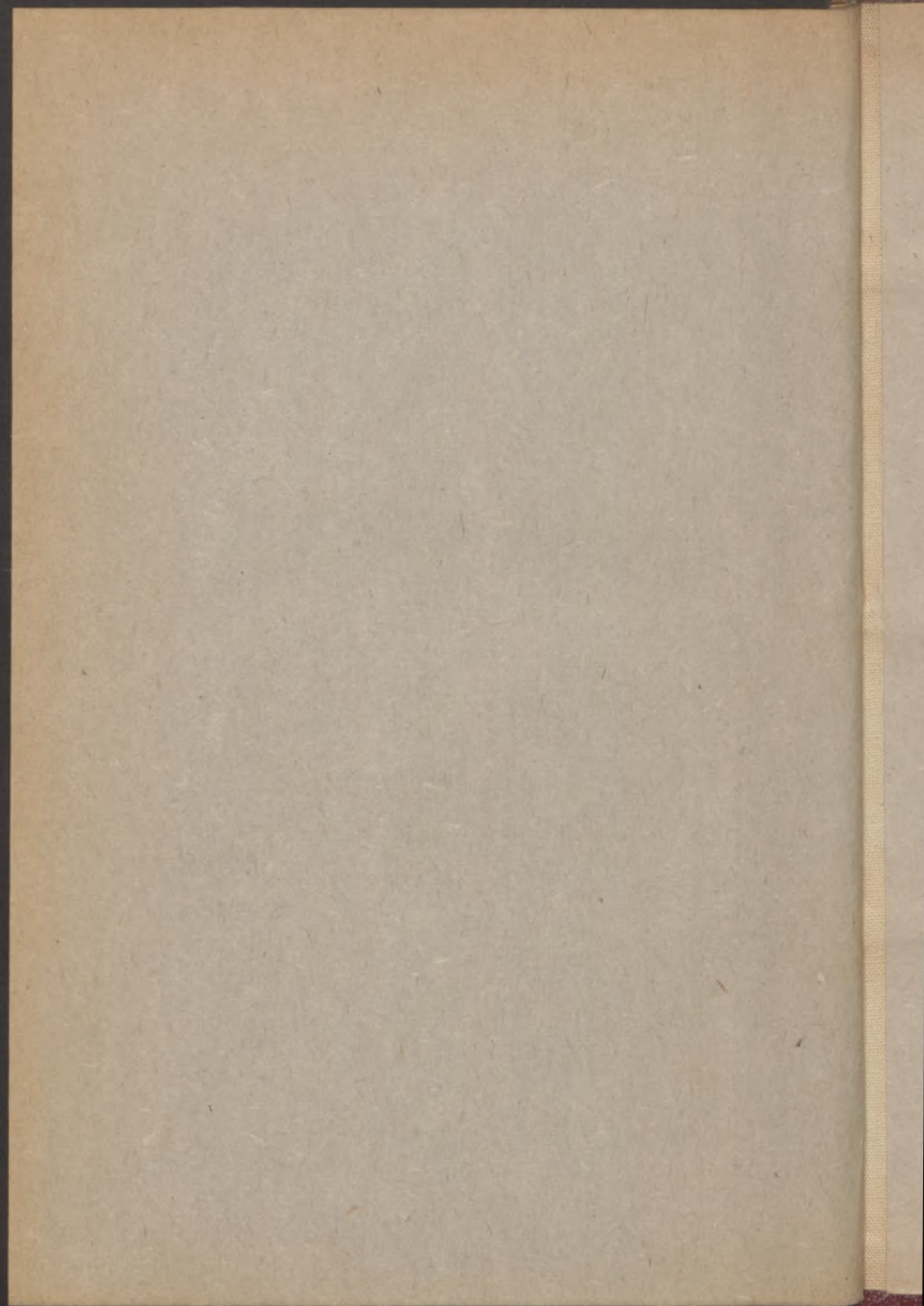
Izgalmában hangosan nyögött és egyre ezt hajtotta: »Nunun... Nunun!... hogy elhitesse magával milyen indulatban van. De szégyenkezve hallgatott el, mert tudta, hogy nincs szüksége

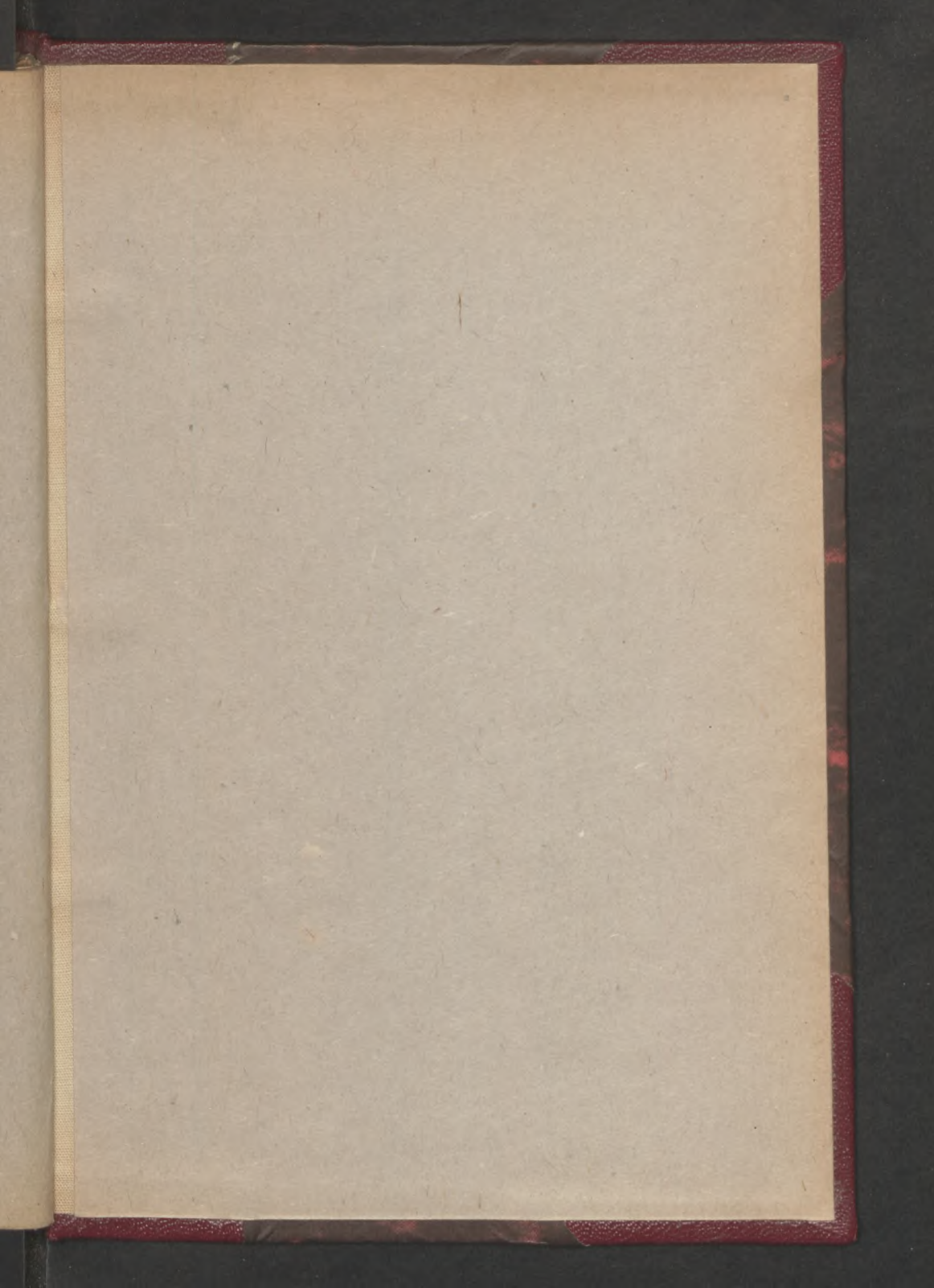
semmi elragadtatásra, hogy felvegye az asztalról a kis lapos revolvert. Anélkül, hogy felkelt volna, kedvező fekvést keresett és végül ráfeküdt behajlitott jobb karjára, amellyel a fegyvert fogta és fülét a vánkosok közé süppedt csőre tapasztotta. A karja tüstént kezdett gémberedni és tudta, hogyha nem siet, zsibbadó ujjai felmondják az engedelmességet. Sietett hát, néhány folytott sóhajjal, nyögve neki fohász kodott a munkának, mert jobb alsó karja testének súlyától összenyomva, feszélyezte és már semmi sem élt a tudatában az életből, csak mutatóujjának erőfeszítése, amellyel megnyomott egy kis sodrot, a célpupot.

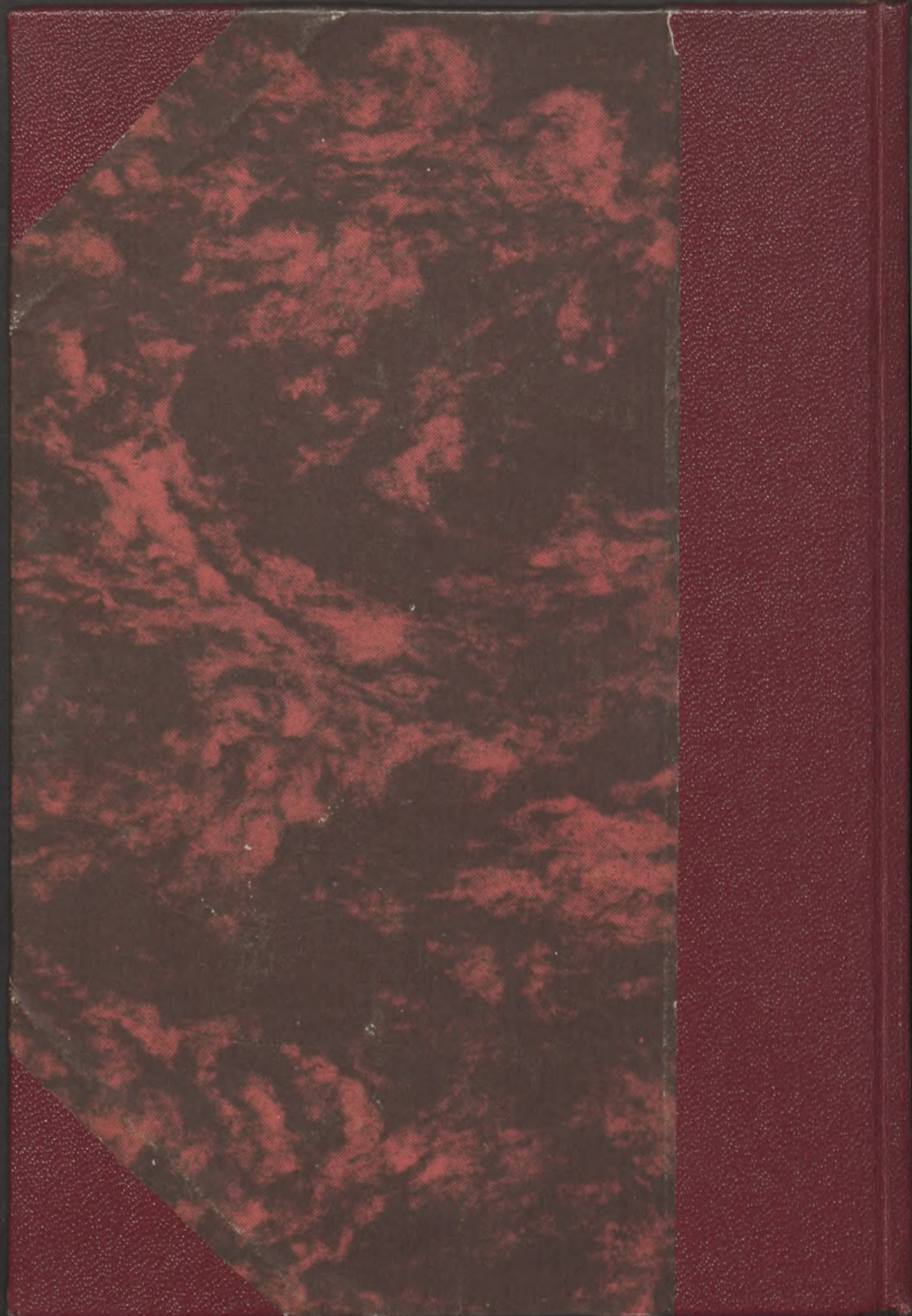
(Vége.)

59166

Colette

Cinci
meghal